

GİRESUN
ÜNİVERSİTESİ . UNIVERSITY

SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ
Graduate School of
Social Sciences

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ANABİLİM DALI
Yüksek Lisans Tezi

Emre ALKAN
20152005034

2019

GİRESUN

**T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**BULANCAK YÖRESİ HALK EDEBİYATI VE HALK BİLİMİ ÜRÜNLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
EMRE ALKAN
20152005034**

**TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ABONUZ KÜÇÜK**

GİRESUN, 2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 03.05.2019 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Emre ALKAN'ın ''Bulancak Yöresi Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi Ürünleri Üzerine Bir Araştırma'' başlıklı tezini incelemiş olup aday 30.05.2019 tarihinde, saat 14.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın çalışması, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Başkan	Prof. Dr. Beyhan KESİK	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa AÇA	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Abonoz KÜÇÜK	

ONAY...../...../2019

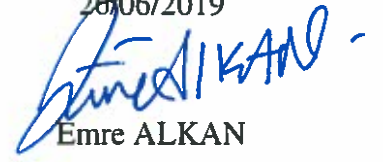
Prof. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Bulancak Yöresi Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi Ürünleri Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26/06/2019

Emre ALKAN

ÖN SÖZ

Bulancak, Karadeniz bölgesinin sahil şeridinde yer alan Giresun ilinin nüfus ve ekonomik bakımdan en büyük ilçesi konumundadır. Bulancak'ın kuruluşu ve gelişimi tarihi olarak çok eskilere dayanmaktadır. Bunun nedenlerinden en önemlisi Bulancak'ın kıyı kesimde Ordu ve Giresun illerinin arasında bulunmasıdır. Bir geçiş güzergâhı üzerinde yer alan Bulancak'ın tarihi Giresun ve Ordu illerinin tarihi ile bir bütünlük içindedir.

Günümüzde teknolojinin gelişimiyle birlikte ortaya çıkan popüler kültür, toplumdaki yerleşik kültür öğelerini değiştirmekte veya ortadan kaldırmaktadır. Bu çalışmamızdaki temel amaç Bulancak yöresinin halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerini derlenip kayıt altına alınmasıdır. Böylece mevcut kültür ürünleri kayıt altına alınmakla birlikte popüler kültürün etkisi de belirlenmektedir. Bulancak yöresi hakkında daha önce yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bulancak'ın merkez mahalleleri ve köyleri belirlenip saha çalışması için zaman ve güzergâh belirlenmiştir.

Bulancak Yöresi Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi Ürünleri Üzerine Derleme adlı bu çalışmamız *Giriş, İlgili Alan Yazın, Yöntem, Bulgular ve Yorumlar, Sonuç ve Öneriler* olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın *Giriş* başlıklı bölümünde Problem, Amaç, Önem, Varsayımlar, Sınırlılıklar hakkında bilgi verilmiştir. İlgili Alan Yazın bölümünde Bulancak şehrini konu alan kitaplar, tezler ve makaleler hakkında bilgi verilmiştir. Yöntem başlıklı bölümde çalışmamızı oluşturan yöntem veya yöntemler hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmamızın amacını oluşturan *Bulgular ve Yorumlar* adlı bölümde ise Bulancak yöresinde derlediğimiz halk edebiyatı ve halk bilimi ürünleri tasnif edilerek sunulmuştur. Sonuç ve Öneriler başlıklı bölümde ise derlenerek kayıt altına alınan halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerinden hareketle ortaya çıkan sonuçlar ve bu sonuçlara ek olarak öneriler paylaşılmıştır.

Bu beş ana bölümden hariç en sonda yer alan *Sözlük, Kaynak Şahıslar Listesi, Harita, Fotoğraflar ve Kaynakça* başlıklı kısımlar yer almaktadır. *Sözlük* bölümünde Bulancak yöresinde kullanılan kelimeler ve anlamlar verilmiştir. *Kaynak Şahıslar Listesi* bölümünde halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerini derlediğimiz kaynak

şahısların ayrıntılı bilgileri alfabetik sıralama ile verilmiştir. *Harita* başlıklı bölümde Bulancak yöresinin merkezini ve köylerini gösteren haritalar verilmiştir. *Kaynakça* başlıklı bölümde çalışmamız esnasında yararlandığımız kaynaklar alfabetik sıralama ile verilmiştir.

Bulancak yöresi halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerini derlediğimiz bu çalışmanın oluşturulması esnasında en büyük katkı sahibi olan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Abanoz Küçük'e teşekkür ederim. Bana inanan ve beni her zaman destekleyen aileme sonsuz teşekkür ederim. Bulancak Belediyesine yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Emre ALKAN

GİRESUN, 2019

ÖZET

Bulancak, nüfus ve ekonomik bakımdan Giresun ilinin en büyük ilçesidir. Bulancak yöresinde dışarıya göç, popüler kültür gibi unsurlardan dolayı halk edebiyatı ve halk bilimi ürünleri unutulmaya veya değişmeye başlamıştır. Bu durum göz önüne alındığında henüz derlenmemiş malzemelerin derlenmesi önem teşkil etmiştir. Bu çalışma Bulancak yöresi halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerinin derlenip tasnif edilerek kayıt altına alınmasını amaçlamıştır. Bulancak yöresinde bulunan merkez mahalleler ve köyler gezilerek halk edebiyatı ve halkbilimi malzemeleri derlenip tasnif edilmiştir.

Çalışmamız beş ana başlık üzerine kurulmuştur. Birinci bölümde yani "Giriş" bölümünde bu çalışmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları izah edilmiştir. İkinci bölüm olan "İlgili Alan Yazını" adlı bölümde Bulancak yöresini konu alan kitaplar, tezler ve makaleler hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmamızda kullandığımız yöntemler belirtilmiştir. Çalışmamızın "Bulgular ve Yorumlar" başlıklı bölümünde sahadan derlenen ürünler tasnif edilerek verilmiştir. Çalışmanın "Sonuç ve Öneriler" bölümünde elde edilen halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerinden hareketle sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Bu çalışmada, alan araştırması ve yazılı kaynaklardan yararlanma yöntemiyle tespit edilen Bulancak yöresi halk edebiyatı ve halk bilimi ürünleri incelenerek Bulancak yöresi hakkında tarihi ve kültürel bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bulancak, Popüler Kültür, Sözlü Kültür, Alan Araştırması, Halk Edebiyatı, Halk bilimi.

ABSTRACT

Bulancak is the largest district of Giresun province in terms of population and economy. In Bulancak region, folk literature and folklore products have begun to be forgotten or change due to factors such as outward migration and popular culture. Considering this situation, it is important to compile the materials that have not yet been compiled. This study aims to compile and record the folk literature and folklore products of Bulancak region. In the central neighborhoods and villages in Bulancak region, folk literature and folklore materials were compiled and classified.

Our study is based on five main headings. In the introduction, the problem, purpose, importance, assumptions and limitations of this study are explained. In the second chapter (Related Field Writing), information about the books, theses and articles about the Bulancak region are given. In the third chapter, the methods used in our study are mentioned. In the findings and interpretations section of our study, the products compiled from the field are given by being classified. In the conclusions and suggestions section of the study, results from folk literature and folklore products obtained and suggestions for these results are given.

In this study, historical and cultural information about Bulancak region are given by analyzing folk literature and folklore products of Bulancak region, which was determined by using field research and written sources.

Key Words: Bulancak, Popular Culture, Oral Culture, Field Research, Folk Literature, Folklore.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xv
TABLolar/ ŞEKİLLER DİZİNİ	xvi
GİRİŞ	17
Problem	17
Amaç	17
Önem	18
Varsayımlar	18
Sınırlılıklar	18
1. İLGİLİ ALAN YAZIN	20
1.1. Kuramsal Çerçeve	20
1.1.1. Halk Bilimi (Folklor)	20
1.2. İlgili Araştırmalar	21
1.2.1. Bulancak Üzerine Yapılan Araştırmalar	21
1.2.1.1. Bulancak Tarihi ve Kültürü Hakkında Yapılan Çalışmalar	21
1.2.1.1.1. Kitaplar	21
1.2.1.1.2. Makaleler	22
2. YÖNTEM	25
2.1. Araştırmanın Modeli	25
2.2. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	25
2.3. Veri Toplama Süreci	25
2.4. Verilerin Analizi	26
3. BULGULAR VE YORUMLAR	27
3.1. Araştırma Alanı Hakkında Genel Bilgiler	27
3.1.1. Bölgenin Adı	27
3.1.2. Bölgenin Tarihi	28

3.1.2.1. Türklerden Önceki Tarihi.....	28
3.1.2.3. İlk Türk Yerleşmeleri.....	28
3.1.3. Coğrafi ve Ekonomik Özellikler.....	29
3.1.4 İdari Yapı ve Nüfus.....	31
3.1.5. Eğitim-Öğretim.....	35
3.3. Halk Edebiyatı.....	35
3.3.1. Masallar.....	35
3.3.1.1 Masalların İncelenmesi.....	37
3.3.1.1.1 Masalların Tasnifi.....	37
3.3.1.1.2 Masallarda Formel İfadeler.....	38
3.3.1.1.2.1 Başlangıç Formelleri.....	38
3.3.1.1.2.2 Geçiş Formelleri.....	38
3.3.1.1.2.3 Bitiş Formelleri.....	38
3.3.1.1.2.4 Diğer Formeller.....	39
3.3.1.2 Masal Metinleri.....	39
3. 3. 2. Efsaneler.....	42
3.3.2.1 Efsanelerin İncelenmesi.....	43
3.3.2.2 Efsane Metinleri.....	44
3.3.2.2.1 Oluşum ve Dönüşüm Efsaneleri.....	44
3.3.2.2.1.1 Taş Kesilme Efsaneleri.....	44
3.3.2.2.1.2 Hayvan Efsaneleri.....	45
3.3.2.2.2 Tarihlik Efsaneler.....	47
3.3.2.2.3 Olağanüstü Kişiler ve Varlıklar Üzerine Efsaneler.....	47
3.3.2.2.4 Dinlik Efsaneler.....	53
3. 3. 3. Fıkralar.....	56
3.3.3.1 Fıkraların İncelenmesi.....	56
3.3.3.2 Fıkra Metinleri.....	57
3.3.4. Türküler.....	59
3.3.4.1 Türkülerin İncelenmesi.....	60
3.3.4.2 Türkü Metinleri.....	63
3.3.5. Ağıtlar.....	72
3.3.5.1. Ağıtların İncelenmesi.....	73
3.3.5.2. Ağıt Metinleri.....	73

3.3.6. Maniler	80
3.3.6.1. Manilerin İncelenmesi	82
3.3.6.2. Mani Metinleri.....	82
4.3.7. Ninni.....	97
3.3.7.1. Ninnilerin İncelenmesi.....	98
3.3.7.2.Ninni Metinleri	98
3.3.8. Atasözü ve Deyimler	99
3.3.8.1. Atasözleri ve Deyimlerin İncelenmesi	99
3.3.8.2. Atasözleri ve Deyimler.....	100
3.3.9. Bilmeceler	102
3.3.9.1. Bilmecelerin İncelenmesi.....	102
3.3.9.2. Bilmeceler Metinleri	104
3.3.9.2.1 Tabiat ve Tabiat Olaylarıyla İlgili Bilmeceler.....	104
3.3.9.2.2 Bitkiler ve Onların Mahsulleri ile İlgili Bilmeceler.....	104
3.3.9.2.3 Hayvanlar ve Onların Mahsulleri ile İlgili Bilmeceler	105
3.3.9.2.4 İnsan ve İnsan Uzuvarıyla İlgili Bilmeceler.....	105
3.3.9.2.5 Eşya il İlgili Bilmeceler	105
3.3.9.2.6 Manevi- Dini Unsurlarla ve Diğer Kavramlarla İlgili Bilmeceler	106
3.3.10. Tekerlemeler.....	106
3.3.10.1. Tekerlemelerin İncelenmesi	106
3.3.10.2. Tekerleme Metinleri	107
3.3.11. Alkış ve Kargışlar.....	109
3.3.11.1. Alkışların İncelenmesi	109
3.3.11.2. Alkış Metinleri.....	110
3.4. Halk Bilimi.....	112
3.4.1. Doğum	112
3.4.1.1 Doğum Öncesi.....	112
3.4.1.1.1 Kısırlığı Giderme Yolları.....	112
3.4.1.1.2 Hamileliği Önleme Yolları.....	113
3.4.1.1.3 Aşerme	114
3.4.1.1.4 Hamilenin Kaçınmaları	114
3.4.1.1.5 Çocuğun Cinsiyetini Belirlemeye Yönelik Uygulamalar ve Tahmini.....	115
3.4.1.1.6 Doğum Hazırlığı.....	115

3.4.1.2 Doğum Sırası	115
3.4.1.2.1 Çocuğun Göbeği	116
3.4.1.2.2 Göbek Bağıyla İlgili İnanışlar	116
3.4.1.3. Doğum Sonrası	117
3.4.1.3.1 Lohusalık	117
3.4.1.3.2 İlk Süt	117
3.4.1.3.3 Al Karısı	117
3.4.1.3.4 Kırk Karışması ve Kırk Basması	119
3.4.1.3.5 Kırklama	120
3.4.1.3.6 Ad Verme	120
3.4.2. Sünnet	122
3.4.2.1 Sünnet Yaşı/Dönemi	122
3.4.2.2 Sünnet Hazırlıkları	123
3.4.2.3 Sünnet Düğünü	123
3.4.3. Evlenme	123
3.4.3.1. Evlenme Biçimleri	124
3.4.3.2. Evlenme Yaşı	125
3.4.3.3. Evlenme Beyanı	126
3.4.3.4 Evlilik Aşamaları	126
3.4.3.4.1 Eş Seçimi	126
3.4.3.4.2. Kız Görme/Kız İsteme/Dünürçülüğe Gitme	127
3.4.3.4.3. Söz Kesimi	128
3.4.3.4.4. Başlık /Kalın	128
3.4.3.4.5. Nişan	129
3.4.3.5. Düğün	130
3.4.3.5.1 Düğüne Davet	130
3.4.3.5.2 Kına Gecesi	131
3.4.3.5.3 Nikâh	132
3.4.3.5.4 Düğün	133
3.4.3.5.5 Gelin Alımı	134
3.4.3.6 Düğün Sonrası	135
3.4.3.6.1 Kauma Gitme	137
3.4.4. Ölüm	137

3.4.4.1. Ölüm Öncesi	137
3.4.4.1.1 Ölümü Düşündüren Ön Belirtiler	137
3.4.4.1.2 Kaçınmalar	138
3.4.4.2 Ölüm Sırası	139
3.4.4.2.1 Ölümün Duyurulması	139
3.4.4.2.2 Ağıt Yakma	139
3.4.4.2.3 Defin İşlemleri	139
3.4.4.3. Ölüm Sonrası	141
3.4.4.3.1 Cenaze Evi	141
3.4.4.3.2 Ölünün Günleri	141
3.4.4.3.3 Iskat/Devir	142
3.4.4.3.4 Ruhla İlgili İnanmalar	142
3.4.4.3.5 Mezar ve Mezar Ziyaretleri	142
3.4.5. Bayramlar ve Kutlamalar	143
3.4.5.1 Ramazan ve Kurban Bayramı	143
3.4.5.2 Hıdrellez	144
3.4.5.3 Mayıs Yedisi	144
3.4.5.4. Mart Bozumu	145
3.4.5.5. Paşa Konağı Yaylası Şenliği	145
3.4.6. Diğer İnanma ve Uygulamalar	146
3.4.6.1. Nazar	146
3.4.6.2. Yağmur Duası	146
3.4.6.3. Hayvanlarla İlgili İnanışlar	146
3.4.6.4. Mevsimler, Aylar, Günler Hakkında İnanmalar	147
3.4.6.5. Diğer İnanmalar	147
3.4.7. Çocuk Oyunları	147
3.4.7.1. Yesir/ Yakalamaç	147
3.4.7.2. Çelik	147
3.4.7.3. Kelek	148
3.4.7.4. Yakar Top	148
3.4.7.5. Tilki Tilki Saat Kaç?	148
3.4.7.6. Çizgi Oyunu	148
3.4.7.7. Sinmece	148

3.4.7.8. Mile.....	149
3.4.8. Halk Hekimliği	149
3.4.8.1. İnsan Hastalıkları ve Tedavisi	149
3.4.8.2. Hayvan Hastalıkları ve Tedavisi.....	150
3.4.9. Halk Mutfağı	151
3.4.9.1. Çorbalar	151
3.4.9.1.1 Kara Lahana(Pancar) Çorbası	151
3.4.9.1.2 Çileklik Çorbası.....	151
3.4.9.1.3 Mendek Çorbası	152
3.4.9.1.4 Gücükdene Çorbası.....	153
3.4.9.1.5 Sırgan Çorbası.....	153
3.4.9.1.6 Un Çorbası.....	154
3.4.9.1.7 Mısır Çorbası.....	154
3.4.9.1.8 Kabak Çorbası.....	155
3.4.9.1.9 Fırın Fasulyesi (Kuruböce) Çorbası	155
3.4.9.1.10 Dövme Çorbası	156
3.4.9.1.11 Kara Lahana Döşemesi.....	156
3.4.9.1.12 Pırasa Çorbası	157
3.4.9.1.13 Şalgam Döşemesi.....	157
3.4.9.2. Yemekler	158
3.4.9.2.1 Yeşil Fasulye Yemeği	158
3.4.9.2.2 Patates Yemeği	158
3.4.9.2.3 Hoşguran Kavurması.....	159
3.4.9.2.4 Kara Lahana Diblesi.....	159
3.4.9.2.5 Fırın Fasulyesi Döşemesi	160
3.4.9.2.6 Fasulye Turşusu Diblesi.....	160
3.4.9.2.7 Taflan Tuzlusu Kavurması	161
3.4.9.2.8 Karalahana Sarması	161
3.4.9.2.9 Yeşil Fasulye Diblesi	162
3.4.9.2.10 Fındık Mantarı Kavurması.....	162
3.4.9.2.11 Merüvcen Kavurması	163
3.4.9.2.12 Sakarca Muğlaması.....	163
3.4.9.2.13 Galdirik Kızartması.....	163

3.4.9.2.14 Elma Kuruşu Yemeği.....	164
3.4.9.2.15 Armut Kuruşu Pişmişi.....	164
3.4.9.2.16 Fırın Unu Yalaşı.....	165
3.4.9.2.17 Celeçoş.....	165
3.4.9.2.18 Kuru Kabak Yoğurtlaması	165
3.4.9.2.19 Sütlü Kabak	166
3.4.9.2.20 Hamsi Buğlaması.....	166
3.4.9.3. Turşular	167
3.4.9.3.1 Fasulye Turşusu	167
3.4.9.3.2 Salatalık Turşusu	167
3.4.9.3.3 Galdirik Turşusu.....	168
3.4.9.3.4 Yeşil Domates Turşusu	168
3.4.9.3.5 Kiraz Turşusu.....	169
3.4.9.3.6 Taflan Turşusu	169
3.4.9.4. Ekmekler.....	169
3.4.9.4.1 Mısır Ekmeği	169
3.4.9.4.2 Fetil Ekmeği.....	170
3.4.9.4.3 Kül Çöreği.....	170
3.4.9.4.4 Hamsili Ekmek	171
3.4.9.5. Tatlılar	171
3.4.9.5.1 Pekmez Yalaşı.....	171
3.4.9.5.2 Peri Tatlısı.....	171
3.4.9.5.3 Fırın Unu Helvası.....	172
3.4.10. Halk Takvimi.....	172
3.4.10.1. Günler	173
3.4.10.2. Aylar	173
3.4.10.3. Mevsimler	175
3.4.11. Halk Meteorolojisi.....	176
3.4.12. Adlar ve Lakaplar	176
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	178
SÖZLÜK.....	180
KAYNAK ŞAHISLAR LİSTESİ.....	187
KAYNAKÇA.....	209

EKLER.....	215
EK-1 HARİTALAR.....	215
EK-2 FOTOĞRAFLAR.....	216
ÖZ GEÇMİŞ.....	241

KISALTMALAR

bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
GRÜ	:Giresun Üniversitesi
Kk.	: Kaynak kişi
Km	:Kilometre
M.	: Metre
M.Ö	: Milattan Önce
Ss.	: Sayfa sayısı
Vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
Yy	: Yüzyıl

TABLolar/ŞEKİLLER DİZİNİ

Harita 1. Bulancak Şehir Haritası	215
Harita 2. Bulancak Coğrafi Haritası	215
Tablo 1. Bulancak'ta Mısır ve Fındık Üretimi	30
Tablo 2. Bulancak'ta yetiştirilen Sebze ve Meyveler	31
Tablo 3. Bulancak'a Bağlı Merkez İlçeler	31
Tablo 4. Bulancak'a Bağlı Köylerin Listesi	32
Tablo 5. 1869 Yılı Giresun ve Nahiyelerinin Nüfusu	34
Tablo 6. Bulancak Güncel Nüfus	35

GİRİŞ

Problem

Köklü bir mazisi olan Bulancak'ın yıllar içinde geçirdiği sosyal, ekonomik ve kültürel değişim inanılmaz şekilde hızlı olmuştur. Bu değişimin en önemli nedenlerinden biri ekonomik sebeplerle yurtdışı veya yurtiçine göçtür. Bu göçler bölgenin genç kesimin ilçe dışına gitmesine neden olurken ağızdan ağıza aktarılan sözlü kültür ürünlerinin aktarımını zayıflatmıştır.

Bir diğer gelişme ise televizyonun yaygınlaşmasıdır. Televizyon Bulancak'a ilk geldiğinde insanların bir araya gelmesini sağlarken zamanla yaygın hale gelince insanların bir araya gelmesini engellemiştir. Önceki zamanlarda insanlar akşam vakti oturup birbirleriyle sohbet ederlerken mani, hikâye, türkü vb. gibi ürünlerin aktarımı sağlanırken televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte bu etkileşim ortamları azalmış hatta yok olmuştur. İnsanlar televizyon karşısında vakitlerini geçirmekte ve kültürel aktarım sadece kaynak kişilerde sınırlı kalmaktadır. Kaynak kişilerin hayata veda etmeleriyle birlikte birçok ürün ortadan kaybolmuştur. Ayrıca insanların büyüklerinden duyduklarıyla televizyondan duydukları karışmış ve saf malzemeyi elde etmek zorlaşmıştır. Bulancak yöresinin kültür öğelerini derleyen eser sayısının azlığı ve kapsayıcı olma özelliklerinin zayıflığı söz konusudur. Yörenin bütüncül bir bakış açısıyla ele alınıp incelenmesi gerekmektedir.

Amaç

Çalışmamızın amacı teknolojinin gelişmesiyle birlikte insanların televizyon, bilgisayar veya akıllı telefon ile zaman geçirdikleri ve sosyal etkileşimin giderek azaldığı bir zamanda sözlü kültür ürünlerinin kayıt altına alınmasıdır.

Çalışma sahamız olan Bulancak yöresi 2. Dünya Savaşından sonra özellikle Almanya ve Hollanda gibi ülkelere aşırı göç vermiştir. Göç verme sadece yurtdışı ile sınırlı kalmayıp yurtiçine de göçler gerçekleşmiştir. Bu göçler sonucu köylerden ayrılan genç nüfus ile birlikte kuşaklar arası sözlü aktarımda kopmalar meydana gelmiştir. Günümüzde Bulancak'ın köylerinde yaşayan insanların çoğu ekonomik veya çocuklarının eğitimi için şehir merkezlerinde yaşamaktadırlar. Teknolojinin gelişmesi ve insanların köyden şehir merkezlerine göçmesi gibi nedenlerden dolayı

sözlü kültür ürünlerinin kaybolmasını önlemek amacıyla Bulancak merkez ve köylerinde halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerinin derlenip incelenmesini amaçlayan bu çalışmayı yapmış bulunmaktayız. Bulancak yöresinin kültür öğelerini derleyen çalışmaların yanında bu çalışma ile Bulancak yöresinin kültür öğelerini bütüncül bir bakışla ele almak amacıyla bu çalışma oluşturulmuştur.

Önem

Çalışmamızda Bulancak yöresine ait halkbilim ve halk edebiyatı ürünlerinin derlenmesi önem teşkil etmektedir. Çünkü geçmişten günümüze kadar ulaşan bilgilerin geçmişten günümüze aktarımındaki geçerliliğinin belirlenmesi önemlidir. Bu yüzden yörede bulunan kaynak kişilerimizle bu kültürel aktarımın kapsamını ve hızını belirleme olanağına sahip olmaktayız.

Varsayımlar

Bulancak yöresinde 1980 yıllarla birlikte köy okullarının kapanması ve çocukların şehir merkezine getirilmesi köyden kentte göçü hızlandıran etkenlerden biridir. Bir diğer etken ise köydeki ekonomik şartların zorluğu insanları iş bulabilecekleri yerlere göç etmeye zorlamıştır. Bu göçlerle birlikte köyde geride kalan insanların yaş ortalaması yüksektir. Genç nüfusun olmadığı köylerde kültürel aktarım azalmakta bir müddet sonra sözlü kültür ürünleri unutulmaktadır.

Derleme çalışmamız esnasında köylerde kaynak kişi bulma konusunda sıkıntı yaşadık. Bulduğumuz kaynak kişilerin çoğunluğu sözlü kültür ürünleri hakkında soru sorduğumuzda unuttuklarını beyan etmişlerdir.

Sınırlılıklar

Çalışma süresince Bulancak yöresinde bulunan her köye gidilmeye çalıştık. Ancak Bulancak köylerinin birçoğu birbirinden bölünme olduğu için kaynak kişilerin bulunduğu ve sözlü kültür aktarımın hala canlı olduğu kendi bölgelerinde merkez köy olarak bilinen köyler seçilmiştir. Derleme için gidilen köylerin listesi ek olarak çalışmamızın Bulancak yöresini tanıtan bölümde verilmiştir.

Bulancak yöresinde kışlar genellikle yağışlı geçtiği için köylere ulaşmak zordur. Bahar ayında ise yörede yapılan fındık tarımı nedeniyle insanların bahçelerinde çalışması bize vakit ayırmalarına engel olmuştur.

1. İLGİLİ ALAN YAZIN

1.1. Kuramsal Çerçeve

1.1.1. Halk Bilimi (Folklor)

Saintyves, Folklor El Kitabı adlı eserinde folklor terimini bir halkın itikatlarının ve tâbi olduğu âdetlerin, dil yardımı ile, hafızasında sakladığı ve edebiyatın ve geniş manası ile manevî kültür belgelerinin heyeti mecmuası olarak tanımlamıştır (Saintyves, 1951, 4).

William J. Thoms, Athenaeum adlı adında bir dergide yayımlanan yazısında dergi yöneticilerine halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerini inceleyecek bilim dalına “folk-lore” teriminin kullanılmasını önermiştir. Böylelikle folklore terimini ilk kez Thoms kullanmıştır. Sözcüğün kökeni folk (halk) ve lore (bilim) kelimelerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Bu terim 1846 yılından itibaren İsveç, Norveç, Finlandiya, Fransa gibi ülkelerde yaygın kazanmıştır (Örnek, 2012, 21).

“Bilindiği üzere, folklor, toplumun yarattığı maddi ve manevi kültürel öğelerini çeşitli boyutları ile ele alır, onlarla ilgili evrim, etkileşim, gelişim ve değişim gibi sorunları inceler, sonuçlar çıkartarak yasalar bulur ve kuramlar geliştirir” (Ekmekçioğlu vd., 2001, 11-12).

İstanbul’un 1453 yılında fethedilmesi ve yeni ticaret yolları bulmak için başlayan coğrafi keşifler sonucu Avrupa’ya o yüzyıla kadar hâkim olmuş skolastik düşünce büyük ölçüde sarsılmıştır. Coğrafi keşiflerle birlikte Afrika ve Amerika gibi ülkelere giden gezginler orada bulunan yerlileri tanımaya çalışmışlardır (Oğuz vd., 2015, 1-2).

Türk edebiyatında da Avrupa’da folklore bilimi ortaya çıkmadan halk kültürünü derleyen eserler yazılmıştır. Bu eserlere Orhun Abileri, Kutadgu Bilig, Divan-ı Lügati’t Türk, Dede Korkut Hikâyeleri, Babürname, Cihannüma ve Seyahatname gibi eserler örnek verilebilir (Artun, 2015, 18).

Ziya Gökalp, Halka Doğru adlı dergide yayımlanan “Halk Medeniyeti-I, Bağlangıç” adlı yazısında folklore teriminin karşılığı olarak halkiyat terimini kullanmıştır. Bu yazısında Ziya Gökalp, halk biliminin öneminden bahsedip

folklorun tanımını yapmıştır. Mehmet Fuat Köprülü'de İkdam gazetesinde yayımlanan "Yeni Bir İlim: Halkiyat- Folklor" başlıklı yazısında folklorun Avrupa'daki gelişiminden bahsedip folklorun ulusallığın oluşmasındaki önemini belirtmiştir. Folklor terimi açık bir şekilde ilk kez bu yazıda geçmiştir (Örnek, 2014, 30).

Çalışmamızda yukarıda ana hatlarıyla izah edilen "folklore" disiplini bağlamında Bulancak yöresi halk edebiyatı ve halk bilimi ürünleri konu edinilerek incelenmeye çalışılmıştır.

1.2. İlgili Araştırmalar

1.2.1. Bulancak Üzerine Yapılan Araştırmalar

1.2.1.1. Bulancak Tarihi ve Kültürü Hakkında Yapılan Çalışmalar

1.2.1.1.1. Kitaplar

Bulancak yöresini temel alan bir diğer yazar ise Mehmet Fatsa'dır. Mehmet Fatsa'nın "Giresun'da Kırsalın Sosyal Tarihi" adlı çalışmasıyla Bulancak'ın Müslüman Türkler tarafından ele geçirilişinden ele alarak tarihi belgeler eşliğinde Bulancak şehri hakkında bilgi vermiştir. Yazarın bir diğer eseri ise 2018 yılında çıkmış olan "İlçe Oluşunun 85. Yılında Bulancak" adlı eseridir (Fatsa, 2002-2019).

Giresun'u içeren bilgi veren serlerden biri de Ayhan Yüksel'in **Giresun Tarihi Yazıları** adlı eseridir (Yüksel, 2003).

Bir diğer çalışma ise 2008 yılında "Giresun Kent Kültürü" adında Giresun Valiliği tarafından bastırılmış ve çeşitli bilim adamlarının ortaklaşa katkı sunduğu bir eserdir (Altınkaynak vd., 2008).

Yöre ile ilgili bilgi veren çalışmalardan bir tanesi 2009 yılında basılmış **Giresun Rehberi** adlı çalışmadır. Aynı yıl Salih Turhan ve Erdoğan Altınkaynak tarafından **Giresun Türküleri ve Oyun Havaları** adlı eser yayınlamıştır (Turhan-Altınkaynak, 2009).

Giresun'un tarihi hakkında bilgi veren eserlerden biri de Mehmet Özmenli'nin **Giresun Tarihi** adlı eseridir (Özmenli, 2013).

Giresun'un tarihi ve kültürü hakkında bilgi veren eserlerden biri de Cavit Akın tarafından yazılmış **Giresun Tarihi ve Kültürel Değerleri** isimli eserdir (Akın, 2014).

Bulancak yöresi hakkında dolaylı şekilde bilgi veren bir eserde Mithat Baş ve Şinasi Tepe tarafından yazılan **"Ebulhayr Kethüda"** adlı eserdir. Bu eserde Ordu yöresi ve Ebulhayr hakkında bilgiler verilmiştir (Baş ve Tepe, 2015).

Bulancak yöresini anlatan bir diğer eser ise Feridun Emecen'in yazdığı **"Doğu Karadeniz'de İki Kıyı Kasabasının Tarihi Bulancak- Piraziz"** adlı eseridir (Emecen, 2016).

Giresun'un tarihi ve kültürel değerleri hakkında bilgi veren eserlerden biri de Mevlüt Kaya'nın **Giresun Yöresi Tarih- Kültür Notları** adlı eseridir (Kaya, 2019).

1.2.1.1.2. Makaleler

Bulancak'ı doğrudan içeren makale sayısı maalesef azdır. Bunlardan birisi Hasan Buyruk tarafından yazılmış olan **"Bulancak Acısu Kaya Kilisesi"** adlı makaledir. Bu makalede Bulancak ve Acısu kilisesi hakkında bilgiler verilmiştir (Buyruk, 2012).

Bir diğer makale ise Osman Emir tarafından yazılmış olan **"Eskiçağ'da Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Jeopolitik Önemi"** adlı makaledir (Emir, 2012).

Bir diğer makale ise M. Akif Korkmaz tarafından yazılmış olan **"Eski Türk Tarihi ve Coğrafyasının Sürekliliğinde Giresun Yöresi ve Bostanlı Köyü'nde Yer-Su Kutsalları"** adlı makaledir (Korkmaz, 2014).

Bulancak ile alakalı makalelerden biri de Selin Karaibrahimoğlu'nun **"Türk-Rum Mübadelesinin Anadolu'da Kentsel Mekânın Şekillenmesine Etkisi, Giresun/Bulancak Örneği"** adlı makalesidir (Karaibrahimoğlu, 2017).

Bulancak ve yöreyi tarihi açıdan inceleyen Mehmet Özmenli ve Nazım Kuruca tarafından yazılan **"Giresun ve Havalisinin Türk Yurdu Haline"**

Gelmesinde Gezgin Dervişlerin ve Ahalinin Rolü” adlı makaledir (Özmenli ve Kuruca, 2018).

Bulancak’a ait bir efsaneyi ele alan Abonoz Küçük’ ün **“Türk Ağaç Kültü Etrafında Teşekkül Eden Dokuz Oğul Efsanesi ve Toplumsal İşlevler”** adlı makalesidir (Küçük, 2018).

1.2.1.1.3. Tezler

Yöreyi tarihsel olarak ele alan Hüseyin Tatlı’nın **“Osman Ağa ve Giresun Alayının Milli Mücadeledeki Yeri”** adlı yüksek lisans tezidir (Tatlı, 1996).

Yine yöreyi tarihi açıdan ele alan Oktay Karaman **“Giresun Kazası (1850-1900)”** adlı doktora çalışmasıdır (Karaman, 1999)

Bölge efsaneleri derlemeye çalışmalarından biri Cengiz Gökşen’in **“Giresun Efsaneleri”** adlı tez çalışmasıdır (Gökşen, 1999)

Yöredeki sanat tarihi açıdan inceleyen bir çalışma da Asım Kandemir’in **“Giresun Evleri Tipolojisi”** adlı yüksek lisans çalışmasıdır (Kandemir, 2005).

Giresun ve yöresi hakkında tarihi bilgi veren bir diğer çalışma Okay Pekşen’ nin **“Giresun İli Eskiçağ Tarihi”** adlı yüksek lisans tezidir (Pekşen, 2012).

Bölgenin eğitim geçmişini araştıran bir çalışmada Ali Yılmaz’ın **“XIX. Yüzyıldan Cumhuriyete Giresun’da Eğitim ve Öğretim”** adlı doktora tezidir (Yılmaz, 2013).

Giresun’u ele alan bir diğer çalışma ise Bekir Sarıyıldız’ın **“Osmanlı Öncesi Dönemde Giresun’da Türk ve Türklük İzleri”** adlı yüksek lisans tezidir (Sarıyıldız, 2014).

Giresun ve Trabzon yöresindeki balıkçı folklorunu ele alan Mustafa Aça’nın **“Giresun ve Trabzon İlleri Balıkçılarının Meslek Folkloru”** adlı doktora tezidir (Aça, 2014).

Yöredeki en önemli geçim kaynaklarının biri olan balıkçılık konusunu araştıran bir çalışma Cengaver Musa Uncumusaoğlu’nun **“Giresun’da Deniz Balıkçılığı ve**

Balışlıların Sosyo-Ekonomik Yapısı” adlı yüksek lisans tezidir (Uncu Musaoğlu, 2015).

Yöreyi müzik kültürü açısından ele alan bir çalışma da Abanoz Küçük’ ün **“Giresun Yöresi Kemeñecilik Geleneği Üzerine Bir Araştırma”** adlı doktora tezidir (Küçük, 2015).

Bulancak’ı anlatan bir çalışma da Samsun 19 Mayıs Üniversitesi’nde Seda Usta tarafından yapılmış **“Bulancak(Giresun) Yemek Kültürünün Doğal Çevre ile İlişkisi”** adlı eseridir. Bu çalışmada doğal çevrenin yemek kültürüne olan etkisi gösterilmiştir (Usta, 2017).

Yörenin yayla şenlikleri hakkında bilgi veren alışma Mehmet Özdemir’in **“Giresun Yayla şenlikleri”** adlı doktora tezidir (Özdemir, 2017).

Yörede yaşayan Çepniler hakkında bilgi veren bir diğer çalışma da Elvan Dost’un **“Trabzon ve Giresun Yöresi epnilerinde Eski Türk İnanışlarının İzleri”** adlı yüksek lisans tezidir (Dost, 2018).

Bölgeyle alakalı bir diğer alışma Aşlar Melikoğlu’nun **“Giresun İli Halkbilim Monografisi”** adlı doktora çalışmasıdır. Bu alışmada Giresun ve ilçeleri halk bilimsel olarak ele alınmış ve bölgeden yapılan derlemeler ortaya konmuştur (Melikoğlu, 2019).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Öteki sosyal bilimlerde olduğu gibi halkbilimsel araştırma ve çalışmalarda da seçilen konuya ilişkin özgün ve güvenilir bilgi elde etmek, derlemek için araştırmacının araştırma yapacağı grubun ya da topluluğun yaşadığı yere giderek çalışmasına alan araştırması denir. Alan araştırmasında "folklorik" kurumların etkinliklerini; töreleri, törenleri, olayları, işlemleri, uygulamaları, gösterileri vb. sistemli bir biçimde saptamak ve bunlara ilişkin veriler derlemek için kullanılan tekniklerin, yolların başında gözlem (olaya ya da toplumsal yaşama katılarak), görüşme= (mülakat), soru kâğıdı= (anket) uygulama, kılavuz ya da kaynak kişi kullanma gelir (Örnek, 2014, 75).

Bu çalışmamızda sahada görüşme yöntemiyle kaynak kişilerden bilgiler elde edilmiştir. Görüşme esnasında kaynak kişilerle yönlendirilmiş görüşme ve yönlendirilmemiş görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Köylerde planlı olarak katıldığımız düğün, sünnet, cenaze gibi törenlerde gözlem tekniği de kullanılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Çalışmamıza başlamadan önce köylerin ulaşım imkânları ve güzergâhları belirlenip ona göre bir plan oluşturduk. Bu plana uygun olarak zaman anlamında derlemeyi aceleye getirmemek için günde bir köy eğer derleme hızlı yapıldıysa iki köyde derleme yaptık. Derleme esnasında ses kayıt cihazı ve fotoğraf makinesi özelliklerini bir arada sunan cep telefonu kullandık. Kayıt esnasında enerji anlamında sıkıntı yaşamamak için harici şarj ünitesi kullandık. Kayıt altına alınan veriler harici bellek ve dizüstü bilgisayara kopyalanarak yedeklenmiştir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Bulancak Yöresi Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi Ürünleri İncelemesi başlıklı bu tezde Bulancak'a bağlı köyler tespit edilip planlı bir şekilde köylere gidilerek orada belirlediğimiz veya daha önce başka kaynak kişilerden öğrendiğimiz kaynak kişilerle temas kurulup derleme faaliyeti yapılmıştır.

İlk derleme çalışması 15 Nisan 2018 tarihinde Bulancak'ın Ahmetli Köyü'nde yapılmıştır. Bu faaliyetler 15 Eylül 2018 tarihine kadar hava ve insanların iş durumları gözetilerek sürdürülmüştür. Yörede kış ayları kırsal kesimde daha çok evlerde dinlenme ile geçerken baharın gelişiyle birlikte insanlar zamanlarının çoğunu fındık bahçelerinde, tarlalarda geçirirler. Kış ayları derleme yapmak için olumlu olsa da hava koşulları köylere ulaşımı olumsuz etkiler. Bu yüzden çalışmamızda bu tür koşullar göz önünde tutularak köylere gidilmiş ve kaynak kişilerden halk edebiyatı ve halk bilimi malzemeleri derlenmiştir.

Derleme esnasında insanların rahatça konuşabilmesini sağlamak için sempatik ve samimi bir tavır sergilenmiştir. Kılık kıyafet dâhil insanlarla rahat sohbet ortamları tercih edilmiştir.

Malzeme toplama süreci yukarıda ifade edilen şartlar altında altı aylık bir süreçte tamamlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Derleme ile elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına ve hafıza kartına aktarılmıştır. Derlemede elde edilen bilgiler tasnif edilirken bir bütünün parçası olarak değerlendirilmiş ve çalışmamızın bir bütün oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Elde edilen bilgileri derleme gününün akşamında tasnif ettik. Ses kayıtları dinlenip elde edilen bilgileri yazılı hale getirdik. Edinilen bilgileri kayıt altına alırken halkbilimi ve halk edebiyatı olmak üzere iki ayrı grupta topladık.

Bilgileri tasnif ederken malzemenin özgünlüğüne dikkat edilmiş yöresel ağız özelliklerine yer verilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Araştırma Alanı Hakkında Genel Bilgiler

3.1.1. Bölgenin Adı

Araştırma bölgesinin adı tarihi süreç içinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bulancak isminin nereden geldiğine dair farklı görüşler bulunmaktadır.

1455 yılında yazılmış Canik-i Bayramlı'ya ait tahrir kayıtlarında Bulancak yerine Niyabet-i Kepsil ismi kullanılmıştır. Kepsil yöresinin 1397 yılından önceki ismidir. Bulanucak isimi 1547 yılına ait tahrir defterlerinde karşımıza çıkmaktadır. Yöre 1871'den sonra Akköy Nahiyesi ismini almıştır (Fatsa, 2002, 56).

Yöreye Bulancak isminin yörede bulunan bir dereден geldiği düşünülmektedir. Bulancak isminin yer aldığı ilk belgeler 1547 yılında yazılmıştır. Bu kayıtlarda Bulancak ismi "Bulanucak" olarak yazılmıştır. Bu ismin derenin hava koşullarından dolayı bulanık akması sonucu verilmiş olması muhtemeldir.

Bulancak adının nasıl ortaya çıktığına dair bir anlatı daha vardır. Bu anlatıya göre Bulancak yöresinde iki pazar yerinin olduğu ve bu pazar yerinin sahiplerinin birbirleriyle rekabet içinde oldukları anlatılır. Bu pazar yerlerinden birisi Pazarsuyu denilen yerdeyken diğeri Ayvasıl olarak bilinen yerdeymiş. Bu iki pazar arasındaki rekabetin önlenmesi için iki rakip arasında arayı bulmak için iki pazara da eşit mesafede bir pazar yeri yapmak fikri ortaya atılır. Bu fikirde şöyle ifade edilmiştir: "*İki pazar yerinin ortası bulunacak, oraya da Pazar kurulacak*". Bunun sonucunda iki pazarın ortasına bir pazar yeri yapılır. Bu pazar yeri giderek büyür ve bugünkü yerleşim yerini oluşturur. Bu sözde bulunan "bulunacak" kelimesinden Bulancak adının geldiği de düşünülmektedir (Emecen, 2005, 30).

Bölge 1915 yılına ait resmî kayıtlarda Bulancak nahiyesi adıyla geçmekte ve 'Nefs-i Akköy'ün' Bulancak olduğu tescil edilmektedir (<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR-57984/tarihce.html>).

3.1.2. Bölgenin Tarihi

3.1.2.1. Türklerden Önceki Tarihi

Bulancak'ın tarihini incelediğimizde en eski bilgiler M.Ö.1400-1200 yıllarına kadar gitmektedir. Bölge Hititlerin yönetiminde iken, Trabzon-Erzurum-Giresun yörelerine Azzi ülkesi denilmektedir. Hititlerin yıkılmasından sonra bölge bir süre Frigyalıların yönetiminde bulursa da Frigyalıların yıkılmasından sonra bölgeye Miletoslular hâkim olmuştur (<http://www.bulancak.bel.tr/tarihi>).

Ünlü tarihçi Plinius, *Naturais Historia* isimli eserinde Miletosluların MÖ. VII ile VI. yüzyıllar arasında bölgede 90 civarında yerleşim yeri oluşturduklarından bahseder. Ancak bu 90 yerleşim yerinden çoğu yükleme iskelesi işlevinden öteye geçememiştir Bölge ile ilgili en somut ve detaylı bilgileri veren eser şüphesiz Ksenophon'un *Anabasis* adlı eseridir. Ksenophon eserinde bölgede Tibarenler, Mossinoikler, Driller, Kolklar, Kalibler gibi toplulukların yaşadığını öğreniyoruz. Bu topluluklardan Kalibler ve Tiberenler'in Orta Asya'dan göç etmiş Türk kavimleri olduğu ve bölgeye madenciliği getirdikleri düşünülmektedir (<http://www.bulancak.bel.tr/tarihi>).

Ksenophon bu bölgeden geçerken bu bölgenin Pers hâkimiyetinde olup olduğuna dair bilgi vermemiştir. Ancak M.Ö. 480 yılında Pers İmparatorluğunun Yunanistan'a yaptığı sefere bölgede yaşayan topluluklarında katıldıkları bilinmektedir. M.Ö. 296 yıllarında kurulan Pontus Devleti bölgede yaşayan toplulukları egemenliği altına almıştır. Ayrıca bu devlet yine bölgede bulunan Helen kolonilerinden vergi almıştır. Pontus Devleti, Büyük Mithridates VI. döneminde Roma İmparatorluğu ile süren uzun savaşlar sonucunda yıkılmıştır. Bölgeyi vasaal krallarla yönetmeye başlayan Roma daha sonra İmparator Nero döneminde bu uygulamadan vazgeçerek bölgeyi Roma'dan atanmış yöneticiler eliyle yönetmiştir (Bilgin, 2010, 59-60).

3.1.2.3. İlk Türk Yerleşmeleri

Roma, Bizans ve Rum Pontus egemenliği altında kaldığı dönemde Giresun ve çevresi hakkında fazla bilgi mevcut değildir. Önce Roma sonra da Bizans'ın eline geçen bölge IV. Haçlı Seferinden sonra Latinlerin İstanbul'u işgal etmesiyle birlikte

İstanbul'dan kaçan Komnenoslar hanedanının eline geçmiştir. Bölgeyi ele geçiren Komnenoslar hanedanından I.Andronik'in torunları burada II. Pontus Krallığını kurmuştur. Bu dönemden itibaren bölgeye akınlar yapan Çepniler bölgede hâkimiyet oluşturmuşlardır (Fatsa, 2002, 17-20).

Giresun yöresini ilk fetheden Türk topluluğu Çepnilerdir. 1301 yılında kısa süreliğine ele geçirebildikleri Giresun'u 1342 yılında tekrar ele geçirmişlerdir. Giresun yöresi kesin olarak 1397 yılında Süleyman Bey tarafından ele geçirilmiştir (Çepnioğlu, 2014, 403).

Giresun'u ele geçiren Süleyman Bey Kadı Burhaneddin'e elçi göndererek fethi haber vermiştir. Fetihten sonra Süleyman Bey'in hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Ancak 1404 yılında Timur'a elçi olarak gönderilen Clavijo Giresun ve civarının Hacı Emir'in yönetiminde bulunduğunu ve bu komutanın 10.000 askere sahip olduğu hakkında bilgi vermiştir (Karaman, 1999, 5).

Giresun ve çevresi 1427 yılından Osmanlı Devleti'nin kontrolüne girmiştir. Yörenin Osmanlı hâkimiyetine girmesiyle birlikte bölgenin kendi içindeki idari sınırları değişmiştir. Sınırların belirlenmesinde Bolaman ve Aksu ırmakları belirleyici olmuştur. Bolaman 'ın batısında kalan topraklar Canik Sancağı'na eklenmiştir. Bolaman ve Aksu arasında kalan topraklar Vilayet-i Bayramlı adını alırken Aksu Irmağı'nın doğusunda kalan topraklara Vilayet-i Çepni ismi verilmiştir (Çepnioğlu, 2014, 413).

3.1.3. Coğrafi ve Ekonomik Özellikler

Bulancak, coğrafi konumu itibariyle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer almaktadır. Bulancak'ta bölge itibariyle Karadeniz İkliminin özellikleri görülmektedir. Yöre yaz ve kış aylarında ılık geçmekle birlikte her mevsim yağış olmaktadır. Yağışın bol olması nedeniyle yöreye "Şehr-i Yağmur" tanımlaması yapılmıştır. Karadeniz Bölgesi'nde dağların kıyıya paralel uzanması ve yükseltinin kıyından hemen sonra başlamasından dolayı kıyı kesimi dar bir alana sıkışmıştır. Bulancak'ı bağlı bulunduğu Giresun ilinden ayıran doğal engellerden biri Dikmen Tepesi adı verilen doğal bir yükseltidir. Bu tepe Bulancak'a hâkim bir konumdadır (Fatsa, 2002, 55).

Bulancak ilçesinde Pazarsuyu, İncivez ve Bulancak adlarını taşıyan üç büyük dere mevcuttur. Bu büyük derelerin yanında birçok dere akarsu mevcuttur. Bulancak'ın güney sınırında 3000 m'yi bulan yüksekliğiyle Karagöl Dağı bulunmaktadır. Bulancak kıyıda yer aldığından dolayı gelişimini doğu- batı yönünde geliştirmiştir. Bulancak'ın yıllık sıcaklık ortalaması 13.9 C° olmakla birlikte en soğuk Ocak ayı en sıcak ay ağustos ayıdır. (Şahin vd., 2017, 252).

Bulancak'ta mısır, sebze ve fındık tarımı yapılmaktadır. Daha önceleri pirinç tarımı da yapılmıştır. Bölgede fındığın ekonomik getirisinin yüksek olması sebebiyle tarım alanlarının büyük kısmı fındık tarımı için kullanılır hale gelmiştir. Kıyı boyunca deniz balıkçılığı yapılmaktadır.

Tablo 1: Bulancak'ta fındık ve mısır tarımının yıllara göre değişimi.

Yıllar		Fındık	Mısır
1995	Ekim Alanı (Dekar)	145.000	26,620
	Üretim (Ton)	13.000	8,675
2000	Ekim Alanı (Dekar)	145.170	26,970
	Üretim (Ton)	9.963	7.141
2005	Ekim Alanı (Dekar)	145.010	2.080
	Üretim (Ton)	15.509	368
2010	Ekim Alanı (Dekar)	159.510	1.760
	Üretim (Ton)	9.405	255
2015	Ekim Alanı (Dekar)	159.750	1256
	Üretim (Ton)	18.073	2591

Kaynak: (Şahin vd., 2017, 255).

Tablo 2: Bulancak'ta 2016 yılında yetiştirilen sebzelerin ekim alanları ve üretim miktarları.

Ürün adı	Ekilen Alan(Dekar)	Üretim(Ton)
Lahana (Beyaz)	7	15
Lahana (Karayaprak)	1.985	1.191
Fasulye (Taze)	177	215
Bezelye (Taze)	65	46
Mısır (Dane)	1.369	393
Ispanak	58	82
Pırasa	30	26
Pazı	16	8
Patlıcan	71	93
Biber (Sivri)	111	70
Domates (Sofralık)	201	398
Hıyar (Sofralık)	119	290
Maydonoz	18	4
Marul (Kıvırcık)	154	133

Kaynak: (Şahin vd., 2017, 256).

3.1.4 İdari Yapı ve Nüfus

Bulancak şuan 15 merkez mahalle ve 60 köy ve 2 beldeye sahip bir ilçedir (<http://www.bulancak.bel.tr/muhtarlarimiz>).

Merkez mahalle ve köy isimleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3: Bulancak'a Bağlı Merkez ilçeler

1. Acısu
2. Bahçelievler
3. Ballica
4. Bulancak
5. Duacıoğlu
6. Güzelyalı
7. İhsaniye

8. İsmet Paşa
9. Kızılot
10. Sanayii
11. Saraçlı
12. Sisin
13. Şemsettin
14. Toprakdeğirmeni
15. Ucarlı

Kaynak: <http://www.bulancak.bel.tr/muhtarlarimiz>

Tablo 4: Bulancak'a Bağlı Köylerin Listesi

1. Ahmetli Köyü
2. Alibey Köyü
3. Ardahan Köyü
4. Arifli Köyü
5. Ataköy Köyü
6. Bahçeli Köyü
7. Bayındır Köyü
8. Bostanlı Köyü
9. Burunucu Köyü
10. Büyükada Köyü
11. Cindi
12. Damudere
13. Demircili
14. Döngeri
15. Duttepe
16. Elmalı

17. Erdoğan
18. Eriklik
19. Esenköy
20. Ezeltere
21. Gültepe
22. Gündoğdu
23. Güneyköy
24. Güzelyurt
25. Hacet
26. Hisarkaya
27. İcilli
28. İnece
29. Karaağaç
30. Karacaresul
31. Kayabaşı
32. Kayadibi
33. Kayhan
34. Kışla
35. Kuşluhan
36. Kuzköy
37. Küçükada
38. Küçükdere
39. Küçüklü
40. Muratlı
41. Odadüzü
42. Pazarsuyu
43. Samugüney
44. Süme
45. Şeyhmusa
46. Talipli
47. Tandır

48. Tekmezar
49. Tepecik
50. Tepeören
51. Tokmadin
52. Torçan
53. Yalıköy
54. Yaslıbahçe
55. Yeniköy
56. Yeşilhisar
57. Yeşilköy
58. Yeşiltepe
59. Yıldız
60. Yunuslu

Kaynak: <http://www.bulancak.bel.tr/muhtarlarimiz>

Bulancak'ın nüfus özellikleri aşağıdaki iki tabloda verilmiştir. Bu tablolardan birincisi 1869 yılına ait nüfus bilgilerini verirken diğer tablo ise güncel nüfus bilgilerini içermektedir.

Tablo:5 1869 yılı Giresun kazası ve Giresun'a bağlı nahiyelerin nüfusu

	Hane			Erken Nüfus				Toplam
	Köy	G. Müslim	Müslim	Katolik	Ermeni	Rum	İslam	
Giresun kazası	35	679	1.937	...	225	2.866	6.809	9.900
Akköy nahiye	31	595	2.042	...	38	1.300	6.556	7.894
Keşap nahiye	31	206	1.577	990	6.376	7.366

Kaynak: (Emiroğlu, 1993).

Tablo 6: Bulancak'ın Güncel Nüfusu

Bağlı Bağlı Bulanan İl: Giresun	İlçe Merkez Kadın Nüfusu: 22.891
Toplam Nüfus: 65.024	Belde ve Köyler Toplam Nüfusu: 20.124
Toplam Erkek Nüfusu: 32.305	Belde ve Köyler Erkek Nüfusu: 10.296
Toplam Kadın Nüfusu: 32.719	Belde ve Köyler Kadın Nüfusu: 9.828
İlçe Merkez Nüfusu: 44.900	İlçeye Bağlı Köy Sayısı: 60
İlçe Merkez Erkek Nüfusu: 22.009	İlçeye Bağlı Mahalle Sayısı: 25

Kaynak: <http://www.nufusune.com/>

3.1.5. Eğitim-Öğretim

Mehmet Fatsa kitabında, Bulancak ilçesi genelinde 2016-2017 eğitim öğretim yılında eğitim öğretime devam eden okul sayısını 50 olarak vermiştir. Bu okullardan bir tanesi GRÜ'ye bağlı olan Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu'dur. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullardan 11'i lise, 17'si ortaokul, 18'i ilkokul ve 3'ü de okul öncesi okuludur. Metin Fatsa aynı eserinde 1970'li yıllarda köylerde okulların yaygın olduğunu ancak zamanla bu okulların kapandığını belirtmiştir. Buna göre 13 adet köy ilkokulu ve 10 adet köy ortaokulu eğitim öğretime devam etmektedir. İlçe merkezi dışında lise düzeyinde eğitim veren tek okul Kovanlık Çok Programlı Anadolu Lisesi'dir (Fatsa, 2018, 134).

3.3. Halk Edebiyatı

3.3.1. Masallar

Masal türü hakkında birçok tanımlama yapılmıştır. Bu tanımlamalardan bir tanesi de Pertev Naili Boratav'a aittir. Boratav, masalı nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, bütünüyle hayâli, gerçekle alakası ve anlattıklarına inandırmak amacı bulunmayan kısa bir anlatı olarak ifade etmiştir. (Boratav, 1969, 80).

Sakaoğlu, masalı kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türü olarak tanımlamıştır (Sakaoğlu, 1973, 5).

Anonim Halk Edebiyatı ürünleri arasında en yaygın olanlarından biri de masaldır. Bu ismin kökeni Aramice ‘masla’, İbranice ‘masal’ Arapça ‘mesel, masal’ karşılaştırma, mukayese anlamı veren kelimeye dayanır. Masala Türk boylarında çeşitli isimler vermiştir. Çuvaş Türkleri ‘hallap’, Kazak ve Kırgız Türkleri ‘ertek, ertegi’, Teleutlar ‘çorçek’ ve Doğu Türkistan Türkleri ‘çöçek’ ismini vermişlerdir (Elçin, 2001, 368).

Masalların ortaya çıkışı ile ilgili görüşleri Ensar Aslan üç başlıkta incelemiştir. Hiçbiri henüz doğrulanmamış ve kesinlik kazanmamış olan görüşler şunlardır: Tarih Öncesi Mitolojik Görüş, Tarihi Görüş, Etnografik Görüş. Bazı araştırmacılar masalın kaynağı olarak Hint Pançatantrat olarak bilinen meşhur eseri kabul etmektedirler. (Aslan, 2011, 319-324).

Türk edebiyatında masalın ilk örneklerini 13. Yüzyılın büyük şairi Mevlana Celaleddin’in eserinde bulmak mümkündür. Mevlana Celaleddin düşüncelerini anlatırken daha iyi anlaşılması için eserinde hikâyeler anlatmıştır ;(Boratav, 1969, 399).

Masallardaki zaman ‘vaktiyle’ veya ‘evvel zaman’ kelimeleriyle ifade edilen bilinmez bir zamandır. Türk masalcıları anlatımda ‘mıslı’ geçmiş zamanı veya geniş zamanı kullanırlar. Bunun en güzel örnekler ‘bir varmış, bir yokmuş’ ve ‘bir oduncu ile üç kızı var’ tekerlemelerinde kendini göstermiştir (Elçin, 2001, 368).

Masal kahramanları için herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Masalın kahramanı her şeyi yapabilme gücüne sahip olabilir. Masalın kahramanları genellikle iyi veya kötü zıtlığı yansıtır (Oğuz vd., 2015, 153).

Kaarle Krohn’un öğrencisi olan Antti Aarne, Krohnlar tarafından derlenmiş olan masalları tasnif işini üstlenir. Masallara numaralar vermek suretiyle işe başlayan Aarne, 1910 yılında FFC serisinden yayınlanan ‘Verzeichnis der Marchentypen(Masal Tipleri Dizini)’adlı masal tipleri kataloğunda masalları üç ana başlık altında sınıflandırmıştır. Daha sonra Aarne’nin öğrencisi Stith Thompson tarafından düzenlenen bu sınıflandırma sistemi, günümüz çalışmalarında da kullanılmaktadır. Stith Thompson 1961’de

‘‘The Types of the Folktale’’in genişletilmiş şelini ikinci kez yayınlar. Masal araştırmalarında ‘‘AaTh’’, ‘‘AT’’ veya ‘‘Aarne- Thompson’’ olarak kısaltılan bu ikinci baskıda yer verilen katalogda masallar beş ana başlık altında toplanmıştır. Stith Thompson’un 1961’de yaptığı tip sınıflandırması şöyledir:

I. Hayvan Masalları

II. Günlük (Asıl) Masallar

III. Fıkralar ve Anekdotlar

IV. Zincirlemeli Masallar

V. Sınıflandırmaya Girmeyen Masallar (Oğuz vd., 2015, 71-72).

Türk masallarının sınıflandırılması üzerine W. Eberhad ile P. N. Boratav’ın çalışmaları neticesiyle 378 masal tipini içeren Stith Thompson’un Motif indeksini temel alarak bir motif listesi oluşturmuşlardır (Oğuz vd., 2015, 152).

3.3.1.1 Masalların İncelenmesi

3.3.1.1.1 Masalların Tasnifi

Bu çalışmamızda Bulancak köylerinden derlediğimiz masalları tasnif ederken Antti Aarne ve Stith Thompson’un tasnifini kullanmaya çalıştık. Derlemiş olduğumuz masalların tasnif dağılımı şu şekildedir:

- 1) Hayvan Masalları: 2
- 2) Asıl Halk Masallar: 4
- 3) Fıkralar: -
- 4) Zincirlemeli Masallar:- (Sakaoğlu, 2010, 13).

Bulancak köylerinden derlemiş olduğumuz masal sayısı 6’dır. Coğrafi şartlar nedeniyle derlemeler genellikle gündüz yapıldı. Köylerde yaşayan insan sayısının azlığı, teknolojik aletlerin olumsuz etkileri masal anlatma geleneğini olumsuz etkilemiştir.

3.3.1.1.2 Masalarda Formel İfadeler

3.3.1.1.2.1 Başlangıç Formelleri

Masalı anlatan kişinin masalı anlatmaya başlarken kullandığı kalıplaşmış ifadelerdir. Bu ifadelerin kullanılma amacı dinleyicileri masala hazırlamaktır. Çeşitli uzunluk ve yapıda olmakla birlikte günümüz anlatıcıları kısa olanları tercih etmektedir (Sakaoğlu, 2010, 58).

Bizim derlediğimiz masalarda başlangıç formeli olarak genellikle “bir varmış bir yokmuş” ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca “Çocuk ve Tatlı”, “Ali Baba ve Kırk Haramiler”, “Köpek, Horoz, Eşek ve Kedi Masalı”, “Çoban” adlı masalarda sade giriş formellerine yer verilmiştir. Örneğin Çocuk ve Tatlı masasında masal “bir gün çocuk annesinden tatlı istemiş” ifadesiyle başlamıştır.

3.3.1.1.2.2 Geçiş Formelleri

Geçiş formelleri masalarda önemli bir yer tutmakla birlikte asıl işlevleri olaylar arasındaki geçişleri sağlamaktır. Ayrıca anlatıcı, dinleyiciler üzerindeki etkisini bu formeller sayesinde canlı tutmaktadır (S

Bulancak yöresinde derlediğimiz masalarda geçiş formellerine rastlanmaktadır. Örneğin Kader adlı masamızda “yıllar yıllar sonra” ifadesine yer verilmiştir. Ayrıca Kader adlı masalda ise “adam genç kızın karnını açınca ne görsün kızın karnında kesik kesik dikiş izi varmış” gibi ifadelere yer verilerek geçiş formellerine yer verilmiştir.

3.3.1.1.2.3 Bitiş Formelleri

“Bu kısımda masal anlatıcısı, masalı kendine has, kendinden izler taşıyan diye orijinal bir şekilde bitirmek amacıyla bir tekerleme, söz kalıbıyla bitirir. Masadaki olayların, durumların gerçekten yaşanmış olduğu hissini uyandırmak amacıyla masalın sonunu süsler” (Oğuz vd., 2015, 156).

Bulancak yöresinde derlediğimiz masaların bitiş formelleri aşağıda sıralanmıştır.

“Kız da başından geçenleri çocuğa anlatmış. Çocuğun akli başına gelmiş. Allah’ın nasibi işte öldürmemiş, yitirmemiş o kızı değirmenci büyütmüş de o karnını deştiği kızı almış.”

“Bu masal da burada bitmiş.”

“Adam eline kılıç alarak Hici babanın kafasını kesmiş. Adam meğerse padişahın oğluymuş. Adam kızla evlenirler. Kırk gün kırk gece düğün yaparlar. Ömür boyu mutlu olurlar.”

3.3.1.1.2.4 Diğer Formeller

Masal anlatıcısı başlangıç, geçiş ve bitiş formellerinin yanında anlatımı kuvvetlendirmek için sayı, renk, zaman bildiren başka formellerde kullanabilir (Sakaoğlu, 2010, 66).

Derlediğimiz çeşitli masalarda sayı formellerine rastlanmıştır. Cici Baba masalında düğün kırk gün kırk gece olmuştur. Kırk Haramiler masalında haramilerin sayısı kırktır. Cici Baba masalında kız kardeşlerin sayısı üçtür.

3.3.1.2 Masal Metinleri

Çocuk ve Tatlı

Bir gün çocuk annesinden tatlı istemiş. Anneciğim tatlı yap, demiş. Annesi de tatlı yapmış ve balkona soğuması için bırakmış. Oğluna; soğuyunca yersin, demiş. Oğlunda yesem yesem diye iç geçirir, parmağıyla tatlıya değermiş. O sırada tatlı birden uçup gitmiş. Bir bakmış ki derenin kenarına konmuş. O sırada tilki kardeş gelir. Der ki:

Seni yiyeceğim.

Buna karşılık olarak tatlı da ona şu cevabı verir:

Sen önce kuyruğunu dereye saldır, balık tut beni balıkla birlikte yersin, der.

Tilki kardeş kuyruğunu dereye saldırır. Ancak soğuktan tilkinin kuyruğu donar. Hiç balık yakalayamaz. Tatlı o sırada taş alıp tilkiye atar.

Sen miydin? Beni yiyecek olan, demiş.

Bu masalda burada böyle bitmiş (KK: 16).

Köpek, Horoz, Eşek ve Kedi Masalı

Köpek kardeş, horoz kardeş, eşek kardeş bir de kedi kardeş varmış. Bunların hepsi arkadaş olmuşlar, giderlermiş. Az gitmişler uz gitmişler gece gündüz giderlermiş. Bir eve varmışlar. Evde ışık mışık yokmuş. Bu eve misafir olalım diyorlar. Evin sahipleri misafirlige gitmişler. Eşek, kapının arkasına yatmış. Kedi, küllüğe yatmış. Horoz dama çıkmış. Köpek de odaya girmiş. Evin sahipleri komşuluktan dönüyorlar. Adam, şu ateşlikte şu sigaramı yakayım demiş. Kedinin gözleri parlamış. Adam bunu köz zannetmiş. Tam alayım diye elini uzatınca kedi adamın elini tırmalamış. Horoz damda ötermiş, eşek adama çifte atamış. Köpek de bacağına ısırılmış. Bu masal da burada bitmiş (KK: 16)

Çoban

Bir çoban varmış. Ağanın yüz koyununu güdermiş. Yaz bitip de koyunları teslim etme zamanı gelmiş. Ancak sürü çok telef olmuş. Sonra çoban bu durumu şöyle anlatmış.

Yağmur yağdı, gök çatladı/ Yetmiş ikisinin ödü patladı.

Önde gitti baş toklu peşinden gitti beş toklu.

Onunu verdim kasaba onunu da sen katma hesaba

Kurt kaptı birisini, aha getirdim birisinin derisini, demiş. Yüz koyunu bir deriyle teslim etmiş (KK: 1).

Kader

Bir kadın varmış. Çocukları hep kız olurmuş. Kocası da erkek olmuyor çocuk diye kızarmış. Kadın bir gün hamile kalmış. Kocası bu sefer kadına şöyle demiş:

Eğer bu sefer de kız olursa seni keseceğim.

Kadın doğum yapmış kız çocuk doğurmuş. Kocası da kızmış ama yapacak bir şey yok mecbur kabullenmiş. Birkaç gün sonra gençten bir komşuları gelmiş. Kadın

kundaktaki çocuğu göstererek büyüyünce sana vereceğim, demiş. Çocukta buna inanır. Kadın evde yokken çocuğu alıp götürür. Çocuğun karnını keser, sandık içine koyar. Sandığı da dereye atar, sandık dereye akar gider. Aşağıda bir değirmen varmış. Sandık değirmenin anacına sıkışır. Değirmenci değirmene su gelmediğini görünce anaca bakar. Sandığı bulur ve çocuğu içinden çıkarır. Değirmenci çocuğun karnını yorgan iğnesiyle diker. Yıllar yıllar geçmiş. Kız büyümüş, değirmenciye babası bilmiş. Kız değirmende baba baba diye dönermiş. O çocukta büyümüş ve değirmene gelmiş. Kızı görünce heves etmiş. Değirmenciden kızını istemiş. Değirmenci kızına sormuş. Kız, iyiyse ver baba demiş. Kız ile oğlan evlenmişler. Düğün bittikten sonra odalarına çekilmişler. Adam genç kızın karnını açınca ne görsün kızın karnında kesik kesik dikiş izi varmış. Adam merak etmiş. Nasıl oldu bu, demiş. Kız da başından geçenleri çocuğa anlatmış. Çocuğun akli başına gelmiş. Allahın nasibi işte öldürmemiş, yitirmemiş o kızını değirmenci büyütmüş de o karnını değtiği kızını almış (KK: 17).

Hici Baba

Bir varmış bir yokmuş. Bir zamanlar bir ülkede Hici baba adında bir adam yaşarmış. Bu adam boncuk satarmış. Bu adamın evinin doksan dokuz odası varmış. Hici baba bir gün üç kız kardeşin oturduğu bir eve gelmiş. Boncukları göstermiş. Büyük kız kardeş hepsini beğenmemiş. Hici baba ona o zaman benimle eve gel orada daha fazla boncuk var, demiş. Kız da Hici babayla onun evine gelmiş. Hici baba kıza sana parmak versem yermişin, demiş. Kız ise hayır yemem, demiş! Hici baba kızın kolunu kesmiş, gözünü çıkartıp bir odaya atmış. Hici baba daha sonra tekrar kız kardeşlerin evine gitmiş. Ortanca kız kardeş Hici baba ablam nerede, demiş. Hici baba ise ablan evde hangi boncuğu seçeceğini karar veremedi, gel sen yardım et, demiş. Ortanca kız Hici babayla birlikte eve gelmiş. Hici baba, kıza sana parmak versem yer misin, demiş. Kız ise yemem, demiş. Hici baba kızın bacaklarını kesip onu evinin bir odasına atmış. Hici baba tekrar kız kardeşlerin kaldığı evin oraya gelmiş. Küçük kız kardeş Hici babaya sormuş:

Hici baba, ablamlar nerede?

Hici baba ise ablalarının boncuğu seçmede kararsız kaldıklarını, küçük kardeşlerini yardıma çağırıldıklarını söylemiş. Küçük kız kardeş Hici baba ile birlikte Hici babanın evine gelmiş. Küçük kız kardeş çok akıllı bir kızmış. Ablalarını göremeyince huylanmış ama belli etmemiş. Hici baba elinde parmakla gelip bu parmağı yer misin, demiş. Kız yerim Hici baba, demiş. Hici baba, kıza hiç dokunmamış. Hatta kıza evinin doksan dokuz odasının anahtarlarını vermiş. Hici baba kıızı evde bırakarak dışarı çıkar. Kız elindeki anahtarlarla odalarını dolaşıyormuş. Bir odaya girdiğinde saçlarından ters asılmış bir adam görmüş. Adam çok yakışıklıymış. Adam, kıza beni kurtar ne olur, demiş. Kız ise Hici babadan korktuğu için ilk başta yardım etmeye yanaşmamış ama sonra yardım etmiş. Bu sırada Hici baba eve gelmiş. Adam eline kılıç alarak Hici babanın kafasını kesmiş. Adam meğerse padişahın oğluymuş. Adam kızla evlenirler. Kırk gün kırk gece düğün yaparlar. Ömür boyu mutlu olurlar (KK: 57).

Keloğlan

Bir varmış bir yokmuş. Bir zamanlar memleketlerin birinde Keloğlan ile annesi yaşarmış. Fakirlermiş ama hallerinden yine memnunlarmış. Bir gün Keloğlan'ın annesi Keloğlan'dan mısırları değirmende öğütmesini istemiş. Yol uzun ve tehlikeliymiş. Keloğlan yola çıkmış. Yola çıkmadan yüzüne pekmez sürmüş. Şekerli şeylere sinekler konmaya başlamış. Yüzünün sağ yanına eliyle vurunca altmış sinek öldürmüştü. Yüzünün sol yanına vurunca yetmiş sinek öldürmüştü. Gece olup konaklayınca kılıcını yattığı yerin yanına koymuş. Kılıcının üzerine bu kılıcın sahibi bir eli ile altmış can aldı, diğer eliyle vurduğunda ise yetmiş can aldı yazmış. Keloğlan uyumuştü. Gecenin ilerleyen zamanında eşkıyalar gelmiş. Keloğlan'ın kılıcını almışlar. Kılıcın üzerindeki yazıyı okuyunca bunlar korkmuş. Eşkıyalar oradan hemen uzaklaşmışlar. Keloğlan akı sayesinde beladan kurtulmuş (KK: 57).

3. 3. 2. Efsaneler

Efsane, bir olay, yer veya bir adla alakalı inanışları veya bu inanışları oluşturan nedenleri anlatan, olağanüstü özellikler gösteren anlatmalardır (Artun 2004: 34).

“Edebi tür olarak efsaneler düz, kısa ve sade bir nesir diliyle anlatılan kutsal öykülerdir”(Aslan, 2011, 337).

İlkçağlardan itibaren insanlar arasında çeşitli inanç, adet, anane ve merasimlerin oluşmasını sağlayan masallar bulunmaktadır. Sözlü geleneğimizde varlığını devam ettiren bu anonim masallara Arapça “Ustura” “(cem-i esatir); Farsça “Fesane, efsane”, Yunanca : “Mitos, mit” gibi isimler verilmiştir (Elçin, 2001, 314).

Efsane, konusu bakımından masal ve halk hikâyeleriyle benzer özellikler göstermektedir. Efsaneyi diğer anlatım türlerinden ayıran en belirgin özellik akla mantığa uygun olmasa da insanların anlatılan olaylara inanıyor olmasıdır (Aslan, 2011, 337).

Tariflerden hareket ederek efsanenin hususiyetlerini şu şekilde tespit edebiliriz:

- a) Şahıs, yer ve hadiseler hakkında anlatılırlar.
- b) Anlatılanların inandırıcılık vasfı vardır.
- c) Umumiyetle şahıs ve hadiselerde tabiatüstü olma vasfı görülür.

Tariflerde yer almayan şu hususiyeti de dördüncü madde olarak ilave edebiliriz:

- ç) Efsanelerin belirli bir şekli yoktur; kısa ve konuşma diline yer veren bir anlatımadır (Sakaoğlu, 1980, 5-6).

3.3.2.1 Efsanelerin İncelenmesi

Bulacak köylerinden yapılan derlemelerde 41 tane efsane metni derlenmiştir. Bu malzemeler tasnif edilirken Pertev Naili Boratav'ın **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı** adlı eserindeki sınıflandırma esas alınmıştır. Bulacak yöresinde derlediğimiz efsaneler tür bakımından aşağıdaki gibi tasnif edilmiştir.

- 1) Yaratılış Efsaneleri(Oluşum ve Dönüşüm Efsaneleri):

1.1. Taş Kesilme Efsaneleri: 3

1.2. Hayvan Efsaneleri: 4

2) Tarihlik Efsaneler: 3

3) Olağanüstü kişiler, Varlıklar ve Güçler Üzerine Efsaneler: 21

4) Dinlik Efsaneler: 10

3.3.2.2 Efsane Metinleri

3.3.2.2.1 Oluşum ve Dönüşüm Efsaneleri

3.3.2.2.1.1 Taş Kesilme Efsaneleri

Gelin Kayası

Dışarıdan baktığınızda orada at üzerinde bir gelin peşinde de gelincilerinin olduğu bir taş sırası vardır. Adam, kızını evlendirmiş. Düğün bitmek üzereyken babası kızına sormuş:

Kızım güle güle git. Başka eksik bir şeyin var mı? Kız ise babasına şöyle demiş:

Baba ekmek taşım yok, demiş.

O zaman adam kızına elinden gelen her şeyi yapmış. Kızının ekmek taşını istemesi üzerine babası kızına:

Allah seni taş gibi dondursun, demiş.

Bu beddua üzerine gelin gelincileriyle beraber taş gibi dondukları rivayet edilir (KK: 51).

Gelin Kayası

Yaşlı adam tek kızını istediği kişiyle evlendirir. Üç gün üç gece düğün yapılır. Nihayet gelin alma günü gelip çatmıştır. Güzel mi güzel, sapsarı uzun saçları ile birazda şımarık kızını ata bindirip ellere verecektir. Üzülür ama belli etmez. Gösteremediği gözyaşları kan olup içine akar. Kızının çeyizleri gözleri önünde atlara yüklenir. Çiçeğinin hiçbir şeyini eksik etmez. Biricik kızı ne arzu etmişse hepsini yerine getirmeye çalışır. Aslında zengin bir yere kocaya gitmektedir. Yaşlı adam fakir ama onurludur. Kızını, alnından öpüp oyalarla işlemelerle süslenmiş gelin atına bindirir. Sorar son bir kez kızına “kızım benden başka bir isteğin var mı” diye. Kızı babasının bu sorusu üzerine tebessüm ederek “babacığım her şeyini verdin bir bileki

taşım eksik onu da verirsen hiçbir ihtiyacım ve eksğim kalmayacaktır” bu sözü duyunca babanın içi burkular. Zaten kızı evde ne var ne yoksa almış ev adeta talan edilmiştir. Ocak başında içinde taflan yapraklarıyla sarılıp ekmeğ pişirilen taştan bir kap kalmıştır. Kızının hala geride kalan bir taş kaba meyil etmesine oldukça üzüldü. Kızım der kalakala bir taşa mı kaldın Allah seni taş etsin madem muradına er, der. İşte köye gidip gelirken herkesin hayretle seyrettiği gelin kayanın kaderi böylece çizilmiş olur (KK: 31).

Gevur Karısı

Gevur karısı abrul beşi fırtınası gelmeden sabah vakti yola çıkmak niyetindeymiş. Ancak bir türlü karar veremiyormuş. En sonunda keçisine “*ça keçim ça, erken gidelim beş külek yağ edelim, abrulu ayağıma aldım, martı dayağıma aldım ça keçim ça*” demiş. Keçisini yanına alıp yaylaya doğru giderken abrul beşi fırtınasından gevr karısı ve keçileri donup taş kesilmiş (KK: 31).

3.3.2.2.1.2 Hayvan Efsaneleri

Keçi

Zamanında köyümüzün merkez mezarlığının üst kısmı ormandı. Ormandan bir keçi çıkıp gelir, orada bulunan bir evin kapısına tık tık vurmuş. Evin sahibi kadın kapıyı açar, keçiyi içeri alıp sağarmış. Kadının ahırda ineği olmamasına rağmen sütü yoğurdu bulunmuş. Köylüler de bu durumu merak ederlermiş. Kadın sorulan sorulara cevap vermez sırrı gizli tutarmış. Kadın erişmiş bir kadınmış. Bir gün bu kadının evine komşu kadın gelmiş, otururlarken keçi boynuzunu kapıya vurmuş. Evin sahibi kadın anlamış. Kapıyı açıp ahıra gitmiş. Komşu kadın bu durumdan huylanmış ve tahtanın arasından aşağıya bakmış. Eski evlerde ahır evin altında bulunurdu. Komşu kadın, kadının keçiyi sağdığını görmüş. O an sır bozulmuş. Keçi süt kazanına bir tekme atmış ve gitmiş. Keçi bir daha da gelmemiş (KK: 24).

Kel aylak Efsanesi

Bahçede findık toplarken babam anlatırdı. Yazın ortasında bahçede findık toplarken bir kuş sesinin çıktığına feryat edercesine öterdi. Babama sorduğumda ise babam şöyle anlatmıştı. Vakti zamanında bir ağanın bir atı varmış. Hayvan çok susamış. Ağa da hayvanın bakıcısına atı sulayıp getirmesini söylemiş. Bakıcı atı dereye götürüp getirmiş. Ağaya da suyunu içirdim demiş. Ağa ata bakıca ayaklarının ıslak olduğunu görmüş. Ancak atta bir huzursuzluk varmış. Bu böyle birkaç gün devam etmiş. Atta bir sıkıntı olduğunu gören ağa bunları takip etmiş. Bakmış ki bakıcı atı suya sokuyor ama atın su içmesine müsaade etmiyormuş. At en sonunda susuzluktan çatlayıp ölmüş. Ağa da bakıcının bu yaptığını görünce beddua etmiş.

Allah seni kelaynak yapsın, su buldurmasın, demiş.

Bu beddua üzerine bakıcı kelaynak kuşuna dönmüş. Havada uçarken suyu görmüş ancak suyun yanına geldiğinde su ona kan görünürmüş. Suyu içemediği için susuzluğu bir türlü gitmezmiş. O yüzden susuzluktan dolayı feryat edermiş (KK: 50).

Işıklı Yılan I

Babamların mısır tarlası vardı. Domuzlar ekinlere zarar veriyorlarmış. Babam gece armut ağacına çıkmış ve domuzu beklemeye başlamış. Aliosman gölü denilen bir göl var şurda. Oradan ışıklı yılan çıkıyor. Eskiden ziraatin vermesi dokuzlu tüfek vardı avcılara. Ancak babamlar ateş etmeye cesaret edememişler. Sabah gelip baktıklarında kumların üzerinde yılanın izini görmüşler. Yılanın izini Şimşirli göl denilen yere kadar takip etmişler. Yılanın enini boyunu ölçemeyecek kadar büyüktü. Gece ağzından elmasını çıkarır, elmasının ışığıyla yayılmış. Elmaslı yılan derlerdi. Kocamandı, ağaç gibiydi (KK: 1).

Işıklı Yılan II

Bizim köyden biri ışıklı yılan gördüğünü anlatırmış. Babam da bir gece saklanıp beklemiş. Biraz bekledikten sonra gece yarısına doğru bir ses duymuş. Uzaktan ışıklı bir şey gelirmiş. Gece parlayan çok büyük bir yılanmış. Gece ay ışığı vurunca boynuzu parlarmış (KK: 15).

3.3.2.2.2 Tarihlik Efsaneler

Dudana

Köyümüzün merkez mezarlığında dört tane taş vardır. Bu mezarlığın tarihini bilen yoktur. Çok eski bir mezarlıktır. Hasta olan çocuklar buraya götürülürdü. Bu taşlardan büyük olana ‘‘dudana’’ derlerdi. Hasta olan çocuk buraya dudananın önüne konulurdu. Eğer çocuk burada çığlık atarsa yaşayacağına eğer çığlık atmazsa öleceğine inanılırdı. Bende götürdüm. Benim çocuğum hastaydı ve dudananın önüne koydum. Çocuk çığlık atmadı ve öldü (KK: 24).,

Tığtepe

Kaynanamın kaynanasının çocuğu olmamış. Çocuğu olsun diye katırlarla birlikte Tığtepe denilen yere götürmüşler. Bu yerde ocak varmış. Obada bulunan on kadın da kaynanamın kaynanasıyla birlikte gitmişler, dua etmişler. O kadının eline bir tane kantar böceği gelir. Ondan sonra ilk çocuğu olur. Çocuğu olmayanlar oraya gidelerdi (KK: 24).

Yeşil Işıklı Mezar

Bizim köyde bir mezarlık vardı. Mezarlığın otunu biçen aynı zamanda mezarlığı bekleyen kişiydi. Bir gün ona sordum. ‘‘Bu mezarı neden biçmedin’’, diye. O da bana bu mezarın başında yeşil ışık ayak yanında kırmızı ışık yanıyor, ben dokunmam ona dedi (KK: 37).

3.3.2.2.3 Olağanüstü Kişiler ve Varlıklar Üzerine Efsaneler

Alcı

Demirci köyünde alçı bir kadın varmış. Bizim köyden o köye bir komşu gelin gitti. Alçı kadın bu bizim köyden giden kıza hikâyesini anlatmış. Kadının evde hiç dişi danası olmazmış. Çocuğu doğarmış ancak yaşamazmış. Kadın bu durumdan huylanmış. Çocuğu olunca uyumamış, beklemiş. İğne sokulunca bozulmuş büyüsü. Kadın beşiğin başında oturmuş, beklemiş. Beklerken beşiğe bir kedi gelir. İğneyi kediye batırıldığı gibi çırılçıplak bir kadına dönüşür. Beşiğin üstünden bezi alıp vüzuduna sarmış. Cazı o zaman o kadına beni sakın ele verme ben sana el vereyim

demiş. Geleni atla demiş. Kadın da bu tekli kabul etmiş ve al atlama işini yapmıştır (KK: 24).

Alcı

Benim babamın babaları bir gün bir büyücüyü yakalamışlar. Büyücü de kurtulmak için yemin vermiş. Bizim kabilenin yedi kuşağına değmeyecekmiş. Onun musallat olduğu kişileri atlama yoluyla kurtarma şifası verilmiş. Bu yetenek erkekten devam ediyor. Bu cazılar kedi, köpek, tilki kılığında gezerlermiş. Benim oğlum atıyor ama kızım atlayamıyor (KK: 2).

Büyü

Eskiden büyü yapılırdı. Beğenilen kızlar hoca tarafından okunup yazılarak kaçırılırdı. İki adam yolla giderken önlerinde bir kadın gidermiş. Adamın biri diğerine şu kadını çevireyim mi demiş. Çevirirsem ne verirsin, demiş. Adam da cebimde bir lira var onu vereceğim ama çeviremezsen sen bana iki katını verirsin, demiş. Diğer adam tırnağına okuyarak bir şeyler yazmaya başlamış. Kadın belinden peştenbalı atıp adama doğru dönmüş ve adama doğru yürümeye başlamış. Kadın yaklaşıncaya adama yanındakine artık dur bir şeyler olacak yoksa, demiş. Adam yazdığı tırnağını yalayınca kadın hemen ters dönüp gitmiş (KK: 38).

Cazı I

Ahırda dana doğarmış, hemen ölmüş. Evin sahibi bu işe bir tülü anlam veremezmiş. En sonunda oda ile ahır arasındaki tahtayı pencere olacak şekilde sökmüş ve o boşluğa perde takmış. Ahırdaki hamile ineğinde sancıları başlamış, doğurmak üzereymiş. Tam o sırada perde hareket etmiş. Perdenin önünden bir şey geçmiş. Adam bunu görmüş, hemen yakalamış. Beyaz bir şeymiş. Bakıyor ki tanıdığı bir kadına dönüşmüş. Kadın adama yalvarmaya başlamış.

Daha buraya gelmeyeceğim. Sen beni kimseye söyleme, demiş (KK: 25).

Cazı II

Bunu bana kaynanamlar anlattı. Onlar köyde dururlarmış. Her doğan danaları ölmüş. Karı koca danayı ortamıza alıp da yatalım diyorlar. Danayı ortalarına alıp

yatarlarken bir şey gelir. Kaynanam o şeyin kolunu tutmuş. Sonra iğne sokmuşlar ve bir bakmışlar ki mahalleden komşuları olan kadın çıkmış. İğne sokulunca zırh bozulmuş. Çiğerini alır, danayı öldürürmüş (KK:16).

Cazı III

Bu cazılar bir grup halinde yaşarlarmış. Cazu olan kendi kızını da başlatırmış. Bir gün cazunun biri kızını evlendirmiş. Birkaç ay sonra kızının yanında gelmiş. Kızına sormuş ne yaptın, ciğer yedin mi, diye. Kız da kocasının onu evden hiç çıkarmadığını söylemiş. Cazu kızını da alıp ciğer yemeye gitmişler. Giderlerken hayvan kılığına girerlermiş. Onların tereklerinden beş, altı çubukları varmış. Onların her biri bir hayvan kılığına sokarmış. Cazu bunu kızına değdirirmiş. O çubuğun verdiği hayvan şeklini almış. Kocasını karısının kedi oluşunu görmüş. Adam bende yapayım, demiş. Adam bilmiyor ya tilki şekline dönmüş. Evlere yanaşamamış. Köpekler bunu kovalamış. En sonunda dikenli telin altından geçerken dikenli tel batmış, büyü bozulmuş. Adam da karısını evden kovmuş (KK: 2).

Cazı IV

Adamın biri bir cazıya beni de yoldan çıkar, demiş. Cazı adama Kuran'ı tuvalet bacağına altına göm ve bekle, demiş. Ağzından yeşil bir su gelecek o zaman sende yoldan çıkanlardan olursun, demiş. Adam cazının dediklerini yapmış. Ağzından yeşil su da gelince cazu ona artık sen de yoldan çıktın, demiş (KK: 2).

Cazı V

Cazı karı çocukların ciğerlerini yiyip çocukları öldürürmüş. Bu kadının bir oğlu varmış. Bu oğlunun da doğan çocukları da yaşamazmış. Adamın yeniden bir çocuğu olmuş ve adam bu çocuğu sürekli takip etmeye başlamış. Hatta bazen beşiğin altında saklıp çocuğu korumaya çalışıyormuş. Adam beklerken bir ses duymuş ve birinin geldiğini anlamış ancak ses etmeden beklemiş. O sırada gelen cazı kadın beşiğin yanına yaklaşmış çocuğa şöyle demiş:

Dadandım duramıyorum.

Torunumsun kıyamıyorum.

Bu sözleri duyan adam elindeki iğneyi cazıya sokup cazıyı yakalamış. Bu sözleri duyan adam cazının annesi olduğunu anlamış (KK: 31).

Cin I

Annemle babam yaylaya gittiler. Kardeşlerimle ben evdeydim. Kardeşlerimde yaylaya gitmek istediler. O gece evde kaldık. Sabah eve gözleri ışık ışık bir yılan geldi. Ablam eşünü atınca yılan kaçtı. Ablam, kardeşlerim gittiler. Ben evden çıkarken ahırdan ıhh diye bir ses geliyordu. Çıktım bir baktım ki ahırdan sarı bir adam çıktı. Adım atmaya uğraştıkça yerimde saydım. Adam bir tuhaf şekilde yürüdü. Önüme çit ördüler, kaçmamı engellediler. Bağrışlarıma kardeşlerim geri döndü, öylece kurtuldum (KK: 37).

Cin II

Bir akşam ailecek mevlüde gidiyorduk. Giderken arkamızı döndük arkamızda kocaman bir köpek var. Bizim de o köpeğe benzeyen köpeğimiz var. Ama bizim köpek evin kapısında ürüyor. Babam arkamızdaki köpeğin bizim olduğunu söyledi. Abim ise köpeğin bizim olmadığını bizim köpeğin evde bağlı olduğunu söyledi. Annem köpektен huylandı ve önümüze geçti. Biraz gittikten sonra arkamızı döndüğümüzde köpek yoktu. Köpek birden ortadan kaybolmuştu (KK: 16).

Cin III

Mustafa emimizin Zülfiye adında bir karısı vardı. Bunların durduğu ev sahipliymiş. Akşam bunlar evin altında davul, zurna düğün ederlermiş. Zülfiye yengemiz evde tekmiş. Tahtanın arasından bakarmış aşağı doğru. Sonra aşağıdakiler şöyle dermiş:

Ne bakıyorsun Zülfiye?

Bacakları hep çaprazmış. Ayaklarının önü arkaya bakarmış. Hep siyah giyimli olurlarmış. Evin altında davul, zurna düğün ederlermiş (KK: 16).

Cin IV

Mehmet çavuş ata pirinç yüklemiş, pazara gidecekmış. Ay ışığı o kadar aydınlatmış ki sabah oldu zannetmiş. Atı yüklemişler yola çıkmışlar. Batlama deresine varınca at daha gitmemeye başlamış. O yan yükü bu yan yükü hani bunun orta yükü diye bir ses duymuşlar o sırada hayvanın üstüne o an bir şey oturmuş. Hayvanın yükü yıkılmış (KK: 57).

Cin V

Çocuğum yeni doğmuştu. Kocam o zamanlar gece çalışıyordu. Gece pencerenin kenarından çocuğun yanına biri geldi. Baktım ki bu adam bizim komşu. Ama adamın boynuzları vardı. Adamı sonra ben gördüm ve bunları anlattım. Adam yemin etti ben değildim diye (KK: 17).

Cin VI

Bizim köyde babam hak değirmeni çalıştırıldı. Bir gün babamın yanına gittim. Sonra geri dönerken giydiği çamaşırını yukarıya toplamış bacakları görülen biri karşıma çıktı. Ne olduğunu anlamadım. Köpek desem değil, insan desem değil hiçbir şeye benzemiyordu. Elime bir çubuk alıp bağırarak ona attım. O bu yaptığımdan daha çok azıp peşime düşmeye başladı. İçimden bildiğim duaları okumaya başladım. Ben duaları okuyunca peşimden kayboldu (KK: 57).

Cin Deresi

Bizim orda Çağ deresi denilen bir yer vardır. İnsanlar gece oradan geçerken bir keçi görürlermiş. Keçinin gözleri ışıl ışıl etrafı aydınlatırmış. Okuyup üfleyip oradan zor kaçtım (KK: 52).

Define

Tandırdada bir adam ağaca çıkmış. Gevur da o ağacın dibine gelmiş. Ağacın dibini kazıp bir bakraç altın gömmüş. Üstüne bir taş kapıyor. Taşın üstüne tuvaletini yapıp üstüne üzüm teveğini halka yapıp koyuyor ve çukuru kapatıyor. Ağaçtaki adam aşağı iniyor. Toprağı kazıp taşı kaldırıyor. Taşı kaldırdığında üzüm teveği yılan olmuş, adama saldırmaya çalışıyor. Adam demiş: Az önce teveğin hangi ara yılan

oldun. Böyle deyip yılanı tutup atıyor. Yılan tekrar teveğe dönmüş. Adam bakracı alıp gitmiş (KK: 38).

Ecünnü Yalağı

Bir arkadaşımınla mısırı soyduk köye gidiyoruz. Kırandan geçerken biri bizi taşıladı. Şu ilerde ecünnü yalağı denilen bir yer var. Oraya vardığımızda orada iki jandarma ve önlerinde elleri bağlı bir kişi vardı. Onların peşine düştük kayboldular. Bizi taşıladılar (KK: 21).

Hortlak I

Bir gelin babasının evine gitmiş. Gündüz oturmuş akşam olmak üzereyken babasının evinden çıkmış kendi evine gelmeye başlamış. Yol bir iki saat sürüyormuş. Yoldayken hava kararmış. Kadın yoluna devam ederken arkasında beyaz bir kuzunun onu takip ettiğini görmüş. Kuzuyu yakalamaya çalışmış ancak yakalayamamış. Kaynanası, kocası da kadını merak etmişler, kapıda bekliyorlarmış. Kadın biraz sonra evinin kapısına varmış. Kocasına, kaynanasına bakın arkamdan bembeyaz bir kuzu geliyor, demiş. Koca ile kaynana bir bakmışlar gelen kuzu değil. Hemen kadına o kuzu değil ki demişler. Sonra kadın dönüp bakıyor ki meğer o kuzu olarak gördüğü şey kocaman bir tabutmuş (KK: 16).

Hortlak II

Bizim köyde bir kadın bir sabah mezarlıkta mezar açan üç kişi görür. Köyde bir dedikodu başlar. Mezarda yatan kişinin gömüldükten sonra görülmeye başlanmış. Mezarı kazanlar da çocuklarıymış. Mezarda yatan kişinin hortlayıp atla gezdiğini görenler olmuş. Çocukları defin işlemini yeniden yapmak için mezarı açıp kapatmışlar. Adam gençliğinde çok at, eşek öldürmüş o yüzden hortlamış derlerdi (KK: 24).

Karabasan

Bir gece bir komşu kadını okudum. O gece yatağa yattım oradan biri geldi üstüme çıktı. Adam yüz elli kilo kardeşim, tüptüylü adama batıyor kılları. Niyetim onu yakalamaktı. Eğer yakalarsan bir yerde para var deyip yerini söylerlermiş. Ben

elimi kaldırına kadar iki elimi tuttu. Bana sen kadına niye yardım ettin, dedi. Bana işkence etmeye kalktı, sonra da akıp gitti (KK: 38).

Üç Asker

Köyde evden çıktım, komşuya gidecektim. Tam giderken karşıma üç tane asker çıktı. Ne olduğumu bilemedim. Evdekileri çağırdım. Evden annem, kardeşlerim geldi. Bir baktım ki kimse yok. O an bizim bir akraba da başka bir yere gidermiş. Eline ışıtsın diye çıra yakmış. Çıra birden sönmüş. Karşısına bu üç asker çıkmış. Askerler kadına bir daha buradan geçme, demişler (KK: 57).

3.3.2.4 Dinlik Efsaneler

Dokuz Oğul Efsanesi

Bugünkü adı Eriklik olan köyde bir mezarlık vardır. Burada dokuz oğulun birisi bu mezarlık bölgesini yurt tutmuş ve mezarıda buradadır.. Bu dokuz oğulun babaları evliyaymış. Dokuz çocuğu büyüdükten sonra babalarına göçmek istediklerini söylemişler. Babaları da onlara nerede bir tepe bulursanız konun, diyor. Bu dokuz kardeş erişmiş evliya insanlarmış. Bu kardeşlerden birisi bugün Hasanşeyh denilen yere konar ve bölgenin adını verir. Biri Piraziz'e gelir. Biri Pazarsuyu köyünde yüksek bir tepe olan şuan Karacalar evliyası mezarlığı olarak bilinen yere konar. Biri Eriklik mahallesine konuyor. Biri Osmanşeyh o da Talipli köyüne konar. Eriklik köyüne konan kardeş oraya yerleşir. Tabi bu kardeşlerin kondukları yerler ıssız ve tepe yerlermiş. Onu orada görenler buraya evliya gelmiş diyorlar. Çocukları olmayanlar keramet göstereceğini diye onun yanına gelip dua ediyorlar. Bu dua eden adamlardan birinin o duadan dokuz çocuğu olmuş. Adamın dokuz çocuğunun olmasından dolayı sevinçten o bölgenin adını dokuz oğul vermişler. Buraya bundan sonra çocuğu olmayanlar, hasta olanlar, derdi olanlar gelip dua ederler. Mayıs Yedisi denilen günde köylerden insanlar buraya "Dokuzoğul" denilen yere toplanıp eğlence edip dua ederler (KK: 50).

Dokuzoğul II

Burada bir adam yaşarmış. Adamın hiç çocuğu olmamış. Bir gün dedeye gelip yalvarmış. Duası kabul olunmuş ve dokuz çocuğu olmuş. Bu çocuklar zaman

geçtikçe büyümüş ve genç hale geldikleri zaman adam çok mutluymuş. Bir vakit bir yaşlı ihtiyar gelip odun taşıdığını ve çocukların ona yardım etmesi için vermesini adamdan istemiş. Adam çocuklarına kıyamamış ve yaşlı adama yardım etmeleri için çocuklarını vermemiş. Bu olay üzerine yaşlı adam hiç konuşmadan gitmiş. Meğer bu adam dedeymiş. Bu olay üzerine adamı dokuz çocuğu hastalanıp ölür (KK: 17).

Evliya

Adamın biri yayladan aşağı gelirken çamışı adam elinden kaçıır. Adam, çamışı bir türlü yakalayamazmış. Adam, orda mezarı bulunan evliyaya şöyle demiş:

Dedem, senin camışın başını köke dolarsan senin ne kadar keskin olduğunu bileceğim.

O anda çamışın boynuzu şıp diye köke dolanmış (KK: 16).

Hızır

Adamın biri kapıya gelmiş ve babamdan kabaklı çorba istemiş. Babam da anneme sormuş. Evde o an kabaklı çorba yokmuş, pancar çorbası varmış. Babam dönüp baktığında adamın gittiğini görmüş. Babam adamın peşinden çağırmış, sana para vereyim, demiş. Adamsa yedim oğlum yedim daha yolum var, demiş. Adam, Hızırmış. Babam çok mahcup oldu. Hızır bir akşam vakti bir de sabah vakti gelirmiş (KK: 57).

Hoca

Şakir Hoca vardı. Bu adam on beş sene İstanbul'da okumuş. Denizden gemiyle geçermiş, köprü yokmuş. Hocanın evinin arkasında yünü varmış. Hocanın yünü birileri çalmış. Hoca alan getirsin yoksa okutacağım çalanları, demiş. Gelen giden olmayınca hoca okutmuş. Abbasın Havuz bekçilik edene bir şey olmamış ama yünü alan adam şişmeye başlamış. Adalar gibi olmuş. Kıyafet üzerine olmazmış. Adam sonra gelip ben aldım, demiş. Ancak geç kalmış. Adamı kurtaramamışlar. Adama arkadaşı vücuduna tavuk pisliği sür demiş. Ama adam sürmemiş. Vücuduna tavuk pisliği sürünce başka şeyler yaklaşmazmış (KK: 24).

Hoca I

Bir hoca vardı. Bu hocanın kazanını çalmışlar. Oğlu gelip hocaya baba kazanı çaldılar, demiş. Hoca ateşin üstüne mısırı atıp okumaya başlamış. Mısır patlamaya başlamış. Kazanı çalan adamın vücudu da patlak patlak olmuş. Adam çaldığı kazanı geri getirmiş (KK: 37).

Hz. Ali

Hz. Ali efendimiz yaylanın yukarısında Yürücek denilen bir yere gelmiş. Orada gevurlarla savaşmıştır. Kestiği ge vur başları hala orada kayalaşmış şekilde duruyordur. Orası kellelik olmuştur. Hz. Ali savaştıktan sonra bakar ki düşman hep yok olmuş namaza durur. Bu sırada onun namaza durduğunu gören saklanmış ge vur gelip onun kafasını keser. Gevurlar başıyla top oynar. Bu yüzden top oynamak çok günahdır (KK: 57).

İftarlık

Elmalı köyüne Sofullu köyünden Müezzinoğullarından birini imam diye almışlar. Bir ramazan günü babasının köyüne geliyormuş. Akşam ezanı yoldayken okunmuş. Buradaki camiye girip akşam namazını kılıyor. Camiden çıktıktan sonra karnı açmış. Birden arkasında bir sini yemekli görmüş. İmam sormuş: Bu yemek kimin?

Bunun üzerine “ o yemek senin” diye bir ses duyar. İmam yemeği yer. Adam bundan sonra hep dudaklarını yalarmış. Dışarıda çalışırken yemek götürmezmiş. Böylece yıllar geçmiş. Adam öleceği zaman karısının ısrarına dayanamayıp yediği yemeği anlatmış. Dudaklarını sürekli yalamasının sebebi yemeğin lezzetinin dudaklarında kalması, dudaklarını her yaladığında ise karnının doymasımış (KK:37).

Muhammed Hanefi

Hz. Ali efendimizin Muhammed Hanife adlı bir oğlu varmış. Muhammed Hanife bir gün anne babasından habersiz ava gidiyor. Karşısına bir geyik çıkmış. Geyik şeytanmış. Zaten ne yapsa bir türlü geyiği avlayamıyormuş. Geyik onu

gevurların içine doğru götürmüş. Gevurların kralının adı Tabutmuş. Tabut, Muhammed Hanife'nin geldiğini öğrenince askerini gönderir. Muhammed Hanife gevur askerleriyle savaşır, yarısını öldürür ancak kendisi de yaralanır. Tabut'un güzel bir kızı varmış. Muhammed Hanife'yi savaşırken görüp âşık olmuş. Kız Muhammed Hanife'nin yanına gelip benimle evlen, dinimizi kabul et, der. Muhammed Hanife kızın teklifini kabul etmez. Biraz daha savaştıktan sonra yakalanıp zindana atılır. Kız zindana gelip onun yaralarını sarar, benimle evlen kurtul, der. Ne yapsa Muhammed Hanife bunu kabul etmez. Bu arada şeytan olanları Hz. Ali efendimize anlatır. Tuzağa düşürmek için bu haberi ona verir. Hz. Ali efendimiz oğulları Hasan ve Hüseyin ile yola çıkar. Dörtmala at sürerek oğlunun esir tutulduğu kaleye gelir. Tabut'un askerleriyle savaşır. Oğlunun öldüremediklerini de o ve oğulları öldürür. Muhammed Hanife kurtulur. Hz. Ali efendimiz oğlunu da alıp yola çıkar (KK: 57).

Sarı Veliöğlü Sarı Molla

Ben Ahmetli köyünün Sarı Veli mahallesinde oturuyorum. Buralarda çok önceleri Sarı Veliöğlü Sarı Molla yaşarmış. Bu kişiler bu bölgeyi yurt tutmuşlar. Bunların nesilleri kesilmiş. Yüz civarında mezardan oluşan bir mezarlıkları vardı. Sarı Molla'nın mezar taşı külahlıydı. Köyümüzden bir kişi altın aramak için mezarları hep dağıttı. Külahı parçaladı. Altın bulamaya uğraştı. Duyduğum kadarıyla da altın bulmuş. Bu adam biraz kumarbazdı. İstanbul'da altını götürdüğü adama kumar borcu varmış, bunun eline az bir para vermiş. Adam köye döndükten sonra çocukları hasta oldu. Adamın karısı hasta oldu. En sonunda adamın bütün hanesi dağıldı. Mezarı kazarken o adama yapma bu senden çıkar, demişler (KK: 1).

3. 3. 3. Fıkralar

3.3.3.1 Fıkraların İncelenmesi

Dursun Yıldırım, fıkrayı şu şekilde izah etmiştir: *'Fıkra, gerçek hayat ile bağı olan vakaları, tam bir fikri, sosyal ve beşeri kusurları günlük yaşantımızda karşılaştığımız çarpıklıkları, gülünç durumları, tezatları, eski/yeni çatışmalarını ince bir mizah, hikemi söyleyiş, keskin bir istihza ve güçlü bir tenkit anlayışına sahip bir üslup içinde, dramatik öğeleri ağır basan bir hikâye çatısı etrafında toplayarak, genellikle bir tipe bağlı olarak anlatan, nesir diliyle yaratılmış küçük hacimli sözlü*

edebiyat kompozisyonlarından her birine verilen ad, diyebiliriz'' (Yıldırım, 1992, 333).

Kaşgarlı Mahmud, Divan-ı Lügati't Türk adlı eserinde fıkrayı "küg" deyiimiyle ifade etmiştir. Fıkra, Batı Türkçesinde "hikâye, masal, kıssa, nükte, mizah, latife" gibi isimlerle anılmıştır. Kırım, Kazan, Türkmenistan ve Özbekistan gibi Türk yurtlarında fıkra yerine latife sözünün kullanımı yaygındır. Kazak Türklerinde "ertegi", "anız", Türkmenler'de ise "yomak", "değişme" ve "şorta söz" gibi deyimler fıkraya karşılık olarak kullanılmıştır (Elçin, 2001, 566).

Türk fıkraları ve fıkra tipleri üzerinde önemli incelemeler yapan Saim Sakaoğlu, fıkra tiplerini üç grupta toplamıştır:

1. Türkçe konuşulan bütün ülkelerde bilinen tipler; Nasreddin Hoca
2. Sadece bir iki Türk ülkesinde bilinen tipler; İncili Çavuş-Türkiye Türkleri, Esenpulat- Türkmenler, Ahmet Akay- Kırım Türkleri,
3. Sadece çok dar bir bölgede bilinen tipler; Tayyip Ağa- Konya (Sakaoğlu, 1992, 27).

Bulancak yöresinde yaptığımız derleme çalışmaları sırasında elde edilen fıkralar 5 tanedir. Bunlardan bir tanesi Türkçe konuşulan bütün ülkelerde bilinen bir fıkra tipini içeren Nasreddin Hoca fıkrasıyken, iki tanesi sadece çok dar alanda bilinen tipleri içeren Temel fıkrası, bir tane özgün bir tane de yöresel tipleri içeren toplam beş tane fıkra metni derledik.

3.3.3.2 Fıkra Metinleri

Nasreddin Hoca

Bir gün Nasreddin Hoca pazara gidiyormuş. Çocukların yanından geçerken bir çocuk hocayı durdurup sormuş:

Hocam, para versem bana düdük alır mısın?

Hoca da tabi alırım, demiş. Bunu gören diğer çocuklarda hocaya düdük ısmarlamışlar. Ancak sadece o ilk çocuk hocaya para vermiş. Akşamüzeri hoca binmiş eşeğine eve doğru yola koyulmuş. Çocukların yanından geçerken durmuş. Cebinden bir düdük çıkartıp para veren çocuğa vermiş. Çocuk çok mutlu olup

düdüğü çalmaya başlamış. Diğer çocuklar da hocam bizim düdükler nerede diye sorunca hoca cevabı yapıştırmış:

Parayı veren düdüğü çalar (KK: 31).

Temel

Bir Fransız, bir Alman bir de bizim Temel bir uçakta gidiyorlarmış. Fransız hemen sohbet açmış. Biz yerin altını üç yüz metre kazdık kablo parçaları bulduk, demek ki bizim atalarımız telefonu bulmuş, demiş. Sonra Alman başlamış. Biz de yerin altını yüz metre kazdık telsiz için kullanılan uydu kalıntıları bulduk, demiş. Demek ki bizimkiler ilk telsizi buldu diye havasını atmış. Bizim Temel de altta kalır mı? Başlamış sözüne. Biz de yerin altını bin metre kazdık ancak hiçbir şey bulamadık. Demek ki bizimkiler de ilk cep telefonunu bulmuşlar (KK: 43).

Temel II

Bir İngiliz, bir Fransız, bir de Temel uçakta gidiyorlarmış. Uçak arıza yapmış. Uçaktan atlamaları gerekiyormuş. Bakmışlar paraşüt yokmuş. İngiliz ben atların şemsiyemi açarım o beni yavaşça yere indirir, demiş. İngiliz uçaktan atlamış ama şemsiye rüzgârda eğilip bükülmüş ve İngiliz yere çakılmış. Temel bakmış ki yapacak bir şey yok Fransız'a çekil ula ben atlayacağım, demiş. Temel, besmeleyi çekip atlamış ve aşağıda bulunan bir göle düşmüş. Bunu gören Fransız, Temel gibi yapıp atlamaya çalışmış. Ancak besmeleyi bilmiyor ya duyduğunu tekrarlamaya çalışmış. Fransız şöyle demiş:

Eşeden köşeden yallah, demiş ve atlamış (KK: 53).

İstemem

Üç kız kardeş varmış. Büyüğünün adı Şeker, ortancasının adı Tuz, küçüğünün adı ise İstememmiş. Babası büyük kızına ekmek al gel, demiş. Büyük kız yağmur yağıyor ben şekerim eririm, demiş. Babası da ortanca kızına, demiş. Ortanca kızı da ben tuzum yağmurda eririm, demiş. Babası bu sefer küçük kızına dönüp demiş.

(anlatıcı sorar) Küçük kızın adı neydi?

(dinleyiciler cevap verir) İstemem.

(anlatıcı cevap verir) İstemezseniz anlatmıyorum (KK: 31).

Fıkra

Bir Oflu, bir Gümüşhaneli bir de Tokatlı bir inşaat yapırlarmış. İnşaat baya ilerledikten sonra bitme aşamasına gelince çöker. Gümüşhaneli başlar feryat etmeye, gitti çimentolarım, kumum diye. Tokatlı başlar ağlamaya gitti tuğlalarım diye. Bizim Oflu bacak bacak üstüne atıp şöyle der:

İyi ki de demir koymamışım, yoksa bende zarar edecektim (KK: 8).

3.3.4. Türküler

Doğan Kaya Türkü kelimesinin oluşumunu şöyle ifade etmiştir: *Türkçe söylenmiş şiir anlamına gelen "Türkü" nün "Türki" sözünden geldiği görüşü ittifakla kabul edilmiş bir görüştür. Yani, "Türk" kelimesine Arapça "i" ilgi ekinin getirilmesiyle vücut bulmuştur. "Türk'e has" anlamına gelen bu söz halk ağzında "Türkü" şekline dönüşmüştür* (Kaya, 2004, 147).

Türküler, hece ölçüsü ile oluşturulmuş belli bir nazım biçimi bulunmayan anonim ürünlerdir. Türküler hem koşma hem de mani şekliyle söylenebildikleri gibi üç beş dizeden oluşan bentlerle de söylenebilmektedir (Oğuz vd., 2015, 249).

Sözlü ve yazılı edebiyatımızda duyulan, söylenen veya görülen, atalar sözü, masallar, bilmece ve maniler gibi yaygın mahsullerdir. Bu mahsullere Doğu ve Kuzey Türkleri aynı kökten gelen "yır" veya "cır" adını vermişlerdir. Batı Türkleri, Türk kelimesinden doğan ve Türkler'e mahsus ezgi (melodi) manasına gelen "türkü"yü kullanmaktadırlar. Bu kelimedden icad etmek manasına gelen "türkü yakmak" deyimi türemiştir (Elçin, 2001, 195).

Türkü, ferdi ve sosyal konular üzerine söylenmiş sevgiyi, kahramanlığı, doğayı anlatan nazım türüdür. Toplum yaşadığı olaylar karşısında duygusunu bu tür ile ifade etmiştir (Aslan, 2011, 122).

Türküler genellikle 7- 15 hece ölçüsüne sahip kalıplarla söylenmiştir. Türkü, yapısı itibariyle iki bölüme ayrılır. İlk bölüm olan bent bölümü türkünün asıl

sözlerinin söylendiği bölümdür. İkinci bölüm olan nakarat bölümü ise dize sonlarındaki tekrar bölümüdür (Artun, 2004, 130).

3.3.4.1 Türkülerin İncelenmesi

Bu bölümde Bulancak yöresinde yapılan derlemede elde edilen türküler tasnif edilmiştir. Bu derlemede Bulancak yöresinde 14 adet türkü metni derlenmiştir. Bu sayıya türkülerin değişik varyantları da dâhildir.

Türküleri konularına göre on sekiz bölümde inceleyebiliriz.

- 1) Aşk/ Sevda Konulu Türküler
- 2) Gurbet/ Ayrılık/ Hasret Konulu Türküler
- 3) Beşik/ Bebek/ Çocuk Türküleri/ Ninniler
- 4) Ölüm Türküleri/ Ağıtlar
- 5) Tören türküleri
 - a. Düğün Türküleri
 - I. Kına Türküleri
 - II. Gelin Alma/ Karşılama/ Kutlama Türküleri
 - III. Güvey Türküleri
 - b. Bayram Türküleri
- 6) Asker/ Askerlik Türküleri
- 7) Hapishane Türküleri
- 8) Olay Türküleri
- 9) Doğal Çevre ile İlgili Türküler
- 10) Beslenme ve Yiyecekleri Konu Alan Türküler
- 11) İş ve Meslek Hayatıyla İlgili Türküler
- 12) Övgü Türküleri
- 13) Yergi/ Alay/ Eleştiri Türküleri
- 14) Şikayet Türküleri
- 15) Eğitici/ Öğretici Türküler
- 16) Arzu/ İstek Türküleri

17) Dini/ Tasavvufi Nitelikli Türküler

18) Oyun Türküleri (Yakıcı, 2007, 211-239).

Bu çalışmada derlenen 14 türkü metninden 4 tane aşk/ sevda konulu türkü, 8 tane olay, 3 adet tören türküsü derlenmiştir. Derlenen Türkü III'' başlığı altında verilen metin şikâyet türkü kategorisine girmektedir. Bu metinlerden I numaralı metin mani tarzında yazılmış ve söylenen bir türküdür. Bu türkü de nakarat kısmı son iki dizenin tekrarıyla sağlanmıştır. Olay türküleri olarak verdiğimiz türküler çok meşhur türkülerdir. Bu türküler ''Eşref Bey'' ve ''Adaköy Deresi'' türküleridir. Giresun'da da çok bilinen bir türkü olan Eşref Bey türküsü Bulancak köylerinde de beğenilerek söylenmiştir. Özellikle Pazarsuyu köyünde yaşayan insanlar bu türküde geçen Eşref Bey'in Maden denen Pazarsuyu'na yakın bir yerde oturmasından dolayı türküyü sahiplenmişlerdir.

Bulancak'ın dillerden dillere dolaşan türkülerinden biri de Emine adında bir kadına yakılmış bir türküdür. Bu türkünün kahramanı olan Emine isimli kadın Bostanlı köyündendir. Büyükada köyünde yaptığımız röportaj sırasında aşağıdaki bilgiye ulaştık. Emine hakkında bilgiler farklılık göstermektedir.

''Emine denen kadın şu karşı mahallede oturuyordu. Amcalarımız almış getirmiş. Kadın zaten gezermiş, gezdirirlermiş. Kadının gönlüyle gezdirirlermiş. Hacı Hüseyin oğullarından Bostanlı köyündendir. Kadının kocası yokmuş. Daha doğrusu kocası bu kadından para ister. Kadın param yok deyince adam kadının küpelerini kadının kulağından koparırcasına alır. Bu olay üzerine kadın adamdan ayrılır. Dağlarda eğlence yapan bir kadın olmuştur (KK: 4)''.

''Emine isimli kadın evliymiş. Büyükada köyünden adamlar Emine'yi baba evine gelip giderken kaçırmışlar. Dağlarda, ormanlarda eğlenmişler. Emine'yi zorla kaçırmışlar. Emine'yi Sivas ilinin Su Şehri ilçesine kaçırmışlar. Buğday, arpa o zamanlar Su Şehrinden gelirmiş. Bizim köyden iki kişi oraya gitmişler. Buğdayı alıp dönerlerken geç vakte kaldıklarından yol üstündeki bir eve misafir olurlar. O ev Emine'nin eviymiş. Kadın bunlara soru sormaya başlamış. Nereden geliyorsunuz deyince bizimkilerde söyler. Bunun üzerine kadın bunlara sizin oralarda bir Emine

türküsi vardır, onu söyleyin de dinleyelim der. Bizim köylüler türküyü söylerler (KK: 56)''.

''Adaköy'de bir adam Emine'ye âşıkmiş. Adam ile Emine evlenir. Adam fakirmiş. Çeteler akşam vakti Emine'nin evlerini basar. Emine'yi kocasının koynundan kaçırmışlar. Dağ taş dolaştırmışlar. Kocası bu olay üzerine bu türküyü yakmıştır (KK: 32)''.

Aşağıdaki ilk türkü metninde verdiğimiz şu sözler durumu özetler niteliktedir:

Eminem Eminem gügüm kolunda.

Eminemi aldılar suyun yolunda.

Tören türküleri olarak tasnif edilen iki türkü vardır. Bunlar ''Atışmalı Türkü'' ve ''Yöresel Kına Türküsü'' dür. Atışmalı türkü başlığıyla verdiğimiz bu türkü düğünlerde gelin ve çevresindekilerin karşılıklı söyledikleri bir türküdür. Gelin bentleri söylerken çevresindekiler nakarat kısmını söylerlermiş. Bulancak'ta kına türküsü olarak derlediğimiz türkü şuan unutulmuş ve kınalarda söylenmeyen kına türküsüdür. Önceki zamanlarda kınaya hazırlanan kız bu türkülerle ağlatılmış. Bu türkü Bulancak'ta ve köylerinde yerini ''yüksek yüksek tepelere'' adlı türküyü bırakmıştır.

Bulancak'ta düğünlerde ve eğlencelerde insanların oynadığı en meşhur oyun karşılamadır. Oyun türküleri kategorisindeki türkümüz karşılama başlığıyla verilmiştir. Bulancak yöresinde bir zamanlar en çok dinlenen ve söylenen türkülerin başında ''Karşılama'' gelir. İnsanlar düğünlerde, sünnetlerde bu müziği dinler ve onunla oynardı.

Derleme çalışması sırasında bağlama ustası Şefik Toprak ile yaptığımız görüşmede adıma uygun atma bir türkü söylemiştir. Bu türkü şöyledir:

Emre ne oldu sana

Sesin çıkmıyor sesin

Gel okuyayım seni

Çok iyidir nefesim

Emre dedikleri

O sen misin sen misin

Dediklerine göre

Yakışıklı birisin (KK:59).

Derlediğimiz türküler ölçü olarak 7, 8, 11, 13 ve 15'li hece ölçüleriyle yazılmışlardır. Genel olarak derlenen türkülerde 7 ve 11'li hece ölçüsü ağırlıktadır. Derlenen türkü metinleri 1, 2, 3, 4 ve 8 haneli metinlerdir.

Sonuç itibariyle Bulancak yöresinde türü söyleme geleneğinin geçmişte güçlü bir yapıya sahip olduğunu günümüzde tüm olumsuz etkilere rağmen varlığını devam ettirdiğini söyleyebilmekteyiz.

3.3.4.2 Türkü Metinleri

Atışmalı Türkü

Entarisi al basma

Alıp duvara asma

Sen benimsin ben senin

Her söz kulak asma

Yeşillim yeşillim yeşillim aman

Yeşil yaprak altında üşüdüm aman

Entarimi ben diktim

Kendime karar ettim

Aldım elin oğlunu

Başıma bela ettim

Yeşillim yeşillim yeşillim aman

Yeşil yaprak altında üşüdüm aman (KK: 51).

Eşref Türküsü

Pazarsuyu deresi bir kanlı dere

Eşrefi vurdular anam nafile yere

Nafiledir nafile o da nafile

Giresun'da dostum var o da nafile

Hakkının annesi bohça bağlıyor

Eşrefin annesi anam yanıp ağlıyor

Atma Hakkı atma pişman olursun

Abdal beylerine anam hasım olursun (KK: 32).

Eşref Türküsü II

Giresun üstünde vapur bağrıyor

Eşref'in yarasını doktor sarıyor

Eşref'in anası durmadan ağlıyor

Atma Hakkı atma pişman olursun

Gedikalizadelere hasım olursun

Attığın kurşundan sen utanırsın

Pazarsuyu deresi bir ufak dere
Eşref'i vurdular anam nafile yere
Nafile nafile o da nafile
Giresun'da dosttum var o da nafile (KK: 50).

Yöresel Kına Türküsü

Çevirdim eteğimi anam çaldım belime
Ayrılık yollarım anam aldım elime
Küçük kız kardeşimi anam koydum yerime

Eyvah! Annem eyvah da babam ben gider oldum!
Hem anamı hem babamı terk eder oldum.

Sazak yere ev yapman anam o batar gider
Uzak yere kız vermen anam o yiter gider
Anayı babayı anam terk eder gider

Eyvah anam eyvah da babam nasıl ayrıldım?
Hem anamdan hem babamdan nasıl ayrıldım?

Elimin kinasını anam hamur ettiler
Gözümün yaşını da anam yağmur ettiler
Benim kız adımı da anam gelin ettiler

Eyvah anam eyvah da babam ben gider oldum

Hem anamı hem babamı terk eder oldum

Saciyek bacağı anam yerden yücedir

Anam kız veriyor da anam halin nice dir

Benim bu evde kalışım tek bu gecedir

Eyvah anam eyvah da babam nasıl ayrıldım

Hem anamda hem babamdan nasıl ayrıldım (KK: 51).

Adaköy Deresi Türküsü

Adaköy deresi aksın çağlasın

Muhtar Emine'ye haber yollasın

Eminem Eminem gelin mi oldun

Bir haftanın içinde sarardın soldun

Adaköy yolları ne yaman yokuş

Süvariler geliyor al beni savuş

Eminem Eminem gügüm kolunda

Eminemi aldılar suyun yolunda

Eminem Eminem aslan Eminem

Gel otur yanıma yaslan Eminem

Eminem Eminem kahve yapsana

Çamuroğlu geliyor minder atsana (KK: 4).

Adaköy Deresi Türküsü II

Adaköy deresi taşmış geliyor

Oy Eminem de gırandan aşmış geliyor

Eminem Eminem olur mu böyle

Her ne derdin varsa da Eminem gel bana söyle

Emineye aldım altından tarak

Tara Eminem zülfünü de sol yana bırak

Eminem Eminem aslan Eminem

Gel otur dizime yaslan Eminem

Adaköy deresi aksın çağlasın

Muhtar Eminemi alsın saklasın

Eminem Eminem olur mu böyle

Her ne derdin varsa da yavrum

Gel bana söyle (KK: 56).

Adaköy Deresi Türküsü III

Ah Adaköy deresi taşmış geliyor

Ah Eminem gırandan aşmış geliyor

Eminem Eminem Adaköylü müsün?

Çok da büyük değilsin orta boylusun

Adaköy deresi aksın çağlasın

Muhtar Eminemi de alsın salmasın

Aziz dayım Eminemi alsın saklasın

Eminem Eminem aslan Eminem

Gel otur dizime yaslan Eminem

Adaköy deresi kana boyanır

Irgalama yorganı Aziz uyanır

Eminem Eminem havalar bulut

Ben gidiyorum Eminem sen beni unut (KK: 54).

Adaköy Deresi Türküsü IV

Oy Adaköy deresi taşmış geliyor

Eminem de gırandan aşmış geliyor

Giyinmiş kuşanmış bir hoş geliyor

Oy Eminem Eminem de orta boylusun

Ne uzun ne de kısa benim harcımsın

Oy Adaköy içinde biter mi bostan

Eminem oldu da dillere destan

Emineyi aldı Kadioğlu Aslan

Oy Eminem Emine'm de yamada tarla
Geç karşıma Eminem de ay gibi parla (KK: 51).

Adaköy Deresi Türküsü V

Eminem Eminem aslan Eminem,
Gel otur dizime yaslan Eminem
Cahilsin, çocuksun uslan Eminem
Adaköy deresinden atlayamadım
Cahil çocuktum konuşamadım (KK: 43).

Adaköy Deresi Türküsü VI

Adaköy deresi taşmış geliyor
Eminem gırandan aşmış geliyor
Ah Eminem Eminem Adaköylü müsün?
Ah Eminem Eminem Adaköylü müsün?

Adaköy deresi çaydan akıyor
Eminem'in bakışları canlar yakıyor
Ah Eminem Eminem aslan Eminem
Gel otur dizime yaslan Eminem. (Rehber Alkan/Pazarsuyu)

Karşılama

Batlama dersine
Taş köprü kurulacak

Verin benim yârimi

Vallahi kan çıkacak

Ninna aslanım ninna

Ninna güzelin nina

Altın yüzük var benim

Parmağıma dar benim

Giresun'un içinde

Kömürgözlü yar benim

Ninna aslanım nina

Ninna güzelim nina

Isın yanaş pastan geç

Dökmeler oynamasın

Evin arkasından gel

Cazı anan duymasın

Ninna aslanım ninna

Ninna güzelim nina

Elinde altın şamdan

Perdeyi kaldırı camdan

Al tüfeği vur beni

Ben usandım bu candan

Ninna aslanım ninna

Ninna güzelim ninna (KK: 50).

Türkü I

Peri bağılıyor peri

Taşın altında yeri

Kar yağdı da kapattı

Konuştığımız yerleri (KK: 32).

Türkü II

Erzurum dağları kar ile boran

İçerimi aldı dert ile veran

Siz de yok muydu bir kurşum kalem

Yazam derdimi kan ile (KK: 5).

Türkü III

Dere kenarı tarla

Parla ah Alim parla

İki burnundan gelsin

Bensiz ettiğin yayla

Arabalar aşıyor

Bektaş dolaşiyor

Merak etme ah Alim

Ayrılan kavuşuyor

Bahçenizin başından

Işkın kestim gencinden

İyi olmazsın Alim

Sen benim derdimden (KK: 59).

3.3.5. Ağıtlar

Ağıt, insanoğlunun ölüm karşısında sevdiklerini kaybetme telaşı ve üzüntülerini düzenli veya düzensiz söz ve ezgilerle ifade eden türkülere Batı Türkçesinde verilen addır (Elçin, 2001, 290).

Eski Türk topluluklarında bir kişi öldüğünde Yuğ adı verilen bir cenaze töreni yapılırdı. Bu cenaze töreninde ölen kişiyi onurlandırmak için Sagu adı verilen şiirler söylenirdi (Aslan, 2001, 173).

Anadolu'nun çeşitli yörelerinde, ölen kişinin yakınları ve yöredeki ağıtçı kadınlar tarafından çoğunlukla doğaçlama olarak, ağlamalı, iniltili, feryat ve çığırış tarzında basit ezgilerle yakılan ağıtların ana teması ölen kişiyi övgü ve yazgıdan şikâyetir. Ağıt sözcüğü, ağlamak, agu ve yükselmek, yukarı kalkmak anlamındaki "ağmak" fiili ile ilişkilendirildiğinde agu, acı, feryat, ağlaşma ve haykırışların yükselmesi gelir (Aslan, 2011, 174).

Bulacak köylerinde yapmış olduğumuz derleme sürecinde üç tane ağıt toplamış bulunmaktayız. Bunların bir tanesi bir annenin oğlu için söylediği ağıttır.

Bir diğeri bir kadının ölen bacısı için yaktığı ağıttır. Diğeri ise Ümran Tirsi adlı kişinin Ağustos depremi olarak bilinen olayın üzerine yazdığı ağıttır.

3.3.5.1. Ağıtların İncelenmesi

Bulancak köylerinde yapmış olduğumuz derleme sürecinde 3 tane ağıt metni toplamış bulunmaktayız. Bunların bir tanesi bir annenin oğlu için söylediği ağıtken bir tanesi de kız kardeşinin ölümü üzerine bacısının yaktığı ağıttır. Diğeri ise Ümran Tirsi adlı kişinin Ağustos depremi olarak bilinen olayın üzerine yazdığı ağıttır. Derlenen metinlerde ölçü sabit değildir, dizelere göre değişiklik göstermektedir. Bulancak yöresinde ağıt yakma geleneği genellikle ölünün yakın akrabaları tarafından yapılmaktadır. Bu akrabalar genellikle kadınlardan oluşmaktadır. Cenazenin bekletildiği odaya genellikle kadınlar oturur. Bu yüzden yakılan ağıtları kayıt altına almak son derece zordur. Bu çalışmada derlenen ağıtlar kaynak kişilerin hafızalarında kalan ağıtlardır.

Yörede, yakını ölenlerin ağlaması ve ağıt yakması beklenir. Vefat edenin ardından ağlamak onu sevip sevmediğini gösteren bir belirti olarak kabul edilir.

Derlediğimiz bir diğeri ağıt ise Umran Tirsi adlı bir kalem şuarası diyebileceğimiz bir kişiye ait olan "Ağustos Depremi Ağıtı"dır. Bu ağıt 27 dörtlükten oluşmakla birlikte hece ölçüsü olarak genellikle dörtlükler 11'li hece ölçüsüne sahipken bazı dörtlükler 9 ve 10'lu hece ölçüsüne sahiptir. Ağıt, dörtlük sayısı dikkate alındığında destan mahiyeti göstermektedir. Bu ağıdın dörtlükleri iki farklı biçimde bitmektedir. Bunlar "Böyle ölümü verme Allah'ım." ve "Bu da bir hikmet değil mi Allah'ım" şeklindedir.

3.3.5.2. Ağıt Metinleri

Ağıt I

Anam anam da dal boylum da

Geldi de şurdan geldi de

Oğul oğul da siyah saçlı oğul da

Askerden geldin de

Bütün köy toplandı seni baktı da
Şimdi nerelere gittin oğulda
Karagözlüm de benim benim (KK: 51).

Ağıt II

Ah bacım bacım
Dal boylum, kara gözlüm
Sen bugün beni aradın
Bana yanıma gel dedin
Ben seni çok seviyorum
Sen şimdi nereye gittin
Bacım gel yanıma nerdesin?
Ah benim bacım sen birtanesin
Mekânın cennet olsun
Peygambere komşu olursun (KK: 41).

Ağustos Depremi Ağıdı

On yedi Ağustos tam üçte
Kimi uykuda kimisi hasta
Türkiye için tüm dünya yasta
Böyle ölümü verme Allah'ım

Akşamdan ne güzel gülüp oynadım
Sabahtan yine kalkarım sandım
Zalim felek sana nasıl kandım

Şu yalan dünyayı çok gördün bana

Kimi dışarda kimisi evde

Hani annem babam nerede

Beş altı ölü hepsi bir yerde

Böyle ölümü verme Allah'ım

İnsanlar birikti hep bir bakıyor

Enkazın altından kanlar akıyor

Bunca insan ölmüş hep bir yatıyor

Böyle ölümü verme Allah'ım

Bir duvar düştü benim üstüme

Selam söyleyin komşu dostuma

Artık ölüyorum gelin yasıma

Böyle ölümü verme Allah'ım

Sivil savunmaya önem verelim

Çok büyük afet bunu bilelim

Elde avuçta neler var ise

Gidip depremzedelere verelim

Hizmet veriyor denizde gemi

Damat ile gelin dört günlük evli
Damadın kolunda gelinin eli
Böyle ölümü verme Allah'ım

Damat ile gelin sarardı soldu
Anne babaları aceb ne oldu
Bu acıyı gören saçını yordu
Böyle ölümü verme Allah'ım

Kimisi yaşlı kimisi sabu
Üstüme çöktü beş katlı yapı
Geride kalanların hepsi yaslı
Böyle ölümü verme Allah'ım

Kiminin kolu kiminin dizi
Enkazın altında görmüyor gözü
Her yanı ezik çok vardır sızı
Böyle ölümü verme Allah'ım

Umran söylerken coşup ağlıyorum
Hafif rüzgar olsa deprem sanıyorum
Enkazın altından ölü arıyorum
Böyle ölümü verme Allah'ım

Umran söylerken herkes ağlıyor
Dünya birikmiş ceset arıyor
Gelen neyin var diye soruyor
Böyle ölümü verme Allah'ım

Belime büyük bir kiriş bindi
Türkiye nüfusu yarıya indi
Dünya birikti vahşeti gördü
Böyle ölümü verme Allah'ım
Yalova'dan aldık bir güzel yazlık
Mezarımızı kendimiz kazdık
Kara haberi dünyaya yazdık
Böyle ölümü verme Allah'ım

Gölcük'te bir belde denize battı
Geri kalan evler yan üstü yattı
Enkazın altında çok ölü koktu
Böyle ölümü verme Allah'ım

Felek nasıl yazdın kara yazımı
Ne olur gösterin nazlı kızımı
Artık ölüyorum kesin bezimi
Böyle ölümü verme Allah'ım

Umran söyleme dayanamıyorum
Enkazın altından kalkamıyorum
Çocukların ölmüş bulamıyorum
Böyle ölümü verme Allah'ım

Orduevi çöktü, çok subay öldü
Nice askerler acaba ne oldu
İzine giden hep geri döndü
Böyle ölümü verme Allah'ım

Kimisi nişanlı kimi evli
Kimisi gelin telli duvaklı
Tanınmıyor artık şirin kavaklı
Böyle ölümü verme Allah'ım

İster afet deyin istersen zulüm
Yardım istemeye tutmuyor yüzüm
Kaldım enkazda gitmiyor dizim
Böyle ölümü verme Allah'ım

Kara bulut çöktü Bolu dağına
Köpekler çıktı insan avına
Ulaşamıyorum artık yanına

Böyle ölümü verme Allah'ım

Çokta askerler gitti enkaz altına

Hizmet yaparlardı vatanlarına

Baş sağlığı diliyorum kurmaylarına

Böyle ölümü verme Allah'ım

Çok askerler vardı orduvinde

Hepsi de kaldı enkaz altında

İnşallah şehittir Allah katında

Böyle ölümü verme Allah'ım

Tek bir kumandan enkazdan çıktı

Gören vatandaşlar hayrete düştü

Kan revan içinde yardıma koştu

Böyle ölümü verme Allah'ım

Başucumda baktım bir dede vardı

Korkma diye bana hayli yalvardı

Tanıımıyordum beyaz sakallı

Bu da bir hikmet değil mi Allah'ım

Yeni bitirdim yedi yaşımı
 Sakallı dede okşar başımı
 Üç gün verdi bana ekmek aşımı
 Bu da bir hikmet değil mi Allah'ım?

Korkma diye dede öğüt veriyor
 Elindeki suyu bana veriyor
 Yedirip içirip beni seviyor
 Bu da bir hikmet değil mi Allah'ım (KK: 54).

3.3.6. Maniler

Maniler yedili hece ölçüsüyle yazılan ve tek dörtlükten oluşan asıl anlatılmak istenenin son iki dizede belirtildiği türdür (Artun, 2004, 112).

Bu şiir çeşidini gösteren *mâni* adı Anadolu'da, İstanbul'da, Rumeli'nde, Besarabya Gagavuzlarında, Kırım Tatarlarında, Azerbaycan'da kullanılır. «Mâni» sözü arapca *ma'nâ* (= *ma'nî*) dan gelmedir; onun değişik başka okunuşlarına da rastlarız: Kırım Tatarlarında *mane*, Denizli'de *mâna*, Azerbaycan'da *mahni* gibi. Azerbaycan ile azerî dilinin etki alanı olan Doğu-Anadolu bölgelerinde *mâni* kelimesinin yanında *bayatı* sözü de kullanılır. Urfa'da kadınların söyledikleri mânilere *me'ânî*, erkeklerin söylediklerine *hoirat* derler. Anonim Halk Edebiyatı mahsullerinin en yaygın olanlarından biri de "mani"dir. Düğünlerde, kadın topluluklarında, iş yerlerinde, tarlalarda vb. söylenen mani umumiyetle hece vezninin 7 veya 8'lisi ile meydana getirilen 4 mısralık manzumelerdir. Dört mısradan az veya çok mısralarla ve hecelerle söylenen maniler de vardır. Bunlar karşılıklı mani atışmalarında "karşı-beri" adı verilen türkülerde, Kuzey Bulgaristan'la Romanya'da yaşayan Gagauz Türklerinin eserlerinde dikkati çekmektedir (Elçin, 2001, 281).

Boratav, eserinde manileri söylenmesine vesile olan yerlere ve şartlara göre şöyle sınıflandırmıştır:

1. Niyet, fal (yorum) manileri
2. Sevda manileri
3. İş manileri
4. Bekçi ve davulcu manileri
5. İstanbul'da bazı sokak satıcılarının manileri
6. İstanbul Meydan Kahvelerinin cinaslı manileri
7. Doğu Anadolu'da hikâye manileri
8. Mektup manileri (Boratav, 1969, 190-192).

Doğan Kaya, manileri konuları göre 24 başlıkta değerlendirmiştir.

1. Sevda Manileri: 38
2. Şehir Manileri: 2
3. Cinsel Konulu Maniler: 1
4. Ramazan Manileri: 13
5. Milli Hislerle Söylenmiş Maniler:-
6. Mektup Manileri: -
7. Hayvanlarla İlgili Manileri: 1
8. Askerlik Manileri: -
9. Gelin- Kaynana Manileri: -
10. Tatlı Manileri: -
11. Öğüt Manileri: 9
12. Sosyal Konulu Maniler
13. Felek İçin Söylenmiş Manileri
14. İsimlerle Kurulu Maniler: -
15. Gurbet Manileri: -
16. Anne İçin Söylenmiş Maniler: -
17. Sünnet Manileri: -
18. Meslek Manileri: 3
19. Mezar Taşı Manileri: -
20. Kabadayı Manileri: -

21. Nazarla İlgili Maniler: -
 22. Kardeş Manileri: -
 23. Irmak Manileri: -
 24. Politik Maniler: - (Kaya, 2004, 52).

3.3.6.1. Manilerin İncelenmesi

Bulancak yöresinde yaptığımız çalışma esnasında 67 adet mani derledik. Yörede mani söyleme geleneği çok yaygın değildir. Mani söyleme geleneğini yaşatan kişi sayısı çok azdır. Derlenen maniler 7'lice ölçüsüyle söylenmiştir. Ancak istisna olarak bazı maniler 6 ve 8'li hece ölçüsüyle söylenmişlerdir. 1'den 54'e kadar numaralı olan maniler aşk, ayrılık, iş gibi konularda söylenmiştir. 55'ten 67'ye kadar numaralı olan maniler ise Ramazan ayında insanları sahura kaldırmak için söylenen yörede adına tömbelek söyleme denen manilerdir. Tömbelek söyleme geleneği yörede çok uzun süredir devam etmektedir. Ramazan aylarında gençlerin oruç tutacak olanları sahura kaldırmak için davul veya teneke çalıp mani söylemektedirler. Bunun karşılığında ev sahibi gençlere bahşiş vermektedir.

3.3.6.2. Mani Metinleri

-1-

Beyaz içlikli oğlan

Uyur uyanamazsın

Verme beni ellere

Görür dayanamazsın (KK:16).

-2-

Gemi geliyor gemi

Kara burundan beri

Ben görmedim anamı

Orak ayından beri (KK:16).

-3-

Kale kaleye bakar

Kaleden kanlar akar

Delikanlı dururken

İhtiyara kim bakar (KK: 17).

-4-

Beyaz giyme kirlenir

Çirkin sevme dillenir

Seveceksen güzel sev

Sevdikçe şekerlenir (KK:17).

-5-

Mayıs ayı gelince

Kendil tohumu ekilir

Sen tasalanma yavrum

Başta gelen çekilir (KK:17).

-6-

Kara kara kazanlar

Kara yazı yazanlar

Cennet yüzü görmesin

Aramızı bozanlar (KK: 17).

-7-

Kale dibi kardı

Gün doğmadan eridi

Otuz iki meyvenin

En tatlısı yar idi (KK: 17).

-8-

Ayağında çoraplar

Kapkara zeytin gibi

Bıaktın gittin beni

Anasız yetim gibi (KK: 40)

-9-

Kalenin başındayım

On iki yaşındayım

On iki yaşından beri

Kız senin peşindeyim (KK: 40).

-10-

Kar yağar fırtına

Vız gelir bana

Kışlar köşesinde

Yeriniz karavana (KK: 40).

-11-

Türkü söylerim türkü

Türkülerim uydurma

Aç kapıyı sevgilim

Beni kapıda buydurma (KK: 56).

-12-

Haburaya ne derler

Yerler kurusun yerler

Alıpta kaçacağım

Acaba bana ne derler (KK:56).

-13-

Bakın uşaklar bakın

Kamama gümüşüne

Akıl erdiremedim

Bu Yusuf'un işine (KK: 56).

-14-

Giresun'un gençleri

Osman Ağa torunu

Kemençe ile

Güzel oynar horonu (KK: 54).

-15-

Çıkıp da şu kaleye

Güzel de oluyor yatmak

İnsana can katıyor

Denize doğru bakmak (KK: 54).

-16-

Çıkıp da şu kaleye

Biraz seyran edelim

Giresun gençlerinin

Kıymetini bilelim (KK: 54).

-17-

Meseller metlenir

Sıçanlar etlenir

Müftü suya gitmiş

Kapılar kilitlenir (KK: 5).

-18-

Cigaramın dumanı

Göğe çıkar ay gibi

Kız memelerin büyümüş

Yeni doğan çocuk gibi (KK: 5).

-19-

Ay doğar aya gider

Elinde maya gider

Küçükten evlenenin

Emeği zayi gider (KK: 5).

-20-

Bayındır bayındır

Adamları hayındır

Dana pabuç yemez

Bu da bize bir oyundur (KK: 5).

-21-

Ay doğar pare pare

Var giderler yâre

Sen bana yar olmazsın

Yüzüme gülme bari (KK: 5).

-22-

Elma dalda dal yerde

Bülbül ötmez her yerde

Felek bizi ayırdı

Her birimiz bir yerde (KK: 24).

-23-

Al tavandan belleri

Belle bellemeleri

Güvendirdin yar beni

Sevindirdin elleri (KK: 41).

-24-

Peri bağrıyor peri

Taşın altında yeri

Kar yağdı da kapattı

Konuştüğumuz yerleri (KK: 32).

-25-

Mani söylerim mani

Mani benim ezberim

Gözlerini de sevgilim

Böyle miydi sözlerin (KK: 32).

-26-

Soğan koydum sepete

Ay oturmuş tepede

Öyle bir yar sevdim ki

Şan vermiş memlekete (KK: 32).

-27-

Başındaki çemberim

Uçları düğüm düğüm

Sigaramın içine

Sıgar mısın sevdiğim (KK: 32).

-28-

Çiçek aldım çimenden

Severim seni candan

Yaz da bir mektup gönder

Gözünden akan yaştan (KK: 32).

-29-

İstanbul yapı yapı

Beş pencere bir kapı

Beni yardan ayıran

Dilensin kapı kapı (KK: 32).

-30-

Başındaki çemberin

Ben verdim parasını

Seni alacak uşağın

Ben severim anasını (KK: 32).

-31-

Masa üstünde roman

Okurum zaman zaman

Yar beni alacak

Doktor olduğu zaman (KK: 32).

-32-

Dağlar başı zeytinlik

Andır kalsın yetimlik

Sen ellerin köyünde

Yapamazsın gelinlik (KK: 32).

-33-

Atma türkü atarım

Canlarını yakarım

Senin gibi güzeli de

Ben alır kaçarım (KK: 38).

-34-

Maniye maz derler

Güzele beyaz derler

Yârinden ayrılana

Yana yana gez derler (KK: 17).

-35-

Sevdiğim sarı saçlı

Saçları da tokalı

Alsam onu evime

Olacağım havalı (KK: 45).

-36-

Yağmur yağar sel olur

Köprüler yok olur

Kız seni alamazsam

Bu ömrüm harap olur (KK: 45).

-37-

Evleri dizi dizi

İnceciktir dizleri

Baban razı olursa

Evlendirecekler bizi (KK: 45).

-38-

Yaşı gelen evlenir

Yuva kurar dillenir

Benim yaşım da geldi

İnşallah kız istenir (KK: 45).

-39-

Kolan dokurum kolan

Sevdiğim bana inan

Alacağım ben seni

Sen yukardan dolan (KK: 45).

-40-

Çeşme başı tutulmuş

Küpe turşu konulmuş

Ben yârimi görecem

Gönlüm ona vurulmuş (KK: 45).

-41-

Gözleri var denizden

Etek kesmiş kumaştan

Ellerini kınalamış

Ev olacak birazdan (KK: 45).

-42-

Çeyizimi ben düzdüm

Gelinliği ben kestim

Ne talihliymişim ki

Köyü gencine düştüm (KK: 31).

-43-

Babası var ittendir

Kız ise sedeftendir

Babasını istemem

Kız benim yârımdır (KK: 31).

-44-

Mevsim oldu mu bahar

Sular aşağıya akar

Sen üzülme sevgilim

Üç vakte sözümüz var (KK: 31).

-45-

Yazı yazdım kağıda

Ceylan seker ovada

Benim yârım olaydın

Düşmezdim bu hallere (KK: 31).

-46-

Sözlerimi söylerim

Ben güzeli severim

Kız seni alacağım

Gelinliği keserim (KK: 31).

-47-

Dere akar denize

Sandık aldım çeyize

Yar sana geleceğim

Üstümde gelinlikle (KK: 31).

-48-

Dalda findık olur mu?

Çuvala koyulur mu?

Be sana doyamadım

Yâre hiç doyulur mu? (KK: 31).

-49-

Çatmaya astım kolan

Bu dünya da iki han

Yaşar mı bu dünyada

Sevdiğini almayan (KK: 31).

-50-

Mısır soyarım hızlı

Havalar bozuk sisli

Akşam çorba yaptırdım

Adı analı kızlıv (KK: 31).

-51-

İpe dizdim sarımsak

Çık kapıya buluşak

Gönlüm benim sendedir

Bir an evvel kavuşak (KK: 57).

-52-

Gelin aldım ay gibi

Bacakları yay gibi

İŖi de hızlı yapsa

Benim iŖim kuŖ gibi (KK: 57).

-53-

Çabuk olun çabucak

Fındıkları toptasak

Sepetler boşalmadan

Yenisini doldursak (KK: 57).

-54-

Sürme çektim gözüme

Kına yaktım elime

Zamanı da gelince

Gelin olcam Ŗu köye (KK: 57).

-55-

İŖte geldim kapınıza

Selam verdim hepinize

Selamı mı almazsanız

O da sizin keyfinize (KK: 50).

-56-

Ne uyursun ne uyursun

Bu uykuda ne bulursun

Kıl namazını tut orucunu

Cennet alayı bulursun (KK: 50).

57-

Eski cami direk ister

Söylemeye yürek ister

Benim karnım toktur ama

Arkadaşım yürek ister (KK: 50).

-58-

Davulumun ipi tekir

Benim adım Molla Bekir

Baklavayı bütün getir

Yiyemezsem geri götür (KK: 50).

-59-

Şekerim var ezilecek

İnce tülbentten süzülecek

Verin ağlar bahşişimi

Çok yerim var gezilecek (KK: 50).

-60-

Has patlıcanı haşladılar

Doldurmaya başladılar

Ben kapıya gelirken

Uyumaya başladılar (KK: 50).

-61-

Sıçan gelir takır tukur

Yer altında kilim dokur

Kafir sıçan imam olmuş

Yeraltında kilim dokur (KK: 50).

-62-

İstanbul'un minaresi

Doksan dokuz penceresi

Hanımlar çıktı seyrana

Yandı pilav tenceresi (KK: 50).

-63-

Tömbelekçi geldi duydun mu?

Eti kemikten soydun mu?

Tömbelekçinin bahşişini

Yastık altına koydun mu? (KK: 50).

-64-

Kahraman Bey'i uyandırın

Gül yastığa uzandırın

Küçücükten nazlı da büyümüş

Kadife yatağa uzandırın (KK: 50).

65-

Kaş altından geçerken

Fenerimi taşladılar

Ben kapıya gelirken

Uyumaya başladılar (KK: 50).

-66-

Davulumun ipi gevşek

İçi dolu yorgan döşek

Arkadaşımı sorarsan

Dik kulaklı boz eşek (KK: 50).

-67-

Tömbeleğim töm töm etmez

Uşaklar kapıdan gitmez

Verin ağalar bahşişimi

Beklemeye güzüm yetmez (KK: 50).

4.3.7. Ninni

Annelerin iki- üç aylıktan dört yaşına kadar çocuklarını uyutmak için veya çocuklarının ağlamalarını sonlandırmak için özel bir ezgiyle söyledikleri, annelerin ruhsal durumlarını yansıtan ve genellikle mani türünde bir dörtlükten oluşan bir çeşit türkülerdir (Çelebioğlu, 1995, 9).

Ninnilerin sahibi belli olamamakla birlikte ilk söyleyenlerin kadın olduğu bir gerçektir. Ninniler kalıplaşmış ifadelerden oluşabileceği gibi doğaçlama olarak da söylenebilir. Ninniler belli bir ölçüye sahip olmamakla birlikte beş yedi veya sekizli hece ölçüsüyle oluşabilir. Ninnilerde aile ve anne, baba sevgisi gibi güzel duygular ifade edilir. Çocukların ana dillerini öğrenmede ninnilerin yeri önemlidir (Aslan, 2011, 129).

Kaşgarlı Mahmut, Divan-ı Lügati't Türk adlı eserinde ninni için "balu balu" ifadesini kullanmıştır. Diğer Türk bölgelerinde ninniye "layla", "laylay", "sengildek yırı", "elle", "elley", "nene", "beşik cırı", "aldehy", "ayya" gibi isimler verilmiştir (Oğuz vd., 2015, 252).

Ninnileri oluşturan duyguların başında annenin ruhsal durumu ve çocuğa duyulan özlemler önemli yer tutmaktadır. Ninniler çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermektedir (Artun, 2004, 180).

Ninnileri konularına göre Amil Çelebioğlu şöyle sınıflandırmıştır:

1. Dini, kutsi ve fikri mahiyette ninniler
2. Efsane ve ağıt türünden ninniler,
3. Dilek ve temenni mahiyetinde ninniler,
4. Sevgi ve alaka ifade eden ninniler,
5. Övgü ve yergi mahiyetinde ninniler,
6. Şikâyet ve teessür ifade eden ninniler,
7. Ayrılık ve gurbet ifade eden ninniler,
8. Va'd mahiyetinde ninniler,
9. Tehdit ve korkutma mahiyetinde ninniler (Çelebioğlu, 1995, 20).

3.3.7.1. Ninnilerin İncelenmesi

Bulancak yöresinde yapmış olduğumuz derleme sırasında 3 adet ninni derledik. Bu ninnilerden sadece bir 7'li hece ölçüsüyle söylenmiştir. Diğer iki ninni de ise söylenirken ölçü temel alınmamıştır. Yeni nesil annelerin ninni yerine müzik dinlettikleri tespit edilmiştir. Yeni neslin ninni geleneğine önem vermemesi ve yaşlı teyzelerin utanması derleme çalışmamızı olumsuz etkilemiştir. Derlemiş olduğumuz ninni metinleri aşağıda verilmiştir.

3.3.7.2. Ninni Metinleri

Ninni I

Dandini dandini dastana

Danalar girmiş bostana

Kov bostancı danayı

Yemesin lahanayı

Eeee pıştıt pıştıt eee...(KK: 57).

Ninni II

Uyu da bebeğim uyu

Tatlı dillim uyu

Gül kokulum uyu

Uyuşunda büyüsün ninni

Tıpış tıpış yürüsün ninni

Okusun da yetişsin ninni

Doktor olsun gelsin ninni (KK: 31).

Ninni III

Gittim akşam pazara

Aldım bir bağ pırasa

Pırasayı pişirdim

Bal kızıma yedirdim

Eee uyu eee pişt... (KK: 45).

3.3.8. Atasözü ve Deyimler

3.3.8.1. Atasözleri ve Deyimlerin İncelenmesi

İnsan hayatının her alanını kapsayan gözlem veya deneme sonucu varılmış kanaatleri bildiren kalıplaşmış ifadelere atasözü denilmektedir (Oğuz vd., 2015, 209).

“Atasözleri kalıplaşmış (klişe haline gelmiş) sözlerdir. Her atasözü, belli bir kalıp içinde, belli sözcüklerle söylenmiş olan donmuş bir biçimdir, sözcükler değiştirilip yerlerine aynı anlamda da olsa başka sözcükler konulamayacağı gibi söz diziminin biçimi de bozulmaz” (Aksoy, 1993, 10).

Eski Türkçede Göktürk abidelerinde, Uygurlardan kalma eserlerde, XI. asırda Karahanlılar devrinde Doğu Türk ilinde, “söz,

haber, nutuk, şöhret, şey” manalarına gelen ve ‘sa-’ fiilinden türemiş, ‘sab- sav’ kelimesi XIV. asırda da İslam tesirindeki Kıpçak sahasında görülüyor. Bugün yalnız Çuvaşçada ‘çap’ şekli ve sesi ile ‘şan, şöhret’ mefhumlarına ad olan kelime, Göktürkçede ‘öğüt’ fikri ile genişlemiş Turfan metinlerinde açıkça ‘atalar sözü’ için kullanılmıştır. Göktürklerde ve hatta daha önceki devirlerde aynı manaya geldiği muhakkak olan ‘sav’ ı Kaşgarlı Mahmud’un ‘mektup’, ‘hikâye’, ‘tarihi hadise’ yanında atalardan kalma öğütleri ifade maksadıyla tesbit ettiğini biliyoruz. XI. asırda ‘sav’ yanında klasik İslam Türk edebiyatının en değerli eserlerinden biri olan Kutadgu Bilig’de Yusuf Has Hacib, Arap ve belki de İran tesiri ile yazı dilinde ‘mesel’ tabirini kullanır. Habeşçe ‘mesl, mesale’; Aramice ‘mesla’ ve ‘masal’ sözü Arapçada ‘masal, mesel’ ve çokluğu ‘emsal’ olarak ‘mukayese ve karşılaştırma’ manasından atalar sözü mefhumuna doğru genişlemiş, Fars ve Türk yazı dillerine geçtikten sonra halk diline de kısmen inmiştir (Elçin, 2001, 623).

‘Atasözleri iki büyük kümeye ayrılırlar:

1) Asıl atasözleri

2) Atalar sözü değerinde deyimler” (Boratav, 1969, 130).

Bulancak yöresinde atasözü ve deyimler aktif bir şekilde yaşamaya devam etmektedir. Bölgenin insanlarında değişmeceli anlatım yaygın olduğundan dolayı atasözleri ve deyimler işlevlik kazanmıştır. Yaptığımız derleme çalışmasında 44 atasözü ve 18 tane deyim derlemiş bulunmaktayız.

3.3.8.2. Atasözleri ve Deyimler

Atasözleri

1. Ağaç yaşken eğilir (KK: 1).
2. Ağlamayan bebeğe meme vermezler (KK: 1).
3. Akacak kan damarda durmaz (KK: 4).
4. Ak akçe kara gün içindir (KK: 8).

5. Akılsız başın cezasını ayaklar çeker (KK: 31).
6. Ayağını yorganına göre uzat (KK: 31).
7. Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ olur (KK: 50).
8. Balık baştan kopar (KK: 50).
9. Bir koyun bir posttan hem yağlanır hem arıklar (KK: 5).
10. Can boğazdan gelir (KK: 57).
11. Can çıkar huy çıkmaz (KK: 31).
12. Çok mal haramsız, çok laf yalansız olmaz (KK: 1).
13. Damlaya damlaya göl olur (KK: 30).
14. Demir tavında dövülür (KK: 5).
15. Denize düşen yılanı sarılır (KK: 16).
16. Dinsizin hakkından imansız gelir (KK: 21).
17. Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar (KK: 41)
18. El atına binen köyün ortasında iner (KK: 16).
19. El elin eşeğini türkü çağırarak ararmış. (KK: 31).
20. Erken kalkan yol alır, erken evlenen döl alır (KK: 31).
21. Evde kendi saçını öremeyen düğünde gelin saçı örmüş (KK: 51).
22. Görünen köy kılavuz istemez (KK: 50).
23. Gülü seven dikenine katlanır (KK: 50).
24. Hortikledim hortikleyesi bir duru su içmedim (KK: 31).
25. İşleyen demir ışıldar (KK: 1).
26. Karı tuz der, götün vız der (KK: 1).
27. Keskin sirke küpüne zarardır (KK: 15).
28. Kılavuzu karga olanın burnu boktan kurtulmaz (KK: 15).
29. Kurt kocayınca çakalın maskarası olur (KK: 15).
30. Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır (KK: 31).
31. Mızrak çuvala sığmaz (KK: 31).
32. Minareyi çalan kılıfını hazırlar (KK: 50).
33. Öfke ile kalkan zararlı oturur (KK: 31).
34. Ölüsü olan bir gün delisi olan her gün ağlar (KK: 31).
35. Sabreden derviş muradına ermiş. (KK: 32)
36. Sakla samanı gelir zamanı, sakladım samanı aldım bu hanı (KK: 1).

37. Sırrını verme dostuna, dostunun da dostu vardır (KK: 1).
38. Söz gümüş ise sükût altındır (KK: 16).
39. Tandırın bir yüzü kızarana kadar kurt yedi tepeyi aşarmış (KK: 1).
40. Taşıma su ile değirmen dönmez (KK: 22).
41. Terzi kendi söküğünü dikemez (KK: 1).
42. Üzüm üzüme bakarak kararır (KK: 31).
43. Yalancının mumu yatsıya kadar yanarmış (KK: 31).
44. Yerin kulağı var (KK: 16).

Deyimler

1. Ağz eğmek (KK: 31).
2. Ağzı hayra açmak (KK: 36).
3. Aşağı türkürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık (KK: 31).
4. Ayıkla pirincin taşını (KK: 31).
5. Çantada keklik (KK: 45).
6. Çoğu gitti azı kaldı (KK: 31).
7. Giderayak (KK: 5).
8. Gönül almak (KK: 5).
9. Göz yummak (KK: 5).
10. Gözüne kestirmek (KK: 1).
11. Gün görmüş (KK: 2).
12. Hem suçlu hem güçlü (KK: 31).
13. Kaşla göz arasında (KK: 31).
14. İş olacağına varır (KK: 16).
15. Ne günlere kaldık (KK: 16).
16. Saç saça baş başa (KK: 45).
17. Sapı silik (KK: 16).
18. Tencere yuvarlandı kapağını buldu (KK: 50).

3.3.9. Bilmeceler

3.3.9.1. Bilmecelerin İncelenmesi

Gelenekten süregelen ve hemen her konudaki birtakım somut- soyut kavramların uzak- yakın ilişkiler yoluyla zihinde çağrışımını sağlayan, bir nevi

oyuna dayalı zihni melekelerin gelişmesinde önemli rol oynayan ve daha ziyade manzum yapıda söz kalıplarıdır (Kaya, 2004, 471).

Bilmeceler, tabiat unsurları ile bu unsurlara bağlı hadiseleri; insan, hayvan ve bitki gibi canlıları; eşyayı; akıl, zekâ veya güzellik nev'inden mücerred kavramlarla dini konu ve motifleri vb. kapalı bir şekilde yakın- uzak münasebetler ve çağrışımlarla düşünce, muhakeme ve dikkatimize aksettirerek bulmayı hedef tutan kalıplaşmış sözlerdir. Bu sözler, bir takım eğlence, lügaz, muamma ve bulmacalarda da görülen ve dinleyiciye sorulunca ondan halli istenen "bil bakalım" veya "ol nedir ki" ifadelerinin bir bakıma geniş tarifidir. Bu tarifi kendinde toplayan söz, Batı Türkçesi'nde "bilmek" fiilinden doğmuş bir isimdir. Doğu ve Kuzey Türkleri ile Azeri sahsı ve Kerküklüler aynı manaya gelen "tabmak" fiilini ve bu kökten türeyen "tabmaca, tappaca"yı, Kaşgarlılar "tabzuğ", Altay Türkleri (tobollar) "tabkır"ı "Tavısak"ı "Kızıllar(Hakasça) "tabcang-nımah"ı kullanmaktadırlar. Ayrıca Türkmenlerde "matal" ile Kırgızlar, Kazaklar, Karakalpaklar ve Başkırtlarda "cumbak, yumak" sözü yaygındır (Elçin, 2001, 607).

"Anlaşılır, sade halk diliyle söylenen bilmeceler, çoğunlukla manzum türlerdir. Bu tür bilmeceler biçim olarak, 7 veya 8 heceli beyit, üçlük, dörtlük veya daha çok dizeden oluşurlar. Düz yazı şeklinde oluşturulan bilmecelerin sözcükleri arasında da hafif ses benzerlikleri bulunur" (Aslan, 2011, 345).

Bilmecelerin içerikleri insan, hayvan, bitki, cansız maddeler, tabiat olayları ve öğeleri gibi somut nesnelere olabileceği gibi akıl, rüya, uyku gibi soyut kavramlar da olabilir. Bilmeceleri soranlar cevaplayanın işini zorlaştırmak için bir nesneni değişik hallerini, insan uzuvlarını ve alfabenin harflerini de sorabilirler. Bazı bilmeceler ise birkaç soruyu birden sormaktadır (Boratav, 1969, 121).

Şükrü Elçin, bilmeceleri iki farklı şekilde sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmanın birinci şu şekildedir:

A- Anonim Bilmeceler

1. Manzum Bilmeceler

2. Mensur Bilmeceler

B- Ferdi Eserler

1. Muamma

2. Lugaz (Elçin, 2001, 607-608).

Bir diğer sınıflandırması da şu şekildedir:

1- Tabiat ve tabiat hadiseleri ile ilgili bilmeceler: 1

2- Bitkiler ve onların mahsulleri ile ilgili bilmeceler: 2

3-Hayvan ve onların mahsulleri ile ilgili bilmeceler: 1

4-İnsan ve onun uzuvları ile ilgili bilmeceler: 2

5-Eşya ile ilgili bilmeceler:4

6-Manevî-dini unsurlarla ilgili bilmeceler: 1 (Elçin, 1970, 81-88).

Bulancak yöresinde bilmece sorma geleneği hemen hemen ortadan kalkmıştır. Bunun nedeni, Bulancak köylerinin merkeze yakın olması, insanların gurbete gitmesi, evlerde televizyon, bilgisayar, cep telefonu gibi eşyaların yaygın şekilde kullanılması gibi nedenlere bağlıdır. Çalışmamızda 11 tane bilmece derledik. Bilmecelerin tasnifi için yukarıda verdiğimiz Şükrü Elçin'in ikinci tasnifini kullandık.

3.3.9.2. Bilmece Metinleri

3.3.9.2.1 Tabiat ve Tabiat Olaylarıyla İlgili Bilmeceler

Ben giderim o gider

Önümde zıp zıp eder

Gölge (KK: 31).

3.3.9.2.2 Bitkiler ve Onların Mahsulleri ile İlgili Bilmeceler

Dağdan gelir taştan gelir

Yedi bıyıklı eniştem gelir

Töngel (KK: 31).

Çarşıdan aldım bir tane

Eve geldim bin tane Nar (KK: 31).

3.3.9.2.3 Hayvanlar ve Onların Mahsulleri ile İlgili Bilmeceler

Masal masal maliki

Oğlu şah on iki Cevap: Tavuk (KK: 5).

On ikinin kazığı

Yerde çürüdü büzüğü

3.3.9.2.4 İnsan ve İnsan Uzuvarıyla İlgili Bilmeceler

Oradan attın hız ile

Dolaştı geldi yedi bin yıldız ile Göz (KK: 5).

Ben giderim o gider

Üstümde tin tin eder Bıyık (KK: 5).

3.3.9.2.5 Eşya il İlgili Bilmeceler

Ben giderim o gider

Para kadar iz eder Baston (KK: 5).

Dağa gider seslenir

Eve gelir rastlanır Balta (KK: 5).

Ağaçtan kutu

İçinde dünya saklı Radyo (KK: 50).

Dağa gider serilir

Eve gelir toplanır

Kolan (KK: 31).

3.3.9.2.6 Manevi- Dini Unsurlarla ve Diğer Kavramlarla İlgili Bilmeceler

Üç kardeş bir araya gelmiş

Otuz üç yaşları doksan dokuza ermiş

Tesbih (KK: 16).

3.3.10. Tekerlemeler

3.3.10.1. Tekerlemelerin İncelenmesi

Tekerlemeler, masal hikâye, bilmece ve halk tiyatrosu gibi bazı türler içinde veya müstakil olarak ortaya çıkan mahsullerdir. Masalcı, meddah, karagözcü, hoş-sohbet insan vb. maksatlarını anlatmaya başlarken dinleyicilerle seyirci topluluğunun dikkatlerini bir noktada birleştirmek ihtiyacını duyarlar. İşte bu tiyatrodaki gonga benzer ihtiyaçtan doğan tekerleme, ‘‘yuvarlak bir şeyi hareket ettirip yürütmek’’ manasındaki maddi karşılığı ile de uygunluk göstermektedir. Tekerleme söyleyicisi, vezin, kafiye, aliterasyon ve seci’den faydalanarak hisleri, fikirleri, hayelleri ‘‘tezdad’’a, ‘‘mübalaga’’ya, ‘‘güldürme’’ye, ‘‘tuhafılık’’a, ‘‘şaşırtma’’ya dayalı birtakım söz kalıpları içinde, ard-arda, ister açık ister kapalı şekilde ustalıkla sıralar ve yuvarlar. Dinleyici bu renkli prolog veya tasvirin kapısından asıl konuya girmiş olur. Kısa tekerlemeler bunun en tipik misalini teşkil eder. Adamın biri sohbet sırasında’’ tencere tava, her biri bir hava’’ deyince karşısındaki bahse konu ev hayatının ahenk içinde yürümediğini anlar ve sözün nereye geleceğini kestirir (Elçin, 2001, 589).

‘‘Tekerleme, baş-uyaklar ve uyaklarla elde edilen ses oyunları ile ve çağrışımlarla birbirine bağlanıvermiş, belirli bir şiir düzenine uydurulmuş, birbirini tutmaz birtakım hayallerle düşüncelerin sıralanmasından meydana gelmiştir’’ (Boratav, 1969, 145-146).

Ali Duymaz, tekerlemeleri şöyle sınıflandırmıştır:

1. Belirli bir oyun, tören ya da metne bağlı tekerlemeler
 - Çocuk oyunları tekerlemeleri,
 - Tören ve inanç tekerlemeleri,
 - Halk edebiyatı türlerine bağlı tekerlemeler,
 - Seyirlik oyunlar ve halk eğlencelerine bağlı tekerlemeler
2. Yazılı ya da gelişmiş edebiyat tekerlemeleri
 - Aşık edebiyatı tekerlemeleri,
 - Tekke- tasavvuf edebiyatı tekerlemeleri,
 - Edebi metinlerin değiştirilmesiyle oluşmuş tekerlemeler,
3. Diğer tekerlemeler (Mektup tekerlemeleri, iş ve mesleklerle ilgili tekerlemeler, vd.) (Duymaz, 2002, 26- 27).

Bulancak yöresinde tekerleme söyleme geleneği neredeyse yok olmuştur. Bu çalışma esnasında Bulancak yöresinden 6 adet tekerleme metni derlenmiştir. Bu tekerlemelerden 1 numaralı olan tekerleme genellikle evlenme yaşı gelen erkek çocuğa annesi tarafından söylenir. 2, 3, 5, 6 numaralı metinler ise oyunlarda söylenen tekerlemelerdir.

3.3.10.2. Tekerleme Metinleri

Tekerleme 1

Tavşan pişşşt, demiş.

Yedi yaşını bitirdim,

Bıyıklarını yitirdim.

Sen şu dağa, ben bu dağa (KK: 16).

Tekerleme 2

Fış fış kayıkçı

Kayıkçının küreği

Hop hop eder yüreği

Akşama hazır böreği (KK: 31).

Tekerleme 3

Ooooo piti piti kremalı sepeti

Terazi lastik cimlastik

Biz size geldik bitlendik

Hamama gittik temizlendik

Dik dik dik...(KK: 31).

Tekerleme 4

Dağlar, taşlar uzun uzun ağaçlar

Böcekler, çiçekler, kuşlar

Hepsi seni arar

Gökte olunca yıldızlar

Herkesler seni sorar (KK: 50).

Tekerleme 5

Çatlak patlak yusyuvurlak

Kremalı börek, sütlü çörek

Çek dosttum çek

Arabani yoldan çek

Çek çek amca burnu kanca

Al sana bir tabanca

Sakin beni vurma

Ma ma ma!

Tekerleme 6

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir yalan uydurdum

Duma duma dum

Dolapta pekmez

Yala yala bitmez

Ayşecik cik cik cik

Fatmacık cık cık cık

Sen bu oyundan çık.

3.3.11. Alkış ve Kargışlar

3.3.11.1. Alkışların İncelenmesi

Birinden bir iyilik gördüğümüzde, ona olan borcumuzu ödemek ister ve örneğin ‘‘Sağol- varol, teşekkür ederim, Allah razı olsun, eksik olma...’’ deriz. Çok renkli olan günlük yaşayışımız bu tür iyi dileklerin kullanılmasına cömertçe yardım eder. Yemeğimizi pişire ‘‘Eline sağlık.’’, yerinde söz edene ve güzel anlatana ‘‘Ağızına sağlık.’’, yakınlarından biri ölene ‘‘Başınız sağolsun.’’, sevdiğinden ayrılan ‘‘Allah kavuştursun.’’, yıkıma uğrayanlarla hastalara ‘‘Geçmiş olsun.’’ Deriz. Birine ‘‘Tanrı seni kötü gözden, acı sözden korusun.’’ Dediğimizde, sözlerimizde sevgiye dayanan ufak bir korku da vardır. ‘‘Günaydın, saatler (Sihhatler) olsun, hayrını gör, Allah zihin açıklığı versin, tuttuğun altın olsun, kal sağlıcakla...’’ gibi sözler de sırası geldiğinde karşımızdakine kutlama ve iyi dilek anlatır. Bütün bu sözler alkıştır. Böylece alkış türünü, en kısa ve kestirme biçimiyle, iyi dilek bildiren söz diye tanımlayabiliriz (Akalin, 1990, 28).

Kargış, bir kimseye, nesneye veya bir topluma kötü dilekte bulunmaktır (Akalin, 1990, 50).

Dede Korkut Hikâyelerinde çok sık rastladığımız alkış örneklerinden biri de şöyledir:

Ecel geldüğünde aru imandan ayırmasun, Kadir seni namerde muhtaç itmesün, Allah viren ümizün üzilmesün, ağ almunda biş kelime du'a kılduk kabul olsun, âmin diyenler dizar görsün, yığışdursun dürişdürsün günahunuzu adı görklü Muhammed Mustafaya bağışlasun hanum hey (Ergin, 1994, 198).

Bulancak yöresinde dua ve beddua insanlar için çok önemlidir. Yöre insanı dua aldığı için sevinirken aynı şekilde beddua aldığı için çok üzülmemektedir. Yöre insanından beddua derlemeye çalışırken insanlar bu uğursuz sözleri ağzına almaktan bile kaçınır bir tavır sergilediler. Beddua almaktan özellikle anne babadan beddua almak son derece kötüdür. Babanın bedduasını anlatmak için “yaka yırtmak” ifadesi kullanılır. Bu çalışmada Bulancak yöresinden derlenmiş 27 tane alkış ve 20 adet kargış derlenmiştir.

3.3.11.2. Alkış Metinleri

Alkışlar

- 1- Allah eline koluna ağrı getirmesin (KK: 24).
- 2- Allah tuttuğunu altın etsin (KK: 24).
- 3- Allah seni iki cihanda aziz eylesin (KK: 24).
- 4- Allah seni anana babana bağışlasın (KK: 1).
- 5- Allah çoluğundan çocuğundan heves aldırısın (KK: 24).
- 6- Allah az verip aratmasın çok verip azdırmamasın (KK: 24).
- 7- Allah esirgesin (KK: 1).
- 8- Allah uzun ömürler versin (KK: 5).
- 9- Allah sana hayırlı bir eş nasip etsin (KK: 31).
- 10- Allah malının hayrını gördürsün (KK: 13)
- 11- Allah sana hidayet versin (KK: 50)
- 12- Allah seni ıslah etsin (KK: 50)
- 13- Allah elini dara düşürmesin (KK: 31)

- 14- Allah gökten yağdırıp yerden toplatsın (KK: 16)
- 15- Allah evine huzur versin (KK: 12).
- 16- Allah salih ameller işlemeini nasip etsin (KK: 48).
- 17- Allah seni haramdan sakınsın (KK: 14).
- 18- Allah sana hayırlı mal, mülk versin (KK: 23).
- 19- Allah seni hayırla ulaştırısın (KK: 23).
- 20- Allah sana güç, kuvvet versin (KK: 19).
- 21- Başın sağ olsun (KK: 48).
- 22- Babana rahmet (KK: 11).
- 23- Babam sağ olsun (KK: 9).
- 24- Canın sağ olsun (KK: 33).
- 25- Canına can katsın (KK: 33).
- 26- İki cihanda aziz ol (KK: 31).
- 27- Su gibi ömrün uzun olsun (KK: 31).

Kargışlar

- 1- Allah, seni taş etsin (KK: 48).
- 2- Allah, ocağına incir ağacı diksin (KK: 51).
- 3- Allah, yaptığını önüne getirsın (KK: 49).
- 4- Ayı, yıldızları gösteren Allah'ım, onun derdini başından ver (KK: 16).
- 5- Allah kahretsin (KK: 38).
- 6- Allah seni öldürmesin, yitirmesin sürüm sürüm süründürsün (KK: 21).
- 7- Allah seni yerin diplerine kaynatsın kaynatsın çıkarsın (KK: 17).
- 8- Allah gözlerini kör etsin (KK: 36).
- 9- Allah seni dilenci etmesin dilencinin parası çok olur, Allah'ım seni süründürsün (KK: 47).
- 10- Allah sana gün göstermesin (KK: 58).
- 11- Allah sana malından heveslik aldırmasın (KK: 46).
- 12- Allah senin kökünü kurutsun (KK: 12).
- 13- Allah sana bilinmez versin (KK: 19).
- 14- Allah seni köpek gibi ulutsun (KK: 50).
- 15- Ağzıma davun çıksın (KK: 19).
- 16- Gençliğinin hayrını görmeyesin (KK: 11).

17- İki yakan bir araya gelmesin (KK: 17).

18- İnim inim ineleyesin (KK: 14).

19- Sana verdiğim emekler hıkır hıkır burnundan gelsin (KK: 13).

20- Tepesinin üstüne yıkılasıca (KK: 46).

3.4. Halk Bilimi

3.4.1. Doğum

3.4.1.1 Doğum Öncesi

Geçiş dönemlerinden birinci aşama olan doğum her zaman mutluluk getiren bir olay olarak varsayılmıştır. Dünyaya yeni gelen bebekle birlikte aile soyunu devam ettirebilme imkânı da bulmuştur.

Genellikle bütün toplumda evliliğin doğal bir sonucu olarak çocuk istenmektedir. Toplumda kadınlık ve annelik doğum sonucu kazanılan bir mertebedir. Her evlenmiş kadın soyun devamını sağlamakla görevlidir (Artun, 2015, 154).

3.4.1.1.1 Kısırlığı Giderme Yolları

Düğünden belli bir süre sonra eğer kadında gebelik belirtileri görünmezse tıbbi veya inanç eksikli çözümlere başvurulur. Böyle bir durumda eksik ya da kusurlu olarak kadın görülür. Bu yüzden tedaviye kadından başlanır. Çocuğu olamayan erkeklere zürriyetsiz denir. Çocuğu olmayan kadın toplum tarafından hor görülmekte ve kınanmaktadır (Artun 2015, 155).

Derleme yaptığımız Bulancak yöresinde kısırlığı giderme konusunda birtakım uygulamalar mevcuttur. Kısırlık toplum tarafından ciddi bir problem olarak görülse de boşanmaların çok az hatta yok denecek kadar ki kısmı bundan etkilenmiştir.

Çocuğumuz olmadığından dolayı Eriklik köyünde ‘‘Dokuzoğul’’ denilen yere gidip iki rekât namaz kılıp dua ettik (KK: 50).

Çocuğumuz uzun süredir olmuyordu biz de bizim köye yakın bir köyde bir hoca vardı. Bu hocaya gidip okundum. Hatta hoca bana, çocuğunun kız mı erkek mi olsun diye sordu (KK: 31).

Oğlum ve gelinimin uzun süredir çocukları olmuyordu. Komşum olan bir kadın simsiyah bir horozun kafasını kesmemi ve sabah ezanıyla birlikte gömmemi söyledi. Komşumun dediği gibi yaptım (KK: 57).

Uzun süredir çocuğum olmuyordu. Beni ata bindirip yaylada bir türbe vardı oraya götürdüler. Orada komşu kadınlar oturup dua ettik. Orada dua ederken bir tane kara böcek yanıma geldi. O an çocuğumun olacağına inandım (KK: 24).

Yeni evlenen çift eve geldiğinde gelinin kucağına erkek çocuk verilir ki bol çocuğu olsun (KK: 16).

Kına yakılma esnasın kına yakan kadının boşanmamış ve çocuğu olmuş olması gerekir. Eğer boşanmışsa yeni çiftinde boşanacağına inanılır eğer çocuksuz biri kınayı yakarsa çiftin çocuklarının olmayacağına inanılırdı. (KK: 25).

Genelde çocukları olamayan insanlar mübarek gecelerde namazlarını kıldıktan sonra dua ederler ve adak adarlardı (KK: 38).

Kadının gebe kalma süreci uzadığında ebelere özel ilaçlar hazırlanırdı. Bu ilaçlar genelde bitkisel olurdu (KK: 31).

Gelinim ile oğlumun 2-3 sene çocukları olmadı. Bir hoca vardı, ona sorduğumda durumu anlattım. Hoca da bana yedi pınardan bir de değirmen anacından su getirmemi söyledi. Suları toplayıp götürdüm. Suları okuyup üfledi ve gelinimin bu suyla yıkanması söyledi. Gelinim denileni yaptı ve gebe kaldı (KK: 1).

Köyde kilise denilen bir yer var. Çocuğu olmayan sıkıntısı olan, rüyalanan kişiler buraya gidip çaput bağlayıp dua ederlerdi (KK: 38)

3.4.1.1.2 Hamileliği Önleme Yolları

Toplumda kadınlar gebe kalmak için belli uygulamalar yaptıkları o gibi gebe kalmamak için de belli uygulamalar yapılmaktadır. Kadının gebeliği önlemek istemesinin nedeni ailenin ekonomik şartlarına bağlı olduğu gibi kadının psikolojik durumuna da bağlıdır (Artun, 2015, 162).

3.4.1.1.3 Aşerme

Hamileliğin belli bir aşamasında gebe kadının belli yiyeceklerden kaçınırken bazı yiyecekleri aşırı biçimde tüketmek istemesine aşerme denir. Aşerme sırasında istenen yiyecekler doğacak çocuğun cinsiyeti hakkında bir yoruma sebep olmaktadır. Bu durumun en bilinen örneği ye ekşiyi, doğur Ayşe'yi tekerlemesidir. Ekşi ve baharatlı yiyecekler kız çocuğunun önbelirtisi olarak görülürken tatlı yiyecekler erkek çocuğunun önbelirtisi olarak görülür (Örnek, 2014, 187).

Derleme yaptığımız Bulancak yöresinde aşerme uygulaması yörenin coğrafî, ekonomik ve eğitim durumu göz önüne alındığında biraz zayıf kalıyor. İnsanların ekmek bulma konusunda bile sıkıntı çektikleri bir ortamda aşerip bir şeyler yemek istemeleri çok mantıklı değildir. Derleme esnasında Kadın Telli adlı kişiyle görüşmemiz esnasında bu konuyla ilgili soru sorunca verdiği cevap şöyledir: *Ah yavrum, ne aşermesi hayvanı sağıp yal hazırlayacaksın, yemek yapacaksın, ekmeği pişireceksin. Yemeği, ekmeği de varsa yapacaksın. Yoktu ki oğlum fakirlik vardı, fakirlik.* Ancak derleme çalışmamız sırasında şu uygulamalara denk geldik.

Genellikle gebe kadın hamile olduğu dönemde olmayan yiyecekleri ister. Örneğin kış ayında canı karpuz çeker (KK: 31).

3.4.1.1.4 Hamilenin Kaçınmaları

Gebe kadınlar çocuğun sağlıklı dünyaya gelmesini sağlamak için toplum tarafından inanılan bazı şeylerden kaçınması gerekir.

Kadınlar tarlaya gidip kabak dikerlerdi. Sebebi eğrilik kabağa gitsin, diye (KK: 35).

Hamileyi sakata ve deliye baktırmazlardı. Bakarsa çocuğunda öyle olacağı söylenilirdi (KK: 31).

Hamile kadını ölüye baktırmazlardı. Bakarsa çocuğun rengi börtük yani beyaz olur derlerdi (KK: 31)

Hamile kadına, Hidrellez günü hiçbir şey elletmezler. İğne, makas gibi şeyler tutturmazlar. Makas tutarsa çocuğun dudağı dilik yani kesik olur, iğne tutarsa çocuğun bir gözü yumuk olurmuş (KK: 23).

3.4.1.1.5 Çocuğun Cinsiyetini Belirlemeye Yönelik Uygulamalar ve Tahmini

Çocuğun cinsiyetini belirlemeye yönelik birçok farklı uygulama Bulancak yöresinde yapılmaktadır.

Hamilelikte en merak edilen şeylerden biri de çocuğun cinsiyetidir. Doğacak çocuğun cinsiyeti aile ve toplum açısından önemi büyüktür. Geleneksel kültürümüzde ilk çocuğun erkek olması isteği ağır basmaktadır. Bu yüzden gebe kadın çocuğun cinsiyetini etkileyeceğine inandığı birtakım inançlara sahiptir (Örnek, 2014, 190).

Çocuğun erkek olması için adak adanırdı (KK: 57).

Gebe kadının karnı yuvarlaksa kız, sivri olursa ise erkek olduğu düşünülürdü (KK: 58).

Gebe kadının oturacağı yerin altına bıçak ve makas koyarlar. Gebe kadın gelip oturur. Makasın üstüne oturursa kız, bıçak tarafına oturursa erkek çocuğa hamiledir (KK: 31).

Hamile kadının karnı büyümüşse erkek olacak derler, hamile kadının kalçaları büyümüşse kız çocuğu olacak derlerdi (KK: 23).

3.4.1.1.6 Doğum Hazırlığı

Eğer doğacak çocuk ilk çocuksa bütün ihtiyaçlarını kız annesi karşılar. Çocuk doğmadan beşiği, zıbın, pijama takımları, ana kupağı gibi şeyleri alır. Eğer oda düzme imkanı varsa bir ay önceden çocuk odası düzülür (KK: 31).

3.4.1.2 Doğum Sırası

Gebe kadının doğum esnasında çektiği acıyı hafifletmek için toplum tarafından inanılan birtakım uygulamalar vardır. Gebe kadın bu uygulamaları yerine getirirse doğumu kolay bir şekilde gerçekleştireceğine inanılırdı.

Büyük leğen getirirdi ortaya, sıcak su kaynatılıp hazırlanır, büyük bir muşamba yere serilirdi. Ebeler sırt üstü yatırıp doğum yaptırdığı gibi diz çöktürüp doğum yaptıran ebeler de vardı. Hamile kadının ağrısı tuttuğunda doğum başlayacağı anlaşılır, sandığın kapağı açılır. Evde kapalı kapak veya kapı kalmaz, kilitli olan

şeyler açılırdı. Bunun sebebi gelinin doğumu kolay yapması içindir. Aileden kolay doğum yapmış bir kadın doğum esnasında gelip odanın eşiğine ayağını vurup hamile kadının belini sıvazlar. Bu işlem üç kez yapılır. Bunun sebebi kendisi gibi hamile kadının kolay doğum yapmasını sağlamaktır (KK: 31).

Doğum olacak evdeki kapılar açık bırakılırdı (KK: 31).

Doğum başlamadan evdeki mutfak tereğinin ve dolapların kapakları açılırdı. Ayrıca doğum yapan gelinin sandığının kapağı da açılırdı. Böyle yapılırsa gelinin rahat bir doğum yapacağına inanılırdı (KK: 23)

Doğum yaptıran ebeye bahşiş adı altında para verilirdi. Para yanında bazen bir elbiselik kumaşa alınırdı (KK: 23).

3.4.1.2.1 Çocuğun Göbeği

Çocuğun ‘eşi’ ya da ‘sonu’na da çocuktan bir parça, hatta çocuğun kendisi gözüyle bakıldığı için, doğumdan sonra genellikle ‘eş’ temiz bir beze sarılarak bir yere gömülür (Örnek, 2014, 198).

Çocuk doğduktan sonra göbeğini ve eşini alıp keskin bir aletle göbeğini kesip bağlar. Eşi bir yere gömülür (KK: 31).

3.4.1.2.2 Göbek Bağıyla İlgili İnanışlar

“Gebe kadının yediği içtiği şeylerin, baktığı kimse ve hayvanların karnındaki çocuğunu etkileyeceği tasarımı ve inancı varsa, çocukla göbeği ve eşi= (plesantası) ya da ‘sonu’ arasında da aynı inanç söz konusudur” (Örnek, 2014, 197).

Bebeğin göbeği uzun bırakılırsa sesi gür çıkarmış, kısa bırakılırsa sakın olup sesi az çıkarmış (KK: 31).

Çocuğun göbek bağı düşün diye anneye havalı şeyler yedirmezler. Bunlar balık, domates, patlıcan gibi şeylerdir. Eğer anne bunları çocuğun göbek kısmı yara olur, azar çabuk düşmez (23).

Anne hamileyken nasıl yatıyorsa doğumdan sonra bebekte kundakta aynen annesi gibi yatar (KK: 31).

3.4.1.3. Doğum Sonrası

Anadolu'da doğum ne kadar önemli bir olaysa doğum sonrası yapılan uygulamalar da o kadar önemlidir. Doğum yapmış kadının ve çocuğun korunması için birtakım tedbirlere başvurulur. Bu zamanda göbek kesme, yıkama, tuzlama, lohusalık, albasması ve ad verme gibi uygulamalar yapılır (Artun, 2015, 172).

3.4.1.3.1 Lohusalık

Yeni doğurmuş, doğurup da henüz yataktan kalkmamış kadına "lohusa", "loğsa", "doğazkesen", "emzikli", "nevse" gibi adlar verilir. Doğumdan sonra yatakta kalma süresi kadının fizyolojik durumuna, doğumun güç ya da kolay oluşuna, iklimine, çevre koşullarına, ailenin varsılığına yoksulluğuna, gelinin sevilip ya da horlanmasına ve kimi adetlere bağlıdır (Örnek, 2014, 200).

Üç kere ayağından baş aşağıya sallanır sonra başından tutup çocuğu sallar üç kere bunun sebebi boyu uzun olsun diyerdir. Bu işlemlerden sonra çocuğu yıkayıp bohçasına sararlar. Anneye de banyo yaptırılıp çocuğun yanına yatırılır (KK: 31)

Kırkı çıkana kadar yeni doğan çocuk tuzlu suyla yıkanırđı. Yıkama esnasında boyu uzun olsun diye bebek sallanırdı (KK: 41).

Gelin doğum yapınca çok acıkır. Geline süt, çorba verilir. Bunu veren ilk kişi için cennetliktir denilir. Çünkü lohusaya sıcak bir şey yedirmek çok sevapmış (KK: 31).

3.4.1.3.2 İlk Süt

Önce ezan okunur, meme sonra verilir. Çocuğun ismini büyükler koyardı (KK: 25).

3.4.1.3.3 Al Karısı

"İnsan- hayvan karışımı bir görünümde tanımlanan bu öldürücü dev ya da cin, "uzun boylu, uzun parmak ve tırnaklı, dağınık saçlı, yağlı vücutlu, el ve ayakları küçük, dişlek, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte al gömlek giyen bir canavardır" (Örnek, 2014, 201).

Bir başka tehlikeli varlık Albastı'dır. O, bir atlara, bir de lohusa kadınlara musallat olur. Lohusa hummasının (eski adı ile «hummâ-yı nifâsî») ondan geldiğine inanılır; bu hastalık da aynı adla, albastı, albasması diye adlanır. Albastı'nın kadın olduğu sanılır; birçok yerlerde adı Al-Karısı olan bu varlık atları gece ahırdan alır, sırtlarına biner, sabaha kadar koşturmuş; atların yelelerinin örülmüş ve vücutlarının tere batmış olmasından anlarlarmış at sahipleri Al-Karısının hayvanlara musallat olduğunu. At sahiplerinin, ya da lohusanın yakınlarından erkeklerin Al-Karısını yakaladıkları, onu evlerinde köle gibi yıllarca kullandıkları olduğu söylenir. Adının çeşitlemelerinde al kelimesi bulunan ve inanışlarda hep al renk ile ilişkileri belirtilen bu varlık Türklerle Kafkas ve İran asıllı kavimlerde ortak bir geleneğin malıdır; Albastı veya bundan bozma sözlerle gösterildiği toplulukların geleneğine Türklerden geçmiştir. -Al-Karısı'nın, lohusanın ciğerini söküp götürdüğü, kendini ve çocuklarını bununla beslediği sanılır; türlü tedbirlerle lohusa ve yeni doğmuş çocuğun korunmasına dikkat edilir; lohusaya gelincik, meyan-kökü şerbeti gibi kırmızı renkte şeyler içirme, odasında demir bulundurma ve özellikle onu yalnız bırakmama bu tedbirler arasındadır; erkeğin bulunduğu yere Al-Karısı'nın giremeyeceğine inanılır (Boratav, 1984, 78).

Beşiğe erkek kıyafeti bırakılırdı. Bunun nedeni al basmasını önlemek içindir (KK: 41).

Bebeğe al basmasını diye beşiğine bıçak ve babasının gömleği bırakılırdı (KK: 24).

Çocuk doğduğunda kırk gün yalnız bırakılmazdı. Bunun sebebi ise yeni doğan çocuğun mezarı kırk gün açık olurmuş (KK: 24).

Yeni doğmuş çocuğu al basmasından korumak için bacaya orak koyarlardı. Beşiğin kenarlarına ip çekerlerdi. Çünkü büyücü ipten geçemezmiş (KK: 5).

Yeni doğan çocuk kırk gün evde tek bırakılmazdı. Gece yatarken de bir kolanla, iple beşiğin etrafını sarardık. Babasının elbiselerinden yatağının üzerine

koyardık. Çocuğun kundağına iğne sokardık. Böyle yaparsak cazı gelmezdi (KK: 58).

Yeni doğmuş çocuk tek başına bırakılmazdı. Benim anam üç çocuğunun beşikte ölüsünü buldu. Cadı boğuyor sonra da ciğerini alıyor. Ben büyük oğlumu beşikte yatırmadım, kolumda büyüttüm. Bir akşam evde otururken kalemlikten aşağı kapkara bir kedi geldi. Elimi çocuğun göğsüne koydum. Çocuğun üstüne oturmuş. Hemen okumaya başladım, okuyunca gitti (KK: 17).

3.4.1.3.4 Kırk Karışması ve Kırk Basması

“Lohusayla çocuğun, doğumdan sonraki kırk gün içerisinde hastalanmalarına ve hastalıklara halkımız ‘‘kırk basması, kırk düşmesi, kırk karışması, lohusa basması’’ gibi adlar vermektedir’’ (Örnek, 2014, 202).

Gene bu dönemde dikkat edilen bir başka nokta, kırk gün çocuğun ve anasının evden dışarı çıkmaması, çocuğun, kırkı içinde doğum yapmış başka bir kadının çocuğu ile karşılaştırılmamasıdır. Çünkü, kırkı içinde ana da, çocuğu da, olumsuz etkilerden zarar görmeye en elverişli durumdadırlar; kırkı karışmış lohusa ve çocuklardan birine musallat olabileceği düşünülen olumsuz, olağanüstü varlıklardan ötekiler uzak tutulmak istenir (Boratav, 1984, 154).

Benim babamın babaları bir gün bir büyücüyü yakalamışlar. Büyücü de kurtulmak için yemin vermiş. Bizim kabilenin yedi kuşağına değmeyecekmış. Onun musallat olduğu kişileri atlama yoluyla kurtarma şifası verilmiş. Bu yetenek erkekten devam ediyor. Bu cazılar kedi, köpek, tilki kılığında gezerlermiş. Benim oğlum atlıyor ama kızım atlayamıyor. Annesiyle bebeğini başı kibleye gelecek şekilde yatırıp dua okuyarak üzerinden atlarım. Bu al atlama uygulaması tek yapılmaz. Çünkü bebek atlanır annesindeki bebeğe geçer, annesi atlanır bebeğinki anneye geçer. O yüzden anne ile çocuğu beraber atlanır (KK: 2).

Demirci köyünde alçı bir kadın varmış. Bizim köyden o köye bir komşu gelin gitti. Alçı kadın bu bizim köyden giden kıza hikâyesini anlatmış. Kadının evde hiç dişi danası olmamış. Çocuğu doğarmış ancak yaşamamış. Kadın bu durumdan huylanmış. Çocuğu olunca uyumamış, beklemiş. İğne sokulunca bozulmuş büyüsü.

Kadın beşiğin başında oturmuş, beklemiş. Beklerken beşiğe bir kedi gelir. İğneyi kediye batırdığı gibi çırılçıplak bir kadına dönüşür. Beşiğin üstünden bezi alıp vücuduna sarmış. Cazı o zaman o kadına beni sakın ele verme ben sana el vereyim demiş. Geleni atla demiş. Kadın da bu teklifi kabul etmiş ve al atlama işini yapmıştır (KK: 24).

Bulancak yöresinde yaptığımız derleme sırasında bizzat ‘‘Al atlama’’ işini yapan kişilerle temas kurulup bilgi alınmıştır.

3.4.1.3.5 Kırklama

‘‘Lohusaya ve çocuğuna kırk basmaması için kırk gün içinde yapılan pek yaygın bir işlem vardır ki, bunun adına ‘‘kırklama’’ denir. Bu yaygın adın dışında, bu işleme ‘‘kırk dökme’’, ‘‘kırk çıkarma’’ dendiği de olur’’ (Örne, 2014, 203).

Kırkı çıkana kadar yeni doğan çocuk tuzlu suyla yıkanır. Yıkama esnasında boyu uzun olsun diye bebek sallanırdı (KK: 41).

Çocuk doğduğunun ertesi günü ılık suya tuz eritilirdi. Çocuğun koltuk altları, boynu, ayakları bir hafta bu tuzlu suyla silinirdi (KK: 23).

3.4.1.3.6 Ad Verme

‘‘Geleneksel kesimde yeni doğan bir çocuğa ad konması genellikle dinsel nitelikli bir törenle olur. Giderek etki gücünü yitirmekle beraber. Dinsel niteliğin yine de çoğu yerde etkinliğini sürdürdüğünü görüyoruz’’ (Örne, 2014, 207).

Eski Türklerde oğlan çocuğa, ya uzun zaman hiç ad verilmez yahut da ilk verilen ad ömrünün sonuna kadar kalmazdı; geçici bir ad idi. Önemli bir iş başardığı zaman, yani delikanlılık çağına geldiğinde, ya yaptığı önemli işi hatırlatan, ya da ilerisi için bir dilek anlamını taşıyan bir ad verilirdi ki, buna er-at (=«erkek adı») derlerdi. Türkler İslâm dinine girdikten sonra bu gelenek gitgide gücünü yitirmiştir (Boratav, 1984, 88).

Dede Korkut hikâyelerinden Bamsı Beyrek hikâyesinde Dede Korkut gelir ve Kan Püre'nin oğluna ad koyar. Bu ad koyma Oğuzların kendi tabiriyle meşhur bilici Dede Korkut tarafından koyulur ve sonunda ise dua edilir.

Ünüm anla sözüm dinle Pay Püre Big

Allah Ta'ala sana bir oğul virmiş tuta virsün

Ağ sancak götürende müsülmanlar arhası virsün

Karşu yatan kara karlu tağlardan aşar olsa

Kanlu kanlu sulardan kiçer olsa kiçüt virsün

Kalabalık kafire girende

Allah Ta'ala senün oğluna fursat virsün

Sen oğlunu Bamsam diyü ohşarsın

Bunun adı boz aygırlu Bamsı Beyrek olsun

Adını ben virdüm yaşını Allah virsün, demiştir (Ergin, 1994, 121).

Önce ezan okunur, meme sonra verilir. Çocuğun ismini büyükler koyardı (KK: 25).

Çocuklarımın ismini kayınpederim koydu. İsim verilirken genellikle dini kişilerin ismi tercih edilirdi (KK: 16).

Çocuğun kulağına ezan okunur, ismi sonra verilirdi. Çocuk ad verildikten sonra emzirilirdi (KK: 41).

Çocuklarımın ismini babam koydu. Söz baba da biterdi (KK: 1).

Benim adım Rehber'dir. Dedem namazını hep Eski Cami'de kılarmış. O zamanlar o camide de Rehber adında bir imam görev yaparmış. Rehber ile bu imam çok iyi arkadaşlarmış. İlk torunu yani ben doğunca o arkadaşımın adını ilk torununa koymuş (KK: 50).

Çocuğun adını dede koyardı (KK: 15).

Çocuklarımın ismi babaannesesi ve dedesi koyardı. Ölmüş büyüklerinin ismini koyma adeti vardı (KK: 38).

Derleme yaptığımız Bulancak yöresinde çocuk isimleri genellikle Kur'an-ı Kerim'den seçilir. Bunun haricinde din büyüklerinin adları ve kendi büyüklerinin adları çocuklara verilir. Ölen dedesinin isminin erkek toruna koyulması çok yaygın bir gelenektir.

3.4.2. Sünnet

3.4.2.1 Sünnet Yaşı/Dönemi

Türkiye'de erkek çocukla alakalı gelenek haline gelmiş uygulamalardan bir tanesi de sünnettir. Sünnet, çocuğun toplumda erkekliğe ilk geçişi olarak adlandırılır. Sünnet olmanın toplumda belirgin bir yaşı yoktur. Çocuğun sünnet olması yaşını genellikle ailenin imkânları belirlemektedir.

Bir inanışa göre Muhammed Peygamber sünnetli doğmuş; inanış, sünnet göreneğini bu olguya bağlamak istiyor. Gerçekte ise çocukları «sünnet etmek» islâmdan önce de, sâmi asıdan ve başka soylardan toplumlarda olduğu gibi, Araplarda da uygulanan bir töre idi; Muhammed bu töreyi sürdürdü. İslam dininde Peygamberin yaptığı, ya da yapılmasını öğütlediği şeylere uymaya «sünnet» adı verildiği için, oğlan çocukların erkeklik uzuvlarının ucundaki deriyi çepeçevre kesip alma işlemi, halk dilinde bu deyimle adlandırılır. Deyimin eski yazı dilinde (osmanlıcada) karşılığı, arapça «hıtân» kelimesi idi (Boratav, 1984, 159).

Sünnetler genelde bahar ve güz aylarında yapılırdı. Bu aylarda yara daha hızlı iyileşirdi. Sünnet olan çocuğa turşu gibi yiyecekler yedirilmezdi (KK: 40).

Belli bir sünnet yaşı yoktu. Sünnetçi köye ne zaman çıkarsa sünnetlik çocuklar hazırlanırdı. Öncelerden sünnet düğünü yoktu. Yaraya hayvan tezeğinin kurutulması ile elde edilen kül dökülürdü (KK: 52).

Sünnetin belli bir yaşı yoktur. Sünnetçi şehirden yola çıktı mı haberi gelirdi. Sünnetçi köye geldi mi köydeki bütün çocukları sünnet ederdi. Sünnetçinin elinde kırmızı ve mavi renkli boncuklar vardı. Çocuklara uslu durursanız bu boncuklar sizin

olacak derdi. Ancak boncukları vermezdi. Bir renkli boncuğa bütün köyü kesti (KK: 21).

3.4.2.2 Sünnet Hazırlıkları

Sünnet için bir eğlence yapılmazdı. Normal bir şekilde sünnet olduktan sonra hayat devam ederdi (KK: 5).

Çocuğun sünnet olacağı zaman ailenin reisi bu adamla iletişim kurarlardı. Sünnetçiden gün alınırdı. Hiçbir özel tören filan yapılmazdı (KK: 51).

Sünnetçiler köyden gelirdi. Sağlık ocağından filan gelmezdi. Sünnet için baklava ve su böreği yaptırdım (KK: 41).

Bulancak yöresinde sünnet hazırlıkları zamana ve ekonomik yeterliliğe göre değişiklik göstermektedir. Yaptığımız derleme çalışmasında konuştuğumuz kaynak kişilerimizin çoğu özellikle elli yaş üstü insanlar sünnet düğünü diye bir etkinlik yapılmadan sünnet olduklarını söylemişlerdir. Bunun sebebi olarak ekonomik nedenler ön plandadır. Zaman ilerledikçe ve ekonomik durumlar düzeldikçe insanlar, sünnet merasimlerini aynen düğün merasimleri gibi davullu, zurnalı ya da mevlitle şekilde kutlar hale gelmişlerdir.

3.4.2.3 Sünnet Düğünü

Sünnet için eğlence yapılmazdı. Normal bir şekilde hayat devam ederdi (KK: 5).

Sünnet için tören, eğlence yapılmaz. Sünnet zamanı ilahi okunurdu. Odun külünden ilaç yapılırdı (KK: 39).

3.4.3. Evlenme

Geçiş aşamalarının ikinci evresi olan evlenme, kızın ve erkeğin bir araya gelerek hayatlarını birleştirmesine denilmektedir. Bu uygulama toplumu oluşturan ailenin kurulmasını ifade etmektedir.

Geçiş törenleri içinde, yapısının karmaşıklığı ve içeriğindeki ayrıntıların zengin çeşitlenmeleri bakımından, hem çok ilginç, hem de incelenmesi çetin bir gelenektir, evlenme-düğün. İki gencin yaşam

kaderlerini birleştirmeleri açısından bireylik davranışları, yeni bir hısımlık bağlantısının kurulması yönüyle aileler arası ilişkileri, iki tarafın akraba, dost, komşu çevrelerinin katılmasını yasa kıldığına göre de topluluk gösterileri içine alır. Hele küçük köy topluluklarında hemen hemen hiç kimseyi dışında bırakmayan bir «bayram» anlamı kazanır (Boratav, 1984, 167).

3.4.3.1. Evlenme Biçimleri

Türkiye’de, kültürel değişmelerin daha etkin görüldüğü büyük kentlerde doğrudan tanışıp, anlaşarak evlenmeler giderek yaygınlığını artırırken, gelenekselliğin ağır bastığı yerlerde görülen evlenme biçimlerinin başında hala “görücülük” gelmektedir. Görücülüğün aslını, evlenecek erkeğin aile üyeleriyle, akraba ve komşularından seçilen birkaç kadının daha önceden üzerinde durulan ya da tanıdıklarca önerilen kızın evini ziyarete gidip, hem kızı yakından incelemeleri, hem de niyetlerini belli etmeleri oluşturmaktadır (Örnek, 2014, 256).

Evlilikler genellikle görücü usulüyle olur. Damat evlenene kadar kız evine gelse de kız yanına çıkmazdı. Ben damadı hiç görmeden evlendim (KK: 41).

On beş ya da on altı yaşlarımda görücü usulüyle evlendim. Başlık parası vardı (KK: 24).

Evlilikler genelde görücü usulüyle olurdu. Damadı vardığım akşam gördüm (KK: 25).

Köyde başlık parası vardı. Yedi bin lira başlık parası verdim. Gelini damat görmezdi. Gelinle konuşmazdı. Kaçırma ile gerçekleşen evlilikler köyde hoş karşılanmazdı (KK: 35).

Köyümüzde kız kaçırma adeti vardır. Sebebi ya maddi durumdan ya da babanın kızı vermemesinden kaynaklanır. Kaçırmaya “çekme” denirdi (KK: 39).

Kız kaçırma ile evlilik çok nadir görülür. Buralarda berdel yoktur. Başlık parası çok önceleri vardı, sonraları o da kalktı (KK: 57)

Evliliğimi kaçırarak yaptım. Daha doğrusu kız akrabamızı sözleştik. Sözleştiğimiz zaman evden çıkamamış ve daha sonra bu çocuğa söz verdim, deyip evden çıkıp bize gelmiş. Babam babasının yanına gidip durumu anlatınca kız tarafı da anlayışlı davranıp düğünümü yaptılar (KK: 52).

Yirmi yaşında evlendim. Ben kaçırarak evlendim. Yaprak toplamaya gitmişlerdi, oradan kaçırardım. Babam da annemi kaçırarak evlenmiş. Kaçırırken kız fındık dalını tuttıkları zaman fındık dalını kese kese kaçırıyorlardı (KK: 4).

Başlık parası vardı. O zamanın parasıyla 100 lire veya 200 lira duruma göre istenirdi. Evlilikler görücü usulüyle yapılırdı. Düğün yapılana kadar damat gelini göremezdi. Kız bakmaya büyükler giderdi (KK: 42)

3.4.3.2. Evlenme Yaşı

Kırsal alanda evlenme, kentlere bakarak daha erken yaşlarda olmaktadır. Yasalarımıza göre, çocuğun reşit sayıldığı yaş on sekizdir. Medeni Kanununun 88/1.maddesi, evlenebilmek için kızın on beş, erkeğin de on yedi yaşını doldurmasını gerekli görmektedir. Öte yandan, kanun koyucu on dört yaşını doldurmuş kızla on beş yaşını doldurmuş olan erkeğe, olağanüstü bir durumun varlığı halinde yargıç kararı ile evlenebilme olanağı tanımıştır. Nedir ki, böyle bir durumda yargıç evlenme kararını vermeden önce, ana babayı ya da varisi dinler. İster kırsal, ister kentsel kesimde olsun, evlenme yaşını ve zamanını ekonomik etmenlerin, kimi sosyal olayların, göçlerin, ölümlerin belirlediğini de söylemek gerekir. Evlenme girişiminde bulunmada toplum kıza ve erkeğe aynı hakkı tanımamıştır. Başka bir söyleyişle erkek ve erkek ailesi bu konuda aktif bir durumdayken, kız ve kız ailesi pasif bir durumdadır. Girişim, genellikle erkekten ve erkek ailesinden gelir (Örnek, 2014, 263).

Günümüzde Bulancak yöresinde evlenme yaşı 20-30 arasındadır. Öncelerden 16- 20 yaş arasında evlenme yapıyorlmuş.

Yirmi yaşında görücü usulüyle evlendim. Evlendiğim kişiyi görmeden evlendim (KK: 17).

3.4.3.3. Evlenme Beyanı

Dede Korkut Hikâyelerinden Bamsı Beyrek hikâyesinde Bamsı Beyrek, babasına evlenmek istediğini şöyle beyan etmiştir:

‘‘Ağ sakallu babası karşı geldi, aydur: Oğul dan dansuh bu gün Oğuzda ne gördün? Aydur: Ne göreyim, oğlu olan ivermiş, kızı olan köçürmüş. Babası aydur: Oğul ya seni ivermeh-mi gerek? Beli pes ağ sakallu aziz baba ivermeh gerek didi’’(Ergin, 1994, 124).

Evlenme çağı gelen kız yere sert basarmış. Evlenme çağı gelen erkekte kapıyı sert çarparmış (KK: 38).

Gençler evlenmek istedikleri kendileri söyleyemezler başkalarına söyletirlerdi (KK: 5).

Evelenmek isteyen genç eve geç ve alkollü gelirmiş (KK: 36)

3.4.3.4 Evlilik Aşamaları

3.4.3.4.1 Eş Seçimi

Dede Korkut'ta Bamsı Beyrek Hikayesinde eş seçimiyle ilgili Bamsı Beyrek babasına istediği kızı şöyle tarif etmiştir:

Babası aydur: Oğuzda kimün kızın alı vireyin didi. Beyrak aydur: Baba mana bir kız alı vir kim men yirümden turmadın ol turmah gerek, men kara koç atuma binmedin ol binmeh gerek, men karımuma varmadın ol mana baş getürmek gerek, bunun gibi kız alı vir baba mana didi. Babası Pay Püre Han aydur: Oğul sen kız dilemezsin kendüne bir hampa ister-imişsin, oğul meğer sen istediğün kız Pay Piçen Big kızı Banu Çiçek ola didi (Ergin, 1994, 124).

Düğünler evlenecek oğulları olan annelerin, oğullarına kız bulma, kız beğenme törenleridir. Kıstaslar; güzellik, boy, endam, ağırbaşlılık, giyinme özelliklerinin yanısıra ailesi ve aile yaşantısı da belirleyiciydi. Kızların diğer beğenilme etkinlikleri ise köyde yapılan imecelerdi. Bu imeceleri tarla herkleme, ekin ekme, ot kazma, mısır biçme, ot yolma, mısır soyma, fındık ayıklama gibi

etkinlikler olarak sayabiliriz. Kabuk ayıklama imecelerinde çağırılan genç kızlar burada yapılan yarışmalar ve gösterilerde başarı testine tabi tutulurdu. Evlenecek delikanlılara da burada beğenme rolü düşer ve bu bir fırsat olarak değerlendirilirdi (KK: 51).

3.4.3.4.2. Kız Görme/Kız İsteme/Dünürçülüğe Gitme

“Geleneksel kesimde, evlenme işine girişme “kız bakma”, “kız arama”, “kız soruşturma” ile başlar. Oğullarını evlendirmek isteyen aileler, ilkin akrabalarından, komşularından, yakın çevrelerinden başlayarak kız aramaya çıkarlar” (Örnek, 2014, 263).

Eğer kız düğünde görülmüş ve beğenilmişse hangi köyden, kimin kızı olduğu öğrenilir ve araştırma başlardı. O köyden tanıdıklara kızın nasıl olduğu, hamaratlığı, çalışkanlığı, davranışları(saygı ve sevgi) sorgulanır ve sonuca varılırdı. Eğer beğenilen kız istenilen kıstaslara sahipse tanıdıklar vasıtasıyla ailesine haber gönderilir kız görmeye gelineceği bildirilir ve randevu istenirdi. Kız tarafı da kızlarını görmeye gelecek kişileri tanımıyorsa oğlanı ve aileyi araştırır ve ona göre randevu verirdi. Randevu alınan kızın evine ailenin büyük hanımları(uslu tabir edilen) ve komşunun büyük hanımları giderdi. Yapılan ağırlama, kız evinin düzeni, kızın kendilerine davranışı gözlemlenir, ayrılırken isteme niyeti belirtilirdi. Kız tarafı razıysa olur, derdi. Kız istemeye giderken ise erkek tarafı yanına köyün hatırı sayılır kişi ve bayanları alarak kız evine giderdi. Gerekli ağırlama ve yeme içme yapıldıktan sonra erkek tarafından söz hakkı verdiği sözü dinlenir kişi söze başlar ve amaçlarının ne olduğunu anlatan “Allah’ın emri, peygamberin kavli” ile diye başlayan sözlerle söze başlar ve niyetlerinde kızlarını istediklerini belirtirdi (KK: 51).

Ben üç oğluma kız istemeye gittim. Kız istemeye gitmeden ilk önce kız araştırılır ve görücü gidilirdi. Görücü gitmek, kızın evini ve daha doğrusu kızını görmek için yapılırdı. Kızın hal ve hareketleri, güzelliği, saygısı, temizliğine bakılırdı. Eğer kız beğenilirse daha sonra aile büyükleriyle kız istenmeye gidilirdi (KK: 16).

Kız bakmaya giden kadınlar ilk önce tuvalete giderlermiş. Eğer tuvalet temizse her yer temizdir, derlerdi (KK: 54).

Köy yerlerinde ocak başı denilen ateşin yandığı yere bakarlardı. Su istenir suyun getirildiği bardağa bakarlardı. Bunlar kızın temiz olup olmadığını gösterirdi (KK: 31).

3.4.3.4.3. Söz Kesimi

Söz kesme, kızın istenmesi ve kız tarafının kızı vermesinden sonra bu olayın ilan edilmesine denmektedir.

Bu gelenek çoğu yöremizde hala devam etmektedir. Kimi yörelerde kız isteme ile söz kesme birlikte yapılırken bazı yörelerde maddi olanaklara göre değişiklik göstermektedir (Artun, 2015, 202).

Kız istenip de alındıktan sonra yapılacaklar konuşulur. Kız tarafı ve erkek tarafı üzerine düşenleri belirlerler. Kız tarafı bilezik gibi eşyaları belirler. Bu konuşmaların ardından aile büyüğü tarafından yüzük takılıp söz kesilir. Bu söz kızın alındığını çevreye belli eder (KK: 16).

Eğer karar evet ise başlık parası ve takılar konuşulurdu. Takılar; beşi bir yerde, Osmanlı altını, bilezik, yüzük ve küpeden oluşurdu. Bu pazarlıklar yapıldıktan sonra söz kesilirdi (KK: 51).

Bu bölgede söz iki zaman da yapılır. Bir kızın istendiği akşam olur. Bir de kız tarafı evet deyince bir gün belirlenir. Ancak genelde kızın istendiği akşam söz kesilir. Aile büyükleri arasında karar verilir ve söz için bir gün belirlenir. Söz alındığında şerbet içilip kuru pasta yenir. Söz yüzüğü takılır. Kızın nüfus kâğıdı ortaya gelip erkek tarafına verilir. Bu kızın sözünün alındığına bir işarettir (KK: 31).

3.4.3.4.4. Başlık /Kalın

Başlık veya kalın olarak bilinen uygulama genellikle kızın ailesinin erkek tarafından istediği maddi değeri olan bir eşyadır. Başlığın miktarını ailenin toplumdaki yeri ve maddi durumu belirlemektedir.

Bu âdetin Orta Asya, Kazan, Kırgız ve Özbekler'-de (KALIN) adıyla uygulandığını Kaşgarlı Mahmut'tan öğreniyoruz. Bu adet konar-göçer Türk toplulukları arasında ve bazı yerlerde de (KALIN) adıyla sürdürülmektedir. Demek oluyor ki, şöyle böyle on birinci yüzyıldan

beri süre gelen bir adettir. İki deve yükünden 10 deve yüküne kadar çeyizlik eşya ve KALIN'a ait hediyeler düzüldüğünü eskilerden öğreniyoruz (Ataman, 1992, 15).

Dede Korkut hikâyelerinden Bamsı Beyrek hikâyesinde Banu Çiçeğin Deli Karçar adında bir abisi vardır. Oğuz beyleri, Deli Karçar'ı kardeşini Bamsı Beyrek'e vermeye ikna etmesi için Dede Korkut'u aracı yaparlar. Birçok hadise yaşandıktan sonra Deli Karçar evliliğe razı olmak için bazı şartlar öne sürer. Bu şartlar başlık/kalın uygulamasına örnek teşkil eder. Deli Karçar'ın öne sürdüğü şartlar şunlardır:

Döndi aydur: Dede kız karındaşumun yolına ben ne ister-istem virür-misün? Dede aydur: Virelüm didi, görelüm ne istersin. Deli Karçar aydur: Bin buğra getirün kim maya görmemiş ola, bin dahı aygır getirün kim hiç kırsrağa aşmamış ola, bin dahı koyun görmemiş koç getirün, bin-de kıyruksuz kulaksuz köpek getirün, bin dahı püre getirün mana didi. Eger bu didüğün nesneleri getirür-isenüz hoş virdüm, amma getürmeyecek olur-isen bu katla öldürmedüm ol vaktün öldürürün didi (Ergin, 1994, 126-127).

Köyde başlık parası vardı. Yedi bin lira başlık parası verdim (KK: 5).

Kız babası başlık parası alırdı. Şuan bazı kişiler yine başlık parası âdetini devam ettiriyorlar (KK: 38).

Eskiden başlık parası vardı. Kız babası hiçbir şeye karışmaz hepsini erkek tarafı alırdı (KK: 52).

Başlık parası o günün rakamlarına göre 5 bin ile 50 bin arasında değişirdi (KK: 51)

3.4.3.4.5. Nişan

“Söz kesiminden sonra gelen aşama nişandır. Nişan töreni genellikle kız evi tarafından düzenlenir” (Örnek, 2014, 267).

Nişan günü yaklaşırken nişan alışverişine çıkılır. Nişan genellikle evde olurken kız tarafının istemesi üzerine salonlarda yapılabilir (KK: 16).

Nişan törenleri genellikle gece yapılan törenlerdi. Elektrik olmadığı dönemlerde lüküs lambaları yakılır, pilli el fenerleri yakılır onlarla gidilirdi. Gece köyde beliren böyle çoğul ışık törene gidildiğini veya gelindiğini adeta haber verirdi. Nişan törenine giderken kıza takıdan başka giyecek elbise, terlik, ayakkabı gibi eşyalar götürülürdü. 80'li yıllardan sonra kız isteme ve nişan törenlerine damat da katıldı (KK: 51).

Nişan alışverişine gün belirlenirdi. Eskiden kızın annesi, ablası, yengesi gibi akrabaları giderdi. Erkek tarafı kızın iç çamaşırını, terliğini, ayakkabısını, elbisesini alırdı. Kız annesi de damada gömlek, iç çamaşırını, ayakkabı, terlik gibi eşyalar alırdı. Eğer durum varsa damada takım elbise de alınırdı. Şimdi ise nişan alışverişine kızla erkek gidiyor. Erkek tarafı kız tarafına gelir ve hoşbeş yapıldıktan yüzük takılırdı. Kurdeleyi kesen kişi anlaşmaya bağlı olarak erkek tarafından da seçilebilir kız tarafından da seçilebilir. Kurdeleyi kesen kişinin bahşış istemek için "makas kesmiyor" der (KK: 31).

3.4.3.5. Düğün

3.4.3.5.1 Düğüne Davet

Düğünden bir ay önce gün belirlenirdi. Davetiye çizgisiz kağıt dörde bölünürdü. Üzerine elle yazılırdı. Pazartesi gününe "düğünlük" derlerdi. Erkek evinden kız evine malzeme verilirdi. Salı günü tanıdıklar düğüne çağırılırdı. Çarşamba gün yemek verilirdi. Perşembe günü damat ortaya gelirdi, gelin alınırdı. Eskiden düğüne çağırma da erkek evi kız evine ballı, yağlı yufka gönderirdi. Kız evi de buna benzer bir şey gönderirdi (KK: 52).

Köy içindeki ailelere davet düğün çağırıcıları tarafından yapılırdı. Düğün çağırıcıları bayan veya erkek olabilirdi. Bu kişiler kendilerine verilen çağırma için kullanılacak hediyelerle beraber ev ev, kapı kapı gezerek "falancaların selamı var, şu gün sizi düğüne çağırıyorlar" diyerek varsa o aile için hediyesini verir ve diğer evlere geçerek bu hediyeleri kişiye ve ailenin önemine göre dağıtırdı. Bu hediyeler genelde horoz, tavuk, havlu, iç giysisi(fanila) ve yufkadan oluşurdu. Her aileye davet ederken hediye verilmezdi. Köy muhtarı veya önemli sayılan kişilere horoz veya tavuk göndererek düğüne davet edilirdi (KK: 51).

O zamanlar böyle davetiye filan yoktu. Çocukların eline düğünün olduğu bir kâğıt yazıp verirdik onlarda o kâğıdı kapı kapı dolaştırırdı (KK: 37).

Ben köyümde 20 sene muhtarlık yaptım. Beni düğüne çağıracakları zaman horoz getirirlerdi. O zamanlar adet böyleydi. Tabi sen de bahşişini ona göre götürürdün (KK: 41).

3.4.3.5.2 Kına Gecesi

“Ülkemizde evlenmeyle ilgili yaygın geleneklerden birisi de “kına gecesi”dir. Kına gecesi, gerdekten bir gün önce kadınlar arasında kız evinde yapılırdı. Kız kınası kadar yaygın olmamakla beraber, güveye de kına yakıldığını biliyoruz” (Örnek, 2014, 268).

Kına gecesi, gelin alma gününden bir önceki gece yapılırdı. Kına kız düğünüdür. Damat elinde tepsi başının üstüne koyarak gelir ve kalabalığın ortasına geçer. Gelin de damada eşlik eder, ikisi birden tepsiyi başlarının üstüne alıp oynarlar. Daha sonra gelin ortada bir sandalyeye oturtulur. Ailenin uslu kadınları tepsideki kınayı gelinin avucuna koyarlar. Kaynana gelinin bir eline çeyrek diye tabir edilen altın koyar. Tülbent içine geçirilen eller kurdele ile bağlanır. Bu arada kına türküsü söylenerek gelin ağlatılır (KK: 16).

Oyun oynamalar biraz devam ettikten sonra kalabalığın iyice arttığı bir dönemde kıza kına yakma törenine geçilirdi. Bir sini veya büyük bir tepsinin üstüne konulan az miktardaki mısır, buğday, pirinç, şeker gibi malzemelerin ortasına yoğurulmuş kına konulurdu. Kına sinisi gelinin arkadaşları tarafından türkü eşliğinde ortaya getirilir ve bir sandalyeye oturtulan gelininin etrafına türkü eşliğinde çökülür ve erkek tarafından gelen kişiler getirilen kınayı geline ve gelinin arkadaşlarının eline kına yakılır. Gelin bahşiş için elini açmaz kaynana veya vekili tarafından verilen bahşiş üzerine kına yakılır (KK: 51).

Gelinin eline kınayı koyan kişi dul olmayacak. Bu kişi evliliği mutlu süren kişilerden seçilir (KK: 25).

Damadın eline kına yakılmaz. Çünkü erkek çocuğa kına yakılırsa attan düşer, derlerdi (KK: 38).

Kına yakım şekli ve adetleri türküsünde dâhil olmak üzere değişikliğe uğramıştır. Edirne türküsü olan “yüksek yüksek tepelere” adlı türkü kına türküsü olarak söylenmeye başlanmıştır. Eski düğünlerde kına gecesi yapılan düğünde (bu geceye küçük düğün gecesi) kız normal bir elbise giyerdi. Günümüzde ise kına için özel hazırlanmış kıyafet veya bindallı denilen kıyafetler giyiliyor (KK: 51).

Kınaya gidileceği çerez alınır ve küçük bir tepsiye düzenlenir. Damat tepsiyi başının üstünde tutarak oyun alanına girer. Gelin de tepsiyi tutmak ister. Bazı damat tepsiyi yüksek tutup gelinin hemen tutmasını engeller. Sonra tutarlar ve oyun oynarlar. Gelin oturmadan tepsi yere bırakılmaz çünkü tepsi gelinden önce aşağı inerse gelin basık olur derlerdi. Basık olan gelinin çocuğu olmazmış, derlerdi. Kınaya yeni düğünü olmuş kırkı çıkmamış kız gelirse kız içeri girmeden gelini de kapıya getirip birbirlerinin yakasına kancalı iğne taktırırlardı. Yine eğer bu uygulama yapılmazsa gelin basık olur, derlerdi (KK: 31).

Kınaya katılan erkek tarafı kına yakılıp beş-on dakika oyun oynandıktan sonra kına yerinden ayrılır. Çünkü kına kız tarafının eğlencesidir (KK: 57).

3.4.3.5.3 Nikâh

Medeni ya da dinsel nikâhtan sonra gelinle güveyin bir araya gelmelerine “gerdek” denir. Böylece gelinin ve güveyin evliliği yasa, din ve bağlı bulunduğu toplum üyelerinin onayı ile geçerli sayılmış olur. Yasalarımız, ancak devletin bu işle görevlendirdiği yetkili memurun huzurunda ve usulüne uygun olarak kıyılan nikâhı evlilik için geçerli saymaktadır. Yasa gözünde geçersiz olmasına karşın, imam nikâhı denilen “dini nikâh” da halen yaygınlığını sürdürmektedir. Kimi ailelerse medeni nikâhın yanı sıra, sonradan bir de dini nikâh yaptırarak, evlilik birliğini kutsamış olurlar (Örnek, 2014, 272).

Bulancak yöresinde resmi nikâh kıyma işlemleri çok yakın dönemde yaygınlık kazanmıştır.

Gelin olarak erkek evine gelindiğinde yemek yenir daha sonra ise imam nikâhı kıyılırdı (KK: 16).

Gelin damat evine geldiğinde kızı götürülenler dağılmadan imam nikâhı kıyılırdı. Düğünden önce resmi nikâh kıyılma âdeti çok azdı. Genelde düğünden sonra resmi nikâh kıyılır. Nikâhta bir erkeğin biri kızın olmak üzere iki şahit olur. Mihr belirlenir ve damadın da onaylamasıyla nikâh yapılır (KK: 31).

3.4.3.5.4 Düğün

Düğün, evlenme dediğimiz geçit döneminin en belirgin özelliğidir. Yukarda genel çizgileriyle değindiğimiz aşamaların amacı düğünle dışa vurulur. Onun için düğünün geleneksel değerlere ve kurallara uygun bir biçimde kutlanmasına çaba sarfedilir. Yüz yüze bakan toplumlarda kimsenin unutulmamasına ve küstürülmemesine özen gösterilir (Örnek, 2014, 271).

Köy düğünlerinde bağlama çalıyordum. Düğünler iki gün iki gece olurdu. Önceden düğünler Salı günü başlar, Çarşamba baş örücü günü, Perşembe günü ise gelin alınırdı. Sonra bu günler Cuma, cumartesi, Pazar günlerine kaydı. Baş örücüden sonra kız evi oğlan evine baskın giderdi. Oğlan evine her istediklerini yaptırırlardı. Bu baskına gidenler gelinin bayan akrabaları ya da arkadaşlarıdır (KK: 32).

Düğün Salı günü başlar, Perşembe günü gelin alınmasıyla biterdi (KK: 41).

Düğünler cumartesi başlardı. Pazar günü gelin alınır (KK: 21).

Düğünler cumartesi ve Pazar günleri yapılırdı. Cumartesi baş örücü günüydü. Baş örücü kayınvalide giderdi. Gelin almaya kaynana gitmez kaynata giderdi. Sandık gibi bahşiş olurdu. Cumartesi günü bohça gider ve gelirdi. Cumartesi akşamı kızın kardeşleri gelirdi. Bu eğlenceye kız kardeşi denirdi. Bu eğlencede damada şakalar yapılırdı (KK: 30).

Düğünler Cuma namazından sonra başlardı. Bomba yapılırdı ve düğünlerde atılırdı. Düğünün başladığını gösterirdi. Komşular birbirleriyle anlaşılır konak için oda ayrılırdı. Ağır misafir oldu mu tavuk yapılıp sofraya getirilirdi. Bahşişte ona göre verilirdi. Düğünden bir hafta önce alış veriş yapılırdı. Gelinin yakınlarına da hediye alınırdı. Bu olaya "çamaşır kesme" denirdi. Süt parası adıyla da bir bahşiş vardı. Kız damat tarafındaki akrabalara bohça hazırlardı (KK: 30).

Pazartesi günü ‘‘çuval ağızı’’ açılırdı. Mermiler, havai fişekler atılırdı. Salı günü akşamı düğün başlar, Çarşamba günü baş örücü gidilirdi. Perşembe günü gelin alınırđı (KK: 28).

Düğünler genelde havalardan dolayı eylül- ekim aylarında yapılırdı (KK: 21).

Düğünler Salı günü başlardı. Bugüne ‘‘çuval ağızı açma’’ denirdi. Bugün bomba, fişek atılırdı. Perşembe günü gelin almaya gidilirdi. Gelen misafirlere konak denirdi. Düğünler davullu, içkili olurdu. Tavuk ağır misafirlere verilirdi. Kız kardeşi Çarşamba günü gelirdi. Damat gelin almaya gitmezdi (KK: 39).

O zamanlar öyle büyük düğünler olmazdı. Düğünler Perşembe günü başlar, Cuma günü biterdi. Kız babası başlık parası alırdı. Şuan bazı kişiler yine başlık parası âdetini devam ettiriyorlar (KK: 38).

Pazartesi gününe ‘‘düğünlük’’ derlerdi. Erkek evinden kız evine malzeme verilirdi. Salı günü tanıdıklar düğüne çağırılırdı. Çarşamba gün yemek verilirdi. Perşembe günü damat ortaya gelirdi, gelin alınırđı. Eskiden düğüne çağırma da erkek evi kız evine ballı, yağlı yufka gönderirdi. Kız evi de buna benzer bir şey gönderirdi (KK: 52).

3.4.3.5.5 Gelin Alımı

Gelin çıkarmada sandığın üstüne gelinin yakınları otururdu. Onları kaldırmak için bahşış verilirdi. Gelin kapıdan çıkmaz bahşış verilmesini isterdi (KK: 32).

Evden çıkarken bahşış istenirdi. Damat gelin çıkarmaya gelmezdi. Erkek evine gelin olarak geldiğimde erkek kardeşim ineğin ipini elime verip çekmemi söyledi. İneği çektim ve inek benim oldu (KK: 41).

Pazar günü gelin alınır. Gelin gelirken damat yüksekçe bir yere çıkarmış. Eğer çıkmazsa gelin basık olurmuş (KK: 21).

Gelin almaya kaynana gitmez kaynata giderdi. Sandık gibi bahşış olurdu. Gelin evden çıkarken kırmızı duvak olur (KK: 30).

Gelin almaya kaynana ve damat gitmezdi. Gelinin kardeşi veya yeğeni çeyiz sandığına oturtulur. Kaynata gelini çıkartmak için içeri girdiğinde kapı kilitlenirdi.

Kaynata hem sandıkta oturanlara hem de kapıyı kilitleyenlere bahşış verirdi. Kaynata gelinini ata bindirir ve o sırada düğün kahyası artık gitme vaktinin geldiğini söyleyip yola çıkarlardı (KK: 57).

Düğündeki çalgıcılar saat 11.00'e doğru acıklı, yüreklere işleyen türküler çalarlardı. Dinleyen yaşlı kadınlar eski günlerini yâd ederek yaşlar dökerlerdi gözlerinden. Gelin de sağdıç ve arkadaşları tarafından uyandırılmış kahvaltı edip düğünün yapıldığı yere gelmiştir. Düğün yeniden kurulmuştur ama önceki neşe ve coşku yoktur. Gelin alıcı konvoyunun görünmesi ile birlikte gelin kız ve arkadaşları baba evine girer ve orada beklerlerdi. Hoşbeşten sonra her iki tarafın kâhyaları aralarında konuşurlar ve yavaş yavaş gelinin eşyaları araçlara taşınmaya başlardı. Bu araçlar at, katır veya daha sonraları kamyonet vb. araçlardır. Damat babası gelin tarafına ricada bulunur, "gelinimi verin de biz gidelim", der. Bunun üzerine kız babası oğlan babasını eve gelini alması için davet eder. Evde gelinin bekâretini simgeleyen kırmızı kuşak gelinin beline erkek babası tarafından bağlanırdı. Kapı ve sandık bahşışleri verildikten sonra gelin yakınlarıyla vedalaşırdı. Gelinin bir koluna kardeşi bir koluna da kayınpederi girerek evden çıkılırdı. Gelin ne ile gidecekse oraya kadar götürülürdü. Önceleri gelin atla götürülürdü. Atın baş tarafını gelinin kardeşi tutardı. Gelin arabasının önüne ip çekerek veya engeller koyarak kesmek adettendir. Gelin evden çıkarılırken Cezayir gibi ya da Köroğlu gibi cenk ve kahramanlık türküleri çalarlardı. Bu esnada silah atmak gelenektendi (KK: 51).

3.4.3.6 Düğün Sonrası

Gelin erkek evine gelirken gelinin yanında gelen kişi sorar: Bu gelinin sahibi kim? Kayın peder ortaya çıkar, benim der. Adam devam eder, bu evlilere ne veriyorsun? Kayınpeder de ev, yer, hayvan gibi şeyler verirdi. Bu verilen şeyler ev ayrıldığında yeni evlenen çiftin olurdu (KK: 52).

Gelin eve girerken gelinin kucağına çocuk ve Kuran verilirdi. Çocuk verilmesinin sebebi çocukları olsun diyedir.. Kuran verilmesinin nedeni ise ailesine, yuvasına bağlı olsun diyedir (KK: 51).

Gerdek öncesi iki rekât namaz kılınır. Damat gelinliğin üzerinde gelin de damadın kıyafetinin üzerinde namazı kıırlardı. Bunun sebebi evliliğin mutlu, huzurlu olması içindir (KK: 39).

Bir inek verdiler bana. Düğün bitip erkek evine vardığımda bana keşgek karıştırdılar. Kapıdan girerken yün ip kırdırdılar (KK: 25).

Gelin kapıya gelince damat yüksek bir yerden mermi atar. Kız duvağı bir kez takar, damatta ortaya bir kez gelirdi. Damat gelin eve geçer. Yemek yenilirdi. Yemek yenilen sofraya erkek çocuk oturtulurdu. Bunun sebebi çocukları olsun, erkek çocukları olsun diye. Damat ortaya saat sabah dokuz- on gibi getirilirdi (KK: 30).

Gelin gelirken damat yüksekçe bir yere çıkarmış. Eğer çıkmazsa gelin basık olurmuş (KK: 21).

Gelin evlenince kaynatasıyla konuşmazdı. Buna ‘‘gelinlik tutma’’ denirdi. Ben de evlenince gelinlik tuttum, kaynatamla konuşmadım. Kaynatam bana para verdi, elini öptüm ve konuşmaya başladım. Gerdek olmadan önce baklava yenir, şerbet içilirdi (KK: 41).

Gelinin kardeşi gelinle birlikte gelir. Gelin atından inmeden kaynatadan evli çifte ne verdiğini sorardı. Kısacası kaynatadan yeni evli çifte vermesi için yer ve hayvan isterdi (KK: 5).

Gerdek öncesi damadın arkadaşları damadı ıslarlardı. Gelin düğünün ertesi günü gelinliğini giyip akrabalara komşulara el öpmeye giderdi. Bu âdete ‘‘duvak düğünü’’ denirdi. Köydeki yaşlıların eli öpülürdü (KK: 32).

Gelin eve getirilince bir sandalyeye oturulurdu. Bu sandalyenin üzerine kaynana peştanbalını serer ve geline otur derlerdi. Bu adet gelinin kaynanaya saygısını sınavan bir adetti. Benim kaynanam da peştanbalını sermişti. Köyün orta yaşlı kadınları bana kaynananın peştanbalını al öp ve kaynananın beline bağla dedi (KK: 13).

Çok öncelerden benim çocukluğum zamanı gelin eve gelince odalara ip çekilir ve bu ipin üzerinde gelinin çeyizi sergilenirdi. Köylüler veya akrabalar gelinin çeyizini görmeye gelirlerdi. Gelin de kırk gn gelenleri gelinlikle karşılardı (KK: 31).

3.4.3.6.1 Kauma Gitme

Kaum günü damada kıymalı yumurta yapılırdı. Bu yemek kapaklı bir sahanda gelirdi. Damat yemekten sonra o sahana bahşiş koyardı. Damadın ayakkabısı saklanır, bahşiş istenirdi (KK: 32).

3.4.4. Ölüm

Geçiş aşamalarının en sonuncusu olan ölüm, insan hayatının sona ermesidir. Her toplum tarafından tıpkı doğum ve evlenmede olduğu gibi ölümle ilgili de birtakım inanışlar oluşmuştur.

Bu çalışmamızda ölüm başlığını ölüm öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere değerlendireceğiz.

3.4.4.1. Ölüm Öncesi

Hayatın son durağı olan ölüm, insanı korkutan, çaresiz kılan ve sırrına erişilemeyen bir geçiş dönemidir. Ölüm insanı o kadar çaresiz kılar ve korkutur ki insanlar çevresindeki olup biten olayları, eşyanın şu ya da bu şekilde duruşunu ölümün ön belirtisi saymıştır. İnsan bunun için kendine ölümü sezdiren olaylardan ve nesnelere uzak durmuştur (Örnek, 2000, 208).

3.4.4.1.1 Ölümü Düşündüren Ön Belirtiler

Hastalık veya yaşlılık zamanlarında insanların ölmenin yakın olduğunu hissettiği zamanlarda duydukları veya gördükleri şeyleri ölümün bir işareti olarak yorumlamalarının sonucunda ortaya çıkan şeylerdir.

Evin penceresine çıtdık kuşu konup ötünce dedem şöyle derdi: Çıtdık kuşu hayırlıysan beri gel, hayırsızsan öte git. Kuş sana doğru gelirse hayırlı olacağı, öte giderse hayırsızlığın kişiden uzaklaştığına inanılırdı (KK: 37).

Köpek ulursa veya baykuş öterse cenaze çıkar denilirdi (KK: 38).

Bizim oranın üst tarafı ormandır. Eğer yatsı vakti ya da sabah vakti deli çakal bağırdı mı cenaze çıkar derlerdi (KK: 37).

Gece rüyada toprakla uğraşırsan bir yakını kaybedersin (KK: 31).

Yıldız kaydığında biri ölür derlerdi (KK: 33).

Hata ziyaretine gidildiğinde hasta çok tatlı veya göze hoş gelirse ölüm güzelliği düşmüş, derlerdi (KK: 48).

Köpekler evin yanında uluyunca o evden cenaze çıkar, derler (KK: 49).

3.4.4.1.2 Kaçınmalar

Çağrışım yoluyla ölümü hatırlatan, başka bir söyleyişle ölüme önbelirti sayılan belli olayların, eşyanın, düşlerin, psikolojik ve fizyolojik değişikliklerin yanı sıra, yerine getirilmediği zaman ölüm getireceğine inanılan birtakım işlemler ve davranışlar da vardır. Aşağıda sıralanan bu işlemler, ölenle ilintili kimi araç-gerecin, davranışın ve durumun ölüm getireceği korkusunda temellenmektedir. Bu korkudan kurtulmak, daha doğrusu ölümü uzaklaştırmak, saptırmak ve etkisiz kılmak için, halk inanmalarına göre, birtakım uygulamalara, kaçınmalara dikkat etmek gerekmektedir (Örnek, 2014,292).

Cenazeden gelince eve girip ilk olarak tuvalete gidilirdi. Böylece kötü şeyler tuvalette kalır, eve girmez (KK: 50).

Gözü açık olarak ölen kişinin gözleri kapatılır. Bunun nedeni peşinden yakınları da gitmesin diyedir (KK: 31).

Bir kişi diğer bir kişiye bıçağı tutarak vermez. Bıçağı bir yere bırakır siğer kişi öyle alır. Bıçağın elden verilmesi kötüdür (KK: 16).

Gece tırnak kesilmesi uğursuzluk getirir (KK: 23).

Gece tırnak kesilmez. Tırnağını gece kesenin ömrü kısılır, derlerdi (KK: 41).

Ölen kişinin gözü açıksa peşinden bir yakınının öleceğine işarettir. Avda da hayvan dili dışarda ölürse peşi gelecek denir (KK: 19).

3.4.4.2 Ölüm Sırası

Ölecek kişiye su verilirdi. Büyüklerimiz ölecek kişi için o şimdi yanıyor, derlerdi (KK: 41).

Hasta eğer ağırsa yakınları, komşuları yanına toplanırdı. Bir kişi ağzını siler, bir kişi su verirdi. Bekleyenler dua ederlerdi. Bu esnada imam veya yakını tarafından Kur'an okunurdu (KK: 36).

3.4.4.2.1 Ölümün Duyurulması

Ölüm olayı genellikle sela verme yoluyla duyurulur.

Öncelerden telefon filan yokken sesi gür bir kişi köyün yüksek yerine çıkıp karşı tepelere doğru "filancı öldü" diye bağırdı (KK: 5).

Önceden gören herkes birbirine haberi verirdi. Çarşıya gidecek olan çarşıdakilere, köydeki olanlar köydekilere haber verirdi. Sonralara doğru sela ile telefon ile haber verilir oldu (KK: 36).

3.4.4.2.2 Ağıt Yakma

İnsanın ölüm sonucu kaybettiği yakını için üzüntü ve acı ile söylediği ezgili veya ezgisiz söylediği sözlere denir. Ağıt yakama geleneği hemen hemen tüm toplumlarda görülmektedir.

Bizim buralarda para karşılığı ağıt yakma işi yoktur. Genelde ölenin kızları veya bacıları ağlar. Eğer gelini varsa gelinlerinin ağlamasına dikkat edilir (KK: 36).

Bu kültür acının sonucu ortaya çıkmıştır. Ölü yakınları ağlamaktan o kadar çok kendilerinden geçerler ki teskin etmek için iğne yapılırdı. Ağlama mezarlığa kadar devam ederdi (KK: 16).

3.4.4.2.3 Defin İşlemleri

Defin işlemleri kadim Türk gelenekleri içinde önemli bir yeri olan bir gelenektir. Bu gelenekler İslamiyet'in kabulüyle birlikte değişikliklere uğramasıyla birlikte Bulancak yöresinde az da olsa benzerlikler göstermektedir. Ölünün kefenlenmesi, aileye uygun bir mezarın seçilmesi ve yedisi, kırkı gibi özel günler

yönünden benzerlikler vardır. Bu bölümde Bulancak yöresinde yapılan defin işlemleri bütün olarak ele alınmıştır.

Ölü, ipek veya iyi kumaştan bir kefene sarılır ve en iyi elbiseleri giydirilir. Bugün cari olan âdete göre ölü yatar vaziyette, yüzü yukarıya ve gözleri doğuya bakacak şekilde mezara yerleştirilir. Ayağının ucuna, rakı, peynir, et, tereyağı vb. gibi yol yiyeceği ile birlikte eyer de konur. Hazır bulunanlar mezarın yanında bir ziyafet tertip ederler. Bu ziyafet, umumiyetle ölümden üç gün sonra vuku bulur. Akrabalar, ölüyü aynı şekilde yemekle hatırlamak üzere yirmi gün sonra tekrar mezarın başında toplanırlar. Aynı merasim kırkıncı günü yine tekrarlanır ve bu münasebetle, sahibinin öldüğü gün serbesti kazanmış olan at ulusun sürüsünden yakalanarak kesilir. Atın eti mezar başında yendikten sonra, kafası bir değneğe geçirilerek mezar höyüğünün ucuna dikilir. Yüz gün geçtikten sonra, ölüyü hatırlama maksadıyla tekrar bir bayram tertip edilir. Bu eski usul aş töreni Oğuzlar Anadolu"ya geldikten sonra da devam ettirilmişdir. Oğuz kahramanları ölürken "akboz atımı boğazlayıp aşım veriniz" diye vasiyet ediyorlardı (Kocasavaş, 2002, 114).

Ölü bir gece evde bekletilirdi. Ölünün üzerine bıçak konur, saçma serilirdi. Bunların nedeni al basmasını önlemek içindir (KK: 5).

Ölenin üstüne şişmesin diye bıçak konulur. Metal konulunca şişmez. Ölen kişi hemen gömülmez bir gece bekletilirdi (KK: 42).

Ölünün üzerine bıçak konurdu. Bıçak konmasının sebebi ölünün üzerinden kedi atlamaması içindir (KK: 40).

Ölü kapıda duası yapıldıktan sonra camiye getirilirdi. Cenaze namazı kılındıktan sonra mezarlıkta defnedilirdi (KK: 1).

Cenaze evinin yanına ateşler yakılır, kazanlarda su ısıtılır. Önceden böyle seyyar yıkama arabaları yoktu. Köyde yıkamacılar vardı. Ölü yıkanıp kefenlenirdi. Böylece gömülmeye hazır hale gelirdi (KK: 4).

Cenaze namazında gelenlerden imam ölen kişi için helallik ister. Cenaze namazı kılmak çok sevapmış (KK: 15).

Kadın cenazesinde tabutunun üzerine çember koyulur (KK: 30).

Kişi mezara koyulup son tahta kapandığında insan öldüğünün farkına varırmış. V e oan kafasını doğrulmaya çalışırken tahtaya çarparmış. Mezar başındaki imam elindeki çubuğu bu tahtaya temas edecek şekilde tutar ve ölü uyanınca telkin ederdi. Bu telkin, rabbın Allah, peygamberin Muhammed, dinin İslam, kitabın Kuran şeklinde olurdu (KK: 29).

Kişiyi mezara genellikle oğulları veya çok yakınları indirir. Ölen kişinin başının altına bir parça çimeli toprak konulur. Bu çimenin ölüyü rahat ettireceği düşünülür (KK: 54).

3.4.4.3. Ölüm Sonrası

3.4.4.3.1 Cenaze Evi

Ölü yıkandıktan sonra yıkama için kullanılan malzemeler toplanır (KK: 16).

Ölü camiye giderken odası temizlenir, çamaşırları yıkanır ve ayakkabıları yola bırakılır (KK: 31).

Ölü evinde yemek yapılmaz. Komşular ev halkı için yemek getirir (KK: 32).

3.4.4.3.2 Ölünün Günleri

“Ülkemizde ölenin dinsel törenle ve yemekle anıldığı belli günler vardır. Bunların başında ölünün “kırkinci”, “elli ikinci” günleriyle “yılı” gelmektedir. Daha seyrek olmakla beraber, “üçüncü” ve “yedinci” günlerde de ölen kişi belli bir biçimde anılmaktadır (Örnek, 2014, 303)”.

Cenaze kalktıktan sonra yedi gece Kuran okutulur. Yedinci gece ikram verilir ve dua yapılır (KK: 13).

Yedisi, kırkı, elli ikisi okutulurdu. Elli ikisinde et kemikten sıyrılmış. Ancak daha o adetler kalmadı. Yedisi bir de yaparlarsa kırkı yapılırdı (KK: 38).

3.4.4.3.3 Iskat/Devir

Derleme çalışmamız sırasında ıskat konusu hakkında halkın detaylı bir bilgisi yok. Bu adette artık unutulmaya yüz tutmuştur.

İmam dâhil altı kişi toplanır. Ölen kişinin durumuna göre bir para belirlenir. Bu para bir çembere sarılır. Bu yedi kişi bu parayı imam başlamak üzere birbirlerine atarlar. Herkes birbirine atıp durur. En sonunda para pay edilir. Bu para ölen kişinin tutmadığı oruç için bir kefalet niteliği taşır (KK: 379).

Iskat; zekât, oruç için geçerli olur. Iskat çok önceleri kalktı. Hortlama için günahı çoktur, mezar kabul etmemiş denilirdi (KK: 42).

Iskat, ölen kişinin kılmadığı namaz, tutmadığı oruç ve günahları için verilir (KK: 27).

Benim bildiğim ıskat namaz için geçerli değildir. Ancak tutamadığı oruç için yapılır (KK: 46).

3.4.4.3.4 Ruhla İlgili İnanmalar

Önceki zamanlarda mezarlığın yanından geçerlerken mezarın üstünde tavuk, at gibi hayvanlar görülürdü (KK: 24).

Defin işleminin yapıldığı gece ölünün ruhu Kuran okunması için gelirmiş (KK: 319).

3.4.4.3.5 Mezar ve Mezar Ziyaretleri

Bulancak yöresinde aile mezarlığı oluşturma geleneği vardır. Bu mezarlık genellikle ailenin tapulu arazisi üzerine ve eve yakın bir yere oluşturulur. Bu oluşumu sağlayan unsur vefat etmek üzere olan aile büyüğünün vasiyetidir. Ancak günümüzde bu gelenek neredeyse yok olmuştur. Bunun sebebi ise miras yolu ile arazilerin bölünmesi ve gelen kuşakların bu arazileri satmasıyla birlikte mevcut mezarların ortadan kalkmasıdır. Bulancak yöresi mezar kültürüne dair bir diğer gelenek ise kadın mezarlarının başına çember bağlamaktır. Kadın cenazelerinde tabutun üzerine çember serme geleneği devam etmekle birlikte kadın mezarlarına da çember asma geleneği devam etmektedir. Yörede ölü defnedildikten sonra ortalama

bir yıl geçtikten sonra ailenin maddi durumuna bağılı olarak mezar taşı yapılır. Bunun sebebi bölgenin çok yağış alması ve toprağın oturmasını beklemektir.

Yakınların mezarlar kandil ve arife günlerinde ziyaret edilir, Kuran okunurdu (KK: 31).

Mezarın temizliği yapıp çiçek gibi bitkilerin yetişmesine özen gösterilir (KK: 13).

Mezarlığı parmağıyla işaret edince parmağın çürür derlerdi (KK: 50).

3.4.5. Bayramlar ve Kutlamalar

Bayramlar, bir dizi gösteriden oluşur, onların biçimlenişini, kurallarını gelenek belirlemiştir. Bayram bir topluluğun bütünü için ve bütününcü düzenlenen uygulanan törenlerin birleşimidir. Dini bayramların günleri kameri takvime göre hesaplandığı için her yıl dönümünde güneş takviminin aynı günlerine rastlamaz. Yılda on gün geriler. Uzun bir zaman diliminde bayramların mevsimleri de değişir. Bu değişim bayramların her mevsimde yapılmasını sağlayarak bayramlara bir çeşitlilik kazandırır. Dini bayramlar bilindiği gibi Ramazan ve Kurban Bayramlarıdır. Bu bayramların başlıca özelliği dost ve akrabaların birbirilerini karşılıklı bayramlaşmak için ziyaret etmeleridir (Artun, 2015, 298).

3.4.5.1 Ramazan ve Kurban Bayramı

Ramazan ayının bitişiyle kutlanan bir bayramdır. Bu bayram üç gün sürer. Kurban bayramı ise ramazan bayramından iki ay on gün sonra olur. Kurban bayramı dört gün sürer. Uygulama olarak tek far Kurban Bayramında kurban kesilmesidir. Onun haricinde arife günü mezar ziyaretleri, büyüklerin yanına bayram ziyareti, tatlı vs. ikramları yapılır (KK: 1).

Bayramlarda el öpen çocuklara bahşış veya şeker verilir. Biz çocukken mahalle mahalle el öpmeye giderdik. Bir poşet dolusu şeker biriktirirdik (KK: 50).

Bayramlarda fırın unundan top helva yapılırdı. Bazı kişiler de sütlaç yaparlardı (KK: 40).

Arife günü ve Kurban bayramında traş olunmazdı. Çünkü kurban yerine geçer, derlerdi (KK: 37).

Ramazan bayramında kapı kapı gezilirdi. Büyüklerin yanına gidilirdi. Helvalar dut pekmeziyle yapılırdı (KK: 17).

Bayram ziyaretine gelen damada yumurta yapılır. Buna damat yumurtası denirdi (KK: 15).

3.4.5.2 Hıdrellez

“Hızır ve İlyas adlarından oluşan Hıdrellez, Hızır ve İlyas Peygamberlerin her yıl buluştuklarına inanılan miladi 6 Mayıs (Rumi 23 Nisan) gününe ve bu günde yapılan geleneksel bayrama verilen ad” (Albayrak, 2004, 225-258).

Hıdrellezde kimse iş yapmaz, çalışmaz. Yaparsa ‘‘ellez eğrisi’’ olursun, derlerdi. Kolan tutarsan büyük yılan göreceksin derlerdi. Kadınlar tarlaya gidip kabak dikerlerdi. Sebebi eğrilik kabağa gitsin, diye (KK: 35).

Hıdrellez zamanı yayık yayılmazdı. El değirmeninde un öğütülmezdi. Eğer öğütülürse gebe ineğin karnında buzalar ters dönermiş. Eve yeşillik getirilmez. Yeşillik gelirse sinek gelirmiş. Hıdrellez’de Dokuz oğula gidilir (KK: 1).

Hızır ve İlyas adlı iki kardeşin bir araya geldiği zaman kutlanır. O iki kardeşin bir araya geldiği zamanda ne dilek istersen kabul olurmuş (KK: 13)

Akşam kapıya bir yere ev, araba, iş yeri şekilleri çizilip dua edilirdi (KK: 23).

3.4.5.3 Mayıs Yedisi

Mayıs Yedisi bu havzada biraz farklı algılanır ve kutlanır. Bir kere mekân olarak kutlamaların yapıldığı yer Sarıyakup köyünde bulunan Yedigöz adı ile anılan mekândır. Giresun’da, ada ile Aksu Deresi’nin arasını oluşturan mekân ve derenin deniz ile buluştuğu noktada her yıl 20 Mayıs günü *Mayıs Yedisi* kutlamaları yapılır (Fatsa, 2002, 197).

20 Mayıs günü iskelede motora binerlerdi. Babama sorduğumda neden kayığa bindiğimi şöyle demişti: Yedi deniz derya büyüü bozar. Eskilerde büyü, bağlanma çok olurdu. Yılda bir kere denize açılmak büyüü, bağlanmayı bozardı (KK: 15).

Bu gelenek Bulancak ve çevresinde uzun süre devam etmiştir. Anlaşıldığı üzere Aksu civarında olan bu şenlik zamanla yakın çevrelere de sirayet etmiştir. Bulancak iskelesinde 20 Mayıs günü yani Mayıs Yedisi günü balıkçı motorları sıralanır ve ücret karşılığı insanları denizde dolaştırırdı. Bu gezi sırasında motorda davul zurna bulunur insanlar eğlenirlerdi. Ancak bu gelenek birkaç motorun batması sonucu can güvenliği gerekçesiyle düzenlenmedi. Motor gezisinin olmaması bu eğlencenin çekiciliğini kaybetmesine sebep oldu.

3.4.5.4. Mart Bozumu

Mart birinde eve yabancı alınmazdı. Ayağı hızlı olana mart bozdurulurdu (KK: 41).

Mart birinde gelen kişiler eve alınmazdı. Ayağı uğurlu sayılan kişilere mart bozdurulurdu. Ayak denenirdi (KK: 24).

Köyümüzde mart biri tutanlar vardı. Ben tesadüfen o gün bir akrabanın yanına gitmiştim. Ayağım iyiymiş, o sene işleri iyi gitmiş. Her mart birinde beni çağırırdı (KK: 39).

Miladi takvimde mart ayının 14. günü mart biri olarak kabul edilir, eve ilk gelen kişiye yağlı ekmek verilir. Yağlı ekmek vermenin sebebi işlerin yağ gibi gitmesi içindir. Ayrıca bereket getirmesi için deniz suyu eve serpilir (KK: 31).

3.4.5.5. Paşa Konağı Yaylası Şenliği

Paşakonağı yaylası şenliği 6 yıldır düzenlenen bir eğlencedir. 18 Temmuz tarihinde düzenlenen şenlik yaylanın Yıldız tepesi mevkinde olur (KK: 48).

Bu şenlikte insanlar piknik yapar, birlikte oyunlar oynayıp eğlenirler (KK: 38).

3.4.6. Diğer İnanma ve Uygulamalar

3.4.6.1. Nazar

Nazarlanan kişi sürekli esner. Başını yerden kaldıramaz. Nazarlanan kişiye duan okunur (KK: 17).

Yazılan muskanın bir parçasını yakarlar, nazar degen kişinin başına örtü örtülüp o dumanı ona koklatırlar (KK: 37).

İneğin memesi şişerse ya da inek teperse hayvan nazarlandı derler ve yedi dul kadın sayarak eşünü kızdırırlar üstüne su koyup buharı hayvana verilir (KK: 17).

Dul kadınlar nazar çıksın diye dua okuyup yumurtayı hayvanın alnına atıp kırarlardı. Koyunun gözünden, sığırın kuyruğundan kan alınır. Sebebi nazar bozulsun dıyedir (KK: 38).

Eve nazarlık, at nalı gibi eşyalar asılırdı. Nazar edecek birini gördüğünde kışını kaşı derlerdi (KK: 50).

3.4.6.2. Yağmur Duası

Çok uzun süreli kuraklık olduğunda köylüler toplanarak yağmur duasına giderdi. Bu duayı yaparken elleri yukarı değil aşağı doğru açardık. Şimdilerde artık yağmur duasına daha gidilmiyor. Çünkü televizyondan hava durumunu öğreniyoruz ve eskisi gibi çok kurak olmuyor (KK: 36).

3.4.6.3. Hayvanlarla İlgili İnanışlar

Kurbağa hayvanı öldürülmezdi. Öldüren kişi çalınırdı (KK: 1).

Kapı da köpek, çakal ulursa veya baykuş öterse ölü çıkacak denirdi (KK: 48).

Evin penceresine çıtdık kuşu konup ötünce dedem şöyle derdi. Çıtdık kuşu hayırlıysan beri gel, hayırsızsan öte git. Kuş sana doğru gelirse hayırlı olacağı, öte giderse hayırsızlığın kişiden uzaklaştığına inanılırdı (KK: 37).

Siyah kedi gördüğünde siyah bir şey tutmak gerekirdi (KK: 43).

3.4.6.4. Mevsimler, Aylar, Günler Hakkında İnanmalar

20 Mayıs günü iskelede motora binerlerdi. Babama sorduğumda neden kayığa bindiğimi şöyle demişti: Yedi deniz derya büyüü bozar. Eskilerde büyü, bağlanma çok olurdu. Yılda bir kere denize açılmak büyüü, bağlanmayı bozardı (KK: 15).

Arefe günü ve Kurban bayramında traş olunmazdı. Çünkü kurban yerine geçer, derlerdi (KK: 37).

3.4.6.5. Diğer İnanmalar

Köyde kilise denilen bir yer vardı. Çocuğu olmayan, sıkıntısı olan, rüyalanan kişiler buraya gidip çaput bağlayıp dua ederlerdi (KK: 37).

Damadın eline kına yakılmaz. Çünkü erkek çocuğa kına yakılırsa attan düşer, derlerdi (KK: 37).

İncir ağacını yakmazlar. Yakılırsa uğursuzluk getirir (KK: 359).

Amcamın kızı evlendi. Düğüne gittiğimizde damadın ilk eşinin öldüğünü duyduk. Bu gelinin ömrü uzun oldun diye kapıdan değil de iskele dayayıp pencereden eve soktular. Eve de kimseyi sokmadılar (KK: 41).

Bir kişinin üstünden geçilirse boyu kısalır derlerdi. Kısalmaması için geçen kişinin tekrardan geri geçmesi gerekirmiş (KK: 50).

Gece tırnak kesilmez. Tırnağını gece kesenin ömrü kısalır, derlerdi (8KK: 41).

3.4.7. Çocuk Oyunları

3.4.7.1. Yesir/ Yakalamaç

Mahallede çocuklarla oynardık. İki grup ayrılırdık. Bir grubun görevi kovalamak, diğer grubun görevi ise kaçmaktır. Kovalayan grup diğer kaçan grubu yakaladığında yakalanan grup ebe olup diğer grubu yakalamaya çalışır (KK: 43).

3.4.7.2. Çelik

Çelik oyunu, bu oyun yaylaya çıktığımız zaman oynardık (KK: 5).

Küçük bir çukur eşilir. Çukura çelik konulup havaya fırlatılır. Havada vuruldu mu sayı olur (KK: 15).

3.4.7.3. Kelek

Biz çizgi çekilip çizginin orta noktasına limona benze bir taş konurdu. Seçilen bir kişi bu taşı bekler yani ebe olurdu. Diğer kişiler ellerine taş alıp bu çizginin 4-5 metre uzağında dizilip keleğe taş atarlardı. Eğer biri keleği vurursa ebe keleği yerine koyana kadar atılan taşlar toplanırdı. Eğer ebe birini çizgiyi geçmeden yakalarsa yakalanan ebe olurdu (KK: 50).

3.4.7.4. Yakar Top

İki grup olurduk. Bir grup ortaya geçer bir grupta topu atardı. Eğer atılan topu havada tutarsan can alırdın, eğer tutamazsan can verirdin. Aldığın canı oyun arkadaşına istersen verebilirsin (KK: 43).

3.4.7.5. Tilki Tilki Saat Kaç?

Çocuklar bir sıraya dizilir. Bu dizilen çocukların karşısında bir ebe olur. Dizilen çocuklar bu ebeye soru sorar. Tilki tilki saatin kaç? Diye sorunca ebe de bir sayı söyler. Bu sayıya göre soran kişi ebeye doğru adım atar. Oyunun amacı hedefe varmaktır. (KK: 31).

3.4.7.6. Çizgi Oyunu

Büyük kare şekli çizip içini dört eşit parçaya bölersin ve 1, 2, 3 ve 4 diye numara verirsin. Elini bir taş alıp birinci kareden başlar, bütün kareleri zıplaya zıplaya tek ayaküstünde ayağınla taşa vurarak taşı bütün karelerde gezdirirsin (KK: 23).

Çizgi oyunu iki tanedir. Birisi kare şeklinde dört parçadan oluşan oyundur. Diğeri ise İstanbul diye bilinen çizgi oyunudur. Bu oyun diğer oyuna göre daha zordur. Bu oyun 8 basamaktan oluşur (KK: 43).

3.4.7.7. Sinmece

Bir kişi ebe seçilir. Diğer kişiler ebe yüze kadar sayarken saklanmak zorundadırlar. Ebe sayı sayarken gözlerini kapatmak zorundadır. Saklananları bulmak için ebe yerinden ayrılınca saklananlar ebe yerine gelip sobe derler. Eğer ebe

saklananları görüp sobelerse sobelenenlerden istediğini bir sonraki ebe olarak seçer (KK: 23).

3.4.7.8. Mile

Mile oyunu birden farklı şekilde oynanırdı. En çok oynadığımız bir çizgi çekerdik ve bu çizgiye mileler dizilirdi ve biz de bu çizgiden iki metre uzağa dizilirdik. Buradan oynayanlar sırayla milelerini atarlardı. Amaç çizgiye dizilmiş olan mileleri vurmaktı. Vurduğun mile senin olurdu (KK: 43).

3.4.8. Halk Hekimliği

3.4.8.1. İnsan Hastalıkları ve Tedavisi

Ateşli Pençe

Ateşli pençe hastalığında insanın vücudunda yara çıkar ve ateş gibi yanar. Yaralardan sarı su akar. Ben o hastalığı gördüğümde tanırım. Eşünü ateşte kızdırırım ve yaranın üstüne tutarım. Bu işlem sırasında da dualar okunur (KK: 17).

Boğmaca

İnsan çok öksürür. Benim ufak biraderi bu hastalıktan kurtarmak için Şemsettin'de büyük bir ağaç kökü vardı. Oraya götürüp o kökün altından geçirdik. İyi gelip gelmediğini hatırlamıyorum. Ancak o zamanlar bu hastalığa bu uygulamanın iyi geldiği söylenirdi (KK: 15).

Gezeğen

Yeni doğum yapmış kadınlar çocuk emzirirken göğüs uçlarında yara çıkar. Buna gezeğen denir. İncir dalı uç kısmından kırılır, güneşli yere konulup dalın kuruması sağlanır. Bu hastalığı olan kadınlara cumartesi, pazar ve pazartesi günleri olmak üzere üç kere uygulanır. İncir dalı memenin uç kısmında daire çizerek çevrilir, bu esnada ise dua okunur (KK: 17).

Göbek Düşmesi

Bakır tabağa su koyulur, göbeği düşenin annesinin adıyla birlikte dua okunur. İğne suyun içine tutulup sokulur. Dua okunurken iğne de daire biçimde çevrilir.

Göbek düşükse okunan dua ile yerine geldikçe iğne artık hareket edemez. Böylece göbeğin yerine geldiği anlaşılır (KK: 17).

Göbek düşmesi için ekmek içi hamur haline getirilir ve bu hamura kibrit sokulur. Göbeğin delik kısmına bu hamur konur. Kibrit yakılıp bardak kapanır. Bardak orada sabit kalır. Göbek yerine gelince bardak kendiliğinden düşer (KK: 16).

Grip veya Soğuk Algınlığı

Sarımsaklı unlu helle çorbası yapılırdı (KK: 1).

Grip olduğunda sarımsaklı helle çorbası ve ıhlamur içilirdi (KK: 38).

Kurutulmuş ayva yaprağı çayı içilirdi (KK: 40).

Paslı Çivi Batması

Çaputa zeytinyağı damlatırdım. Onu yakardım ve yaranın üstüne damlatırdım. Yara öyle iyileşirdi (KK: 1).

Tahtayı kızgın ateşte kızdırıp çivi batan yere bastırırdım. Sıcaklık zehri alır derlerdi (KK: 57).

Vücut Yaraları

Çocuğun vücudunda yara varsa acı suya götürülüp acı suyla yıkanırdı. Acı su yaraya iyi gelirdi (KK: 15).

3.4.8.2. Hayvan Hastalıkları ve Tedavisi

Nazar Değmesi

İneğim memesi şişerse ya da inek teperse yedi dul kadın sayarak eşünü kızdırırlar üstüne su koyup buharı hayvana verilirdi (KK: 17).

Dul kadınlar nazar çıksın diye dua okuyup yumurtayı hayvanın alnına atıp kırarlardı. Koyunun gözünden, sığırın kuyruğundan kan alınırdı. Sebebi nazar bozulsun diyedir (KK: 21).

Çon

Hayvanın kuyruğunun üzerinden jiletle keserlerdi. Oraya kalem gibi bir şey sokarlardı. Kanı akıtırlardı. Hayvan iyileşirdi (KK: 1).

Yanıkara

Yanıkara olan hayvanın eti yenmezdi, hayvan gömülürdü. Bu hastalığa yakalanan hayvanın bir tarafı simsiyah olup kararırđı (KK: 1).

Yörede hayvan hastalıklarıyla ilgili bilgi sınırlıdır. Bilinen hayvan hastalıkları olarak yukarıda verdiğimiz hastalıkları derledik. Bu hastalıklara göre yöre insanı yukarıda da bilgi verdiğimiz gibi kendi tedavi yöntemlerini uygulamıştır.

3.4.9. Halk Mutfağı

3.4.9.1. Çorbalar

3.4.9.1.1 Kara Lahana(Pancar) Çorbası

Malzemeler:

Kara lahana

Kuru fasulye

Mısır

Mısır unu

Sıvı yağ

Tuz, su

Yapılışı: Tencerede mısır ve fasulye haşlanır. Pancarlar ince ince doğranıp yıkanır. Bir tencerenin içinde 1 veya 2 litre su kaynatılır, içine fasulye, mısır ve pancar, sıvı yağ konulur. Kış pancarı 15 dakika da pişerken yaz pancarı 30 dakikada pişer (KK: 31).

3.4.9.1.2 Çileklik Çorbası

Malzemeler:

Çileklik

Beyaz yarma

Kuru fasulye

Mısır unu

Tuz, su

Yapılışı: Çileklikler seçilip bir boğaz haşlanır. Haşlandıktan sonra sıkılarak alınıp kıyılır. Daha önceden haşlanmış olan fasulye, beyaz yarma tencereye konur. Üzerlerine çilekli ilave edilir. Su konulduktan sonra pişmeye bırakılır. Piştikten bir küçük tavada tereyağı ve pırasa kavrulur. Bu pırasa çorbaya katılıp çorbanın yağı yakılır (KK: 13).

3.4.9.1.3 Mendek Çorbası

Malzemeler:

Mendek bitkisi

Kuru fasulye

Mısır unu

İsteğe göre bulgur

Tuz, su

Sıvı yağ

Yapılışı:

Mendekler seçilip bir tencerede haşlanır. Daha önceden haşlanmış olan kuru fasulye ve mısır tencerede ısınmış olan yağın üzerine konur. Daha sonra incecik doğranmış mendekte ilave edilir. Üzerlerine suyun ve tuzun ilave edilmesiyle pişmeye bırakılır. Piştikten sonra pırasa ince doğranır tavada tereyağda kavrulur ve mendek çorbasına katılır. Bu uygulamaya yağ yakma denir. Yarım saat piştikten sonra 10 dakika dinlenmeye bırakılır (KK: 31).

3.4.9.1.4 Gücükdene Çorbası

Malzemeler:

Bir bağ gücükdene

Bir bardak mısır

Bir bardak kuru fasulye

İki kaşık mısır unu

Tereyağ veya sıvı yağ

1 litre kaynamış su

Tuz

Yapılışı:

Mısır ve kuru fasulye önden haşlanır. Gücükdene seçilir ve ince ince doğranır, yıkanır. Haşlanan mısır ve fasulyenin üstüne kaynamış su koyulur ve gücükdene ilave edilir. Mısır unu, yağı, tuzu koyulur. Bu işlemden sonra 25 veya 30 dakika pişmeye bırakılır (KK: 31).

3.4.9.1.5 Sırgan Çorbası

Malzeme:

500 gr ısırgan

1 çay bardağı pirinç

1 tane soğan

Bir baş pırasa

Yarım kaşık salça

İki kaşım mısır unu

Tuz, yağ, kaynar su

Yapılışı:

Isırgan seçilip üstüne sıcak su dökülür ve solması beklenir. Suyun için kevgirle alınan ısırgan doğranır. Tencerede soğan, salça ve kavrulur. Üzerlerine ısırgan koyulup karıştırıldıktan sonra üzerlerine kaynar su koyulur. En üstüne bir baş pırasa doğranır, pirinç katılır, mısır unu ilave edilip tuzu atılır. Yirmi beş dakika pişmeye bırakılır (KK: 31).

3.4.9.1.6 Un Çorbası

Malzemeler:

Bir bardak buğday unu

Tuz, iki diş sarımsak

Kuru nane

Pul biber, su, yağ

Yapılış:

Unu bir derin kâseye koyarsın. Az bir miktar suyu unun üzerinde gezdirirsin. Hafif ıslak hafif kuru bir kıvama getirilir. Tencereye su konulup kaynatılır. Un karışımı kaynar suyun içine dökülüp içine ince kıyılmış sarımsak ve tuz atılır. On beş dakika piştikten sonra bir küçük tavada tereyağı, pul biber kaynatılıp çorbanın üstüne sos yakılır (KK: 31).

3.4.9.1.7 Mısır Çorbası

Malzemeler:

Beş yüz gram mısır

Bir bardak kuru fasulye

Su, tuz, yağ

Yapılışı.

Mısır el değirmeninde yarma haline getirilir. Mısır yıkanıp tencereye konulur. Üstüne su ilave edilip fasulyesi, tuzu konulur. Bir saat piştikten sonra üstüne tereyağı yakılır (KK: 31).

3.4.9.1.8 Kabak orbası

Malzemeler:

Bir tane kara kabak

Su, tuz, yağ

İki bardak barbunya(hoduklu fasulye)

Bir demet pırasa yaprağı

Yapılışı.

Kabaklar soyulup yumurta büyüklüğünde doğranır. Yıkandıktan sonra bir tencereye koyulur. Üstüne fasulyesi ilave edildikten sonra kaynar suyu da konulur ve ocağın üstüne bırakılır. İçine tuzu konulur. Kabak yumuşayana kadar pişirilir. Kaynarken bir tatlı kaşığı şeker konulur. Kabak yumuşayınca kaşığın arka tarafıyla kabaklar ezilir. Piştikten sonra bir tavada pırasa ve tereyağı kavrulup çorbanın üstüne konulur. (KK: 31).

3.4.9.1.9 Fırın Fasulyesi (Kuruböce) orbası

Malzemeler:

Bir ap kuruböce

İki kaşık mısır unu

Bir bardak kuru fasulye

Yarım bardak mısır yarması

Tuz, su

Bir demet pırasa yaprağı

Yapılışı:

Kuruböceler ağıza sinacak şekilde kıyılıp sıcak suda yıkanır. Kuruböce tencereye konulup üstüne kuru fasulye ve mısır yarması ilave edilir. Üstüne de bir kase soğuk su konulur. Beyaz fasulye yarılana kadar ocakta pişer. Ondan sonra biraz daha soğuk

su ilave dilip, karıştırılarak mısır unu konulur. Ağı kapatıldıktan sonra yirmi dakika pişmeye bırakılır. Bir tavada tereyağı ve pırasa kavrulur ve çorbanın üzerine dökülür (KK: 31).

3.4.9.1.10 Dövme Çorbası

Malzemeler:

Yarım kilo dövme

Bir bardak kuru fasulye

Su, tuz, tereyağı

Yapılışı:

Dövme ve fasulye yıkanıp tencereye koyulur. Üstüne bir miktar soğuk su koyulur. On dakika piştikten sonra fasulyesi yarılana kadar böyle pişirilip su ilave edilir. Fasulye yarıldıktan sonra su konulup pişmeye bırakılır. Yarım saat piştikten sonra üzerine yağ yakılır (KK: 31).

3.4.9.1.11 Kara Lahana Döşemesi

Malzemeleri:

Bir bağ kara lahana

Bir çay bardağı bulgur

İki baş soğan

Bir tane patates

Tuz, yağ, acı biber

Bir tane domates

İki tane yeşil biber

Yapılışı:

Kara lahana doğranıp kaynamış suda bir boğaz haşlanıp süzülür. Tencereye soğan, domates ve yağ koyulup kavrulur, üstüne kara lahanası koyulup bulgur ve patates

koyulur. Üstüne yeşil biber doğranıp suyu koyulup tuzu atılır. Yirmi beş dakika pişirilir (KK: 31).

3.4.9.1.12 Pırasa Çorbası

Malzemeler:

Bir bağ köy pırasası

Bir bardak kuru fasulye

İki avuç mısır unu

Bir çay bardağı pirinç

Tuz, su, yağ

Yapılışı:

Kuru fasulye önceden haşlanır. Pırasalar incecik doğranıp yıkanır. Haşlanana kuru fasulyenin üstüne koyulup iki avuç mısır unu karıştırılarak ilave edilir. Tuz ve yağ koyulup pişmeye bırakılır. Yirmi dakika da pişer (KK: 31).

3.4.9.1.13 Şalgam Döşemesi

Malzemeler:

Bir bağ şalgam

Bir bardak kuru fasulye

Bir çay bardağı pirinç

İki baş kuru soğan

Tuz, tereyağı

Yapılışı:

Bir bardak kuru fasulye önden haşlanır. Şalgam yıkanıp doğrandıktan sonra bir boğaz haşlanır. Şalgam süzülüp tencereye konular. Üzerine pirinç, fasulye, yağ ve tuz koyulup su da ilave edildikten sonra pişmeye bırakılır (KK: 31).

3.4.9.2. Yemekler

3.4.9.2.1 Yeşil Fasulye Yemeği

Malzemeler:

Bir kilo taze fasulye

İki baş kuru soğan

Bir adet domates

Yarım kaşık salça

Bir kaşık yağ

Tuz, su

Yapılışı:

Fasulyeler ipliklenip üçe kırılır. Soğan ince ince doğranıp üstüne domates de doğranıp koyulur. Üzerlerine yağ salça koyulup biraz kavrulur. Kırılan fasulyeler üzerine koyulup karıştırılır. On beş dakika fulye tencerenin ağzı kapatılarak buharda kavrulur. Kavrulduktan sonra üzerine kaynar su ve tuz ilave edilip pişmeye bırakılır. Yirmi dakika sonra pişer (KK: 31).

3.4.9.2.2 Patates Yemeği

Malzemeler:

Bir kilo patates

Bir kaşık salça

İki baş kuru soğan

Yağ, tuz, su

Yapılışı:

Patatesler soyulup küp şeklinde doğranır. Soğanlar küp küp doğranıp tencereye koyulur. Üstüne yağı salçası koyulup kavrulmaya bırakılır. Beş dakika yağ, soğan,

salça kavrulur. Üzerine patates konulduktan sonra karıştırılır ve kaynamış su ilave edilir. Tuz da atıldıktan sonra on dakika pişirilir (KK: 31).

3.4.9.2.3 Hoşguran Kavurması

Malzeme:

Bir demet hoşguran

İki baş soğan

İki kaşık sıvı yağ

Su, tuz

Yapılışı:

Hoşguran doğranıp yıkanır ve tencereye konur. Üstüne kaynamış su ilave edilir. İki taşım kaynatılıp süzülür. Bir tencereye soğanlar ince kıyılmış şekilde koyulur ve yağ koyularak kavrulur. Süzölmüş hoşguran suyu sıkılarak kavrulan soğanın üstüne koyulur ve tuzu atılır ve pişmeye bırakılır (KK: 31).

3.4.9.2.4 Kara Lahana Diblesi

Malzemeler:

Bir bağ kara lahana

İki baş kuru soğan

Bir bardak bulgur

Yağ, tuz, su

Yapılışı:

Pancar çok ince bir şekilde kıyılır. Bir tencerede kaynatılan suyun içine kıyılmış lahana koyulur. Bir bardak bulgur ilave edilip tuzu atılır hep birlikte haşlanmaya bırakılır. Yirmi dakika kaynadıktan sonra süzgeçten süzölüp suyu akıtılır. Bir tencerede yağla birlikte doğranmış soğan kavrulur ve haşlanmış malze sağanın sütüne ilave edilir. Karıştırılıp beş dakika pişirilir (KK: 31).

3.4.9.2.5 Fırın Fasulyesi Döşemesi

Malzemeler:

Bir büyük çap fırın fasulyesi

Bir bardak bulgur

İki baş kuru soğan

Yarım kaşık salça

Bir tane acı biber

Su, tuz

Yapılış:

Kuru böceler kırılıp sıcak suyla yıkanır. Tencere küp şeklinde soğan doğranıp salça ve yağ ile birlikte kavrulur. Üstüne kuruböceler ilave edilir. Üstüne sıcak su ve bulgur ilave edilip tuzu atılıp ağzı kapatılıp yarım saat pişmeye bırakılır (KK: 31).

3.4.9.2.6 Fasulye Turşusu Diblesi

Malzemeler:

Bir büyük çap fasulye turşusu

Bir bardak pirinç

Bir tane havuç

İki tane soğan

Bir tatlı kaşığı pul biber

Su, yağ

Yapılışı:

Fasulye turşusu ince şekilde kıyılır. Pirinç, havuç ve turşu bir tencerede haşlanır. Haşlanan malzeme süzgeçten süzülür. Bir tencerede yağ, pul biber koyulup soğan

kavurulur. Bu karışımın üstüne süzgeçten geçmiş malzemeler ilave edilip karıştırılır (KK: 31).

3.4.9.2.7 Taflan Tuzlusu Kavurması

Malzemeler:

Bir tabak taflan tuzlusu

İki baş kuru soğan

Sıvı yağ

Yapılışı:

Taflan tuzlusunun çekirdeği ayıklanır. Tuzu çıkartılana kadar suyla yıkanır. Soğanlar bir tencere yağla birlikte kavurulurken taflan suyu sıkılıp soğanların üstüne ilave ederiz. İki dakika birlikte karıştırılır ve yemeye hazır hale gelir (KK: 31).

3.4.9.2.8 Karalahana Sarması

Malzemeler:

Bir bağ sarmalık karalahana

İki baş kuru soğan

İki su bardağı ince çekilmiş fırın yarması

Bir çay bardağı bulgur

Bir çay bardağı pirinç

Bir tane acı biber

Tuz, yağ

Yapılışı:

Karalahanalar kaynar suya batırılıp hemen çıkartılır ve soğuk suya bırakılır. Mısır yarması tencereye koyulur, üzerini geçecek şekilde su ilave edilir. On dakika pişmeye bırakılır. Pirinç ile bulgur ilave edilir. Soğanlar ve maydanozlar incecik doğranıp tencereye atılır. Tuzu, yağı ve biberi de ilave edilip ocaktan alınır. Haşlanan

karalahana yaprağına bir kaşık iç harç koyularak sarılır. Tencereye dizilen sarmaların üstünden salçalı su ve yağ koyulur. Bir saate yakın pişer (KK: 31).

3.4.9.2.9 Yeşil Fasulye Diblesi

Malzemeler:

Bir kilo taze fasulye

İki baş kuru soğan

Bir çay bardağı pirinç

Bir çay bardağı su

Bir tatlı kaşık pıllı biber

Yağ, tuz

Yapılışı:

Fasulyeler incecik kıyılıp süzgeçte suyun altına tutularak yıkanır. Tencereye fasulye koyulup fasulyenin arasına gelecek şekilde doğranmış soğan ve pirinç ilave edilir. Üzerine sıvı yağ gezdirip tuzu atılır. Yarım çay bardağı su ilave edilip buharın pişmeye bırakılır. Yirmi dakika pişer (KK: 31).

3.4.9.2.10 Fındık Mantarı Kavurması

Malzemeler:

Bir tabak fındık mantarı

İki büyük baş kuru soğan

Tuz, tereyağı, su

Yapılışı:

Mantarlar ayıklanıp yıkandıktan sonra parçalar haline getirilir. Bir tencereye soğanlar doğranıp yağla karıştırılır ve üzerine yıkanmış mantar ilave edilir. Bir su bardağı su ve tuzu koyulup yarım saat pişirilir (KK: 31).

3.4.9.2.11 Merüvcen Kavurması

Malzemeler.

Bir demek merüvcen

İki baş kuru soğan

Yağ, tuz, soğan

Yapılışı:

Merüvcenler suda haşlanıp süzülür. Süzülen merüvcenler incecik kıyılıp soğuk sudan geçirilir. Bir tencerede doğranmış soğan yağla kavrulur, kıyılmış merüvcenler ilave edilir. Beş dakika birlikte karıştırdıktan sonra pişer (KK: 31).

3.4.9.2.12 Sakarca Muğlaması

Malzemeler:

İki bağ sakarca

İki baş kuru soğan

İki yumurta

İki kaşık yağ

Tuz, su

Yapılışı:

Sakarcalar temizlenip yıkanır ve kaynamış suda haşlanır. Haşlanan sakarcalar soğuk sudan geçirildikten sonra ince bir şekilde doğranır. Yayvan bir tavada ince doğranmış soğanla yağ kavrulur ve doğranmış sakarcalar tavaya koyulur. Bir kaşık yardımıyla düzleştirilir. Üzerlerine iki yumurta kıyılıp serilir ve üzerine kızdırılmış tereyağı gezdirilir. Ağız kapalı şekilde yumurtaların pişmesi beklenir (KK: 31).

3.4.9.2.13 Galdirik Kızartması

Malzemeler:

Bir bağ galdirik

Bir tutam pırasa

İki dilim bayat ekmek

İki tane yumurta

Bir kaşık mısır unu

Tuz, yağ

Yapılışı:

Galdirikler ayıklanıp iri iri doğranır. Doğranan galdirikler bir tencerede haşlanır. Haşlanan galdirikler süzgeçten süzülüp soğuk suyun altında yıkanır. Bir tepsiye koyulan galdiriklerin arasına pırasalar doğranır ve mısır unu, tuz, bayat ekmekler parçalanarak katılır. Tepsine harmanlanan malzeme kızgın yağın üstüne koyulur. Malzeme kaşık yardımıyla tavaya yerleştirilir ve üzerine iki yumurta kırılır. Tavanın kapağı yardımıyla iki yüzü pişirilir. Yumurtayı yüzü üste gelecek şekilde servise hazır hale getirilir (KK: 31).

3.4.9.2.14 Elma Kuru Yemeği

Malzemeler:

Yarım kilo elma kuru

Bir bardak şeker

Bir bardak pekmez

Su

Yapılışı:

Elma kuruları yıkanıp tencereye koyulur. Üzerine bir bardak pekmez, bir bardak şeker ve üç bardak su koyulup yarım saat pişirilir (KK: 31).

3.4.9.2.15 Armut Kuru Pişmiş

Malzemeler:

Bir tabak dilimlenmiş armut kuru

Bir bardak şeker

Üç bardak su

Yapılışı:

Armut kuruları yıkanıp tencereye koyulup üzerine şeker ve su ilave edilir. Yarım saat pişirilir (KK: 31).

3.4.9.2.16 Fırın Unu Yalaşı

Malzemeler:

Bir bardak fırın unu

Tuz, su, tereyağı

Yapılışı:

Su tencerede kaynatılır. Un karıştırılarak kaynayan suya ilave edilir. Tuzu atılıp on beş dakika pişmeye bırakılır. Piştikten sonra tavada kızdırılmış tereyağı üzerine dökülür (KK: 31).

3.4.9.2.17 Celeçoş

Malzemeler:

Bir tane mısır ekmeği

Tuz, tereyağı, su

Sarımsak

Yoğurt

Yapılışı:

Mısır ekmeği lokma lokma doğranır. Kaynayan tuzlu suda haşlanıp süzülür. Bir tepsiye konulan ekmeğin üzerine sarımsaklı yoğurt dökülür ve tavada kızdırılmış tereyağı üzerine dökülür (KK: 31).

3.4.9.2.18 Kuru Kabak Yoğurtlaması

Malzemeler:

Bir tabak kuru kabak

Tuz, su

Yoğurt

Sarımsak

Yapılışı:

Kuru kabak haşlanıp küçük küçük doğranır. Tepsiyeye dökülen kabağın üzerine sarımsaklı yoğurt gezdirilir. İsteğe göre üzerine tereyağı yakılır (KK: 31).

3.4.9.2.19 Sütü Kabak

Malzemeler:

Bir tane kara kabak

Bir büyük kase süt

Şeker, tuz

Yapılışı:

Kabak soyulup ince ince doğranır. Yıkayıp bir tencereye koyulan kabağın üzerine tuz ilave edilip kabak yumuşayana kadar pişmeye bırakılır. Yumuşayınca kabaklar kepçe yardımıyla ezilir. Sütü ve şekeri ilave edilip bir boğaz kaynatılıp pişirilir (KK: 31).

3.4.9.2.20 Hamsi Buğlaması

Malzemeler.

Bir kilo hamsi

Bir demet maydanoz

Bir çay bardağı sıvı yağ

Bir çay bardağı su

Tuz

Yapılışı:

Hamsi temizlenip yıkanır ve bir tepsiye dizilir. Üzerine yarım çay bardağı su koyulur. Ağız kapalı şekilde iki dakika kaynatılır. Üzerine maydanozu doğranıp yağı koyulduktan sonra on dakika pişirilir (KK: 31).

3.4.9.3. Turşular

3.4.9.3.1 Fasulye Turşusu

Malzemeler:

Fasulye

Sarımsak

Kalın tuz

Su

Acı biber

Yapılışı:

Fasulyeler ayıklanıp kaynamış suda bir boğaz haşlanır. Kaynamış sudan çıkartılan fasulyeler soğuk suda yıkanır. Bir büyük kapta sarımsak, biber, kalın tuz dövülüp ezilip fasulyenin üzerine dökülüp harmanlanır. Daha sonra fasulyeler bidona bastırarak doldurulur üzerine yüzleyecek şekilde tuzlu su koyulur (KK: 31).

3.4.9.3.2 Salatalık Turşusu

Malzemeler:

Salatalık

Sarımsak

Acı biber

Kalın tuz

Su

Bir çay bardağı sirke

Yapılışı:

Salatalıklar yıkanıp bir bidona üst üste dizilir. Bir kapta ezilen acı biber, sarımsak ezilip tuzlu suya karıştırılır. Salatalığın yüzünü geçecek şekilde bidona koyulur. En son ağzına bir çay bardağı sirke koyulup sıkıca kapak kapatılır. Beş gün sonra yemeye hazırdır (KK: 31).

3.4.9.3.3 Galdirik Turşusu

Malzemeler:

İki bağ galdirik

Bir çap pırasa

Tuz, sarımsak, su

Yapılışı:

Galdirikler doğranıp yıkanır ve yumuşayacak kadar haşlanır. Pırasalar da doğranıp yıkanır ve yumuşayacak kadar pişirilir. Sğuyan iki malzeme birbirine karıştırılır. Bir kapta dövülen acı biber, sarımsak, tuz karışımı sulandırılarak bidona koyulmuş galdirik ve pırasanın üzerine koyulur. Ağzı sıkıca kapatılır. Üç gün sonra yemeye hazırdır (KK: 31).

3.4.9.3.4 Yeşil Domates Turşusu

Malzemeler:

Yeşil domates

Kalın tuz

Sarımsak

Acı biber

Yapılışı:

Yeşil domatesler yıkanıp çok ince şekilde doğranır. Doğranan domatesler derin bir kaba koyulup üzerine tuz koyularak bir gece bekletilir. Bir gece bekleyen domates

sulanır, suyu süzülerek acı biber, sarımsak ve tuzun olduğu bir kaba alınır Burada harmanlanan malzemeler bir bidona koyulur (KK: 31).

3.4.9.3.5 Kiraz Turşusu

Malzemeler:

Kiraz

Kalın tuz

Yapılışı:

Sapları ayıklanan kiraz bidona koyulur. Üzerine kalın iki avuç kalın tuz koyulur. İki gün sonra yemeye hazır olur (KK: 31).

3.4.9.3.6 Taflan Turşusu

Malzemeler:

Taflan

Kalın tuz

Yapılışı:

Taflan sapından ayıklanıp bidona koyulur. Üzerine kalın tuz ve az miktar su ilave edilir (KK: 31).

3.4.9.4. Ekmekler

3.4.9.4.1 Mısır Ekmeği

Malzemeler:

Mısır unu

Su

Tuz

Bir tatlı kaşığı şeker

Yapılışı:

Mısır unu bir derin kaba koyulur. Üzerine tuzu, şekeri ve sıcak suyu koyularak hamur haline getirilir. Hamur bir saat bekletilir. Yağlanan tepsiye koyulan hamur güzinenin gözünde pişirilir (KK: 31).

3.4.9.4.2 Fetil Ekmeği

Malzemeler:

Beyaz un

Hamur mayası

Su

Tuz

Yapılışı:

Tekneye un koyulduktan sonra tuz ilave edilir. Maya bir kaptan ılık suda eritilir ve una katılır. Sıcak suyla hamur kıvamına gelecek şekilde yoğrulur. Yoğrulduktan sonra hamur mayalanması için üç saat bekletilir. Sac ateşin üstüne koyulup yağlanır. Yağlanan saca bir tabak yardımıyla hamurlar dökülür. Sacın büyüklüğüne göre üç tane veya dört tane ekmeğin sığdırılıp pişirilir (KK: 31).

3.4.9.4.3 Kül Çöreği

Malzemeler:

Mısır unu

Tuz

Su

Yapılışı:

Mısır ununa tuz ve su katılarak hamur haline getirilir. Tepsinin içine bir sıra taflan yaprağı dizilir. Taflan yaprağının üstüne hamur koyulup üstüne bir daha taflan yaprağı dizilir. Ateşin közü sacın üzerine alınır bir kısmı da yerde bırakılır. Tepsi yerde bırakılan ateşin üstüne koyulur. Sacın üstünde olan közle birlikte sac da tepsinin üstüne koyulur. Böylece iki taraftan hamur pişmeye bırakılır (KK:31).

3.4.9.4.4 Hamsili Ekmek

Malzemeler:

Mısır unu

Hamsi

Tuz

Su

Yapılışı:

Mısır unu, tuz, su ve kılıcı alınıp parçalanmış hamsiyle bir hamur yapılır. Yapılan hamur bir saat dinlendirildikten sonra saçta pişirilir (KK: 31).

3.4.9.5. Tatlılar

3.4.9.5.1 Pekmez Yalaşı

Malzemeler:

Bir su bardağı pekmez

Mısır unu

Su

Yapılışı.

Pekmezi bir tencerede sulandırılır. Sulandırılan pekmeze mısır unu ilave edilir ve koyulaşana kadar pişirilir. Koyulaştıktan sonra kâselere bölünür (KK: 31).

3.4.9.5.2 Peri Tatlısı

Malzemeler:

Un, su

Tuz

Yağ

Şeker

Un, tuz ve su ile hamur yoğrulur. Hamurdan ince yufkalar açılıp küçük kare şeklinde kesilir. Bu parçaların tam ortasından tutulup iki tarafından büzülür. Tencerede ısınan yağın içine atılıp kızartılır. Oradan çıkarılan tatlılar soğuk şerbetin içine atılır (KK: 31).

3.4.9.5.3 Fırın Unu Helvası

Malzemeler:

Fırın unu

Şeker

Su

Tereyağı

Yapılışı:

Un ve tereyağı kavrulur. Bir kapta şekerle su şerbet yapılır. Şerbet karıştırılan una koyulur. Tepsiyeye basılan helva dilim dilim kesilir (KK: 31).

Araştırma sahasında birçok yiyecek ile ilgili bilgiler derledik. Yöredeki yemek kültürüne doğal şartların büyük etkisi bulunmaktadır. Yörede yiyecekler genellikle bitkiselidir. Yörede çalı çilek, meruvcen veya galdirik gibi birçok yabancı bitki yemek malzemesi olarak kullanılmaktadır. Yöre çok nemli bir iklimi sahip olduğu için kurutulan sebzeler bozulacağından dolayı yörede yaz sebzelerini kışın tüketmek için turşu yapma kültürü gelişmiştir.

3.4.10. Halk Takvimi

Halkın, bir yıl içinde arka arkaya gelen günlerle toplumsal, hukuksal, ekonomik, tarımsal, siyasal, kültürel, dinsel ve büyüsel oluşumları tespit etmek amacıyla kullandığı geleneksel bilgi ve uygulamaları "halk takvimi"(halk gün bilgisi) olarak adlandırılır. Halk takvimimi, herhangi bir yöre insanının bir kültürel miras olarak edindiği; doğal olgularla toplumsal kurumlar ve olgular arasındaki uzun süreli deneyimlere dayalı ilişkinin kurulduğu din, tarih, gelenek, eğitim, inanç, hukuk, tarım, siyaset gibi alanlardan hareketle zaman-hayat

ikilisinin oluşturduğu bir sistemdir. Bunun sonucu halk takvimleri oluşturdukları doğal ve kültürel ortamın ürünüdür. Ait oldukları toplumlar halk takvimlerini uzun süreli deneyimler, maddi ve manevi birçok kayıp sonucu elde etmiştir. (Artun, 2015, 266)

3.4.10.1. Günler

Bulancak halk takviminde bir gün şu bölümlerden oluşur. Seher (sabah), guşluk, öğlen, ikindi, akşam, yatsı.

Seher (Şafak): Günün yeni doğmaya başladığı zaman dilimini ifade eder.

Sabah: güneşin doğmasıyla başlayıp kuşluk vaktine kadar olan zamandır.

Kuşluk: Öğlen ile ikindi arasında kalan zaman.

İkindi

Akşam

Yatsı (KK:50)

3.4.10.2. Aylar

İnsanlar, tecrübeleri sayesinde bazı doğa olaylarının veya hayatlarını ilgilendiren olayların tekrarladığını fark etmesiyle birlikte tedbir amaçlı olarak hafızalarında bu olayların yaşandığı zamanları semboller vererek kodlamışlardır. Bu kodlama nesilden nesile aktararak devam etmiştir.

Divanü Lûgatit Türk'te, On İki Hayvanlı Türk Takvimi'nde yılbaşı 21 Mart, yani Nevruzdur. Türkler bugüne "yeni gün" demektedirler.4 Takvimi Celali'de sene başı ve ilkbahar başlangıcı olan bugün, Rumi takvime göre 9 Mart'a tesadüf etmekte ve Nevruz olarak kabul edilmektedir. Türklere ait bu kaynaklara göre, Türklerde yılbaşı ve baharın başlangıcı Mart ayıdır, Nevruz'dur. On İki Hayvanlı Türk Takvimi üzerine Türkiye'de doktora yapan İranlı Ebulfez Nebey, On İki Hayvanlı Türk Takvimi'nin başlangıcının 21 Mart tarihi ve Nevruz günü olduğunu çok net ve açık bir şekilde belirtmiştir (Tepekaya, 2002, 1086).

Bu takvim halkın bilinçaltında geniş yer tutmakla birlikte doğal tehlikenin önlenmesi noktasında da önemlidir. Aşağıda verdiğimiz iki örnek toplumu hava felaketine karşı uyarmaktadır.

Karakış kış, zemheri ayaz, gücük az, ondan sonrası da yaz. (KK: 33).

Korkma zemherinin kışından,

Kork abrul ayının beşinden,

Sarı öküzü ayırır eşinden. (KK: 50).

“Koç ayı: Koyunların koçlandığı aydır.(Ekim)

İstavrit ayı: Ağustos

Darı ayı: Eylül

Zemheri ayı: Kasım

Karakış: Aralık (KK: 1).

“Mart: Mart

Abrul: Nisan

Mayıs: Mayıs

Kiraz: Haziran

Orak: Temmuz

Ağustos: Ağustos

İlk güz: Eylül

Orta güz: Ekim

Son güz: Kasım

Kara kış: Aralık

Zemheri: Ocak

Gücük: Şubat'' (KK: 21).

Mart: Mart

Nisan: Abrul ayı

Mayıs: Mayıs

Haziran: Kiraz ayı

Temmuz: Orak ayı

Ağustos: Fındık

Eylül: İstavrit ayı

Ekim: Darı ayı

Kasım: Üzüm ayı

Aralık: Karakış

Ocak: Zemheri

Şubat: Gücük (KK: 50).

3.4.10.3. Mevsimler

Bir yıl, dört mevsimden oluşur. Bunlar:

İlgüz: İlbahar (Mart, Abrul, Mayıs)

Yaz: Yaz (Kiraz, Orak, Fındık)

Son güz: Sonbahar (İstavrit, Darı, Üzüm)

Kış: Kış (Karakış, Zemheri, Gücük) (KK: 50).

3.4.11. Halk Meteorolojisi

İnsanlar, büyüklerinden duydukları anılarla birlikte hava durumu hakkında bir kanaat sahibi olmuşlardır. Bu bilgiler şüphesiz ki çok önceleri tecrübe ile elde edilmiş ve nesilden nesile aktarılmış bilgilerdir.

Ben dere kenarında oturuyorum. Eğer sabah derenin üzerinden duman kalkarsa o gün mutlaka yağmur yağardı (KK: 1).

Köyümüzün baktığı iki tepe yer vardır. Bunlardan birisi Şeyh Musa diğeri ise Vona tarafıydı. Eğer Vona tarafı bulutluysa yağmur kesin yağardı (KK: 36).

Yağmur yağacağı zaman hava çok bunaltıcı olur (KK: 13).

Kışın özellikle gece vaktine denk gelen bir saatte çok şiddetli bir gök gürültüsü olur. O gürültü karşısında eski insanlar göğün karnı üzöldü derlerdi. Çok karın yağacağına işaretir (KK: 31).

Buralarda üç büyük fırtına vardır. Bunlar ayandon, kırlangıç ve abrul beşi fırtınalarıdır (KK: 50).

Mart ayının ön dördü kocakarı hesabına göre mart ayının biridir. Mart birinden itibaren 12 gün her gün bir ayı temsil eder. Örneğin Mart biri denen gün yağmurluysa mart ayı yağmurlu geçecektir (KK: 31).

3.4.12. Adlar ve Lakaplar

Bulancak yöresinde yaptığımız çalışmalar bize lakapların isim karışıklığını önleme veya taşıyan kişilerin özelliklerini göstermek için kullanıldı göstermiştir. Derleme sırasında kaynak kişimizin anlattığı şu olay durumu özetler niteliktedir.

Bir kişi bir kızı kaçırmak istiyormuş. Kızın gönlü var mı yok mu bilinmiyor. Yanına iki arkadaşını alıp kızı kaçırmaya gitmişler. Gidenlerin hepsinin adı Murat'mış. Bunlar kızı çektikçe kız direnirmiş. Bunlarda girebi sapıyla döve döve kaçırmaya çalışıyorlarmış. Kız en sonunda dayanamamış siz beni kime kaçıyorsunuz, demiş. Kaçıranlardan biri seni Murat'a kaçıyorsunuz, demiş. Kız da iyi de hepimizin adı Murat zaten hangi Murat'a kaçıyorsunuz, demiş. Bunun üzerine

adam seni Kara Murat'a kaçırıyoruz, demiş. Kız da bu cevap üzerine daha vurmayın benim gönlüm var geliyor, demiş (KK: 25).

Çekirge: Çekirge gibi çok hareketli olduğu için (KK: 16).

Kuruyülük: Çok zayıf olduğu için (KK: 16).

Karakulak: Kulakları büyük olduğu için (KK: 16).

İhtiyar nene: Yaşlı evlendiği için herkes öyle derdi (KK: 16).

Pevrüz: Sarımsak yediği için sarımsak kokuyordu, bu yüzden pevrüz derdik (KK: 16).

Daşman: Şişko olduğundan dolayı böyle bir lakap verilmiş (KK: 1).

Hükümet: kişinin adı Mustafa olduğunu için bu lakabı vermişler (KK: 1).

Karişmen: Dedeleri bir işe karişmam dediği için bu lakabı vermişler (KK: 1).

Bali Mehmet: Adam bali gibi yapışkan biriymiş (KK: 25).

Kolipsir: boyu kısa diye bu lakap verilmiştir (KK: 38).

Sinek: Çok hızlı, bir arada durmuyor diye (KK: 38).

Çel: Şımarık, yaramaz çocuğa ''çel'' denir (KK: 52).

Kara: Çok esmer olduğu için bu lakap verilir (KK: 52).

Farfar: Çok konuşan bir çocuğa bu isim verilmiştir (KK: 52).

Antik: Köyde bir kişiye bu lakabı vermişler. Adam biraz antika bir adamdı (KK: 21).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bulancak, Karadeniz Bölgesi'nin doğusunda yer alan Giresun ilinin nüfus ve ekonomik bakımdan en büyük ilçesidir. Kuzeyinde Karadeniz, batısında Piraziz, doğusunda ise Giresun ili yer almaktadır. Bulancak konumu itibariyle geçiş yolu üzerinde bulunan bir ilçedir. Fatih Sultan Mehmet yönetimindeki Osmanlı kuvvetleri tarafından Trabzon Rum İmparatorluğunun ele geçirilmesiyle birlikte Osman Devleti'nin kontrolüne geçmiştir. Bulancak ilçesinin idari yapısı 60 köy, 2 belde ve 15 merkez mahalle olarak şekillenmiştir.

Bulancak ilçesi halk edebiyatı ürünleri açısından zengin bir ilçedir. İlçe türkülerin icra edilmesi açısından gelişmiştir. İlçede mani söyleme geleneği azalmaya başlamakla birlikte varlığını devam ettirmektedir. İlçede efsane aktarımı devam etmektedir.

Halk bilim başlığı altında Bulancak ilçesindeki geçiş aşamaları, yemekler, inanç ve adetler gibi hususlar incelenmiştir. Bulancak ilçesindeki geçiş dönemi adetleri tespit edilmiştir. Doğumla ilgili uygulamalar doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası olmak üzere üç bölümde incelenmiştir. İlçede doğum ile ilgili kaçınmalar, çocuğun göbeği, lohusalık, al karısı gibi uygulamaların çeşitliliği belirlenmiştir.

Ölümlle ilgili uygulamalar ölüm öncesi, ölüm sırası ve ölüm sonrası olmak üzere üç bölümde incelenmiştir. Ölüm insanın maddi hayattaki yaşamının son bulmasıdır. Çalışmada, ölümü düşündüren ön belirtilerden defin işlemine ve ölünün günlerine kadar olan uygulamalar belirlenmiştir.

Bulancak ilçesinde kutlanan veya kutsallığına inanılan özel günler ve bu günlerde hangi uygulamaların yapıldığı tespit edilmiştir. Bulancak ilçesinde halk hekimliği uygulamaları devam etmektedir. Bu uygulamaları yapanlar genellikle yaşlı kişilerdir. Halk hekimliği konusunda bilgilerin yeni kuşaklara aktarımı hiç yok denecek kadar azdır. Halk takvimine ilişkin geleneksel bilgi birikiminin gelecek kuşaklara aktarımı konusunda bir kesintinin yaşandığı tespit edilmiştir.

İlçede yemekler doğal şartlardan etkilenmiştir. Yörede çok çeşitli yemekler bulunmakla birlikte büyük çoğunluğu bitkisel yiyeceklerdir. Yörede havanın çok

nemli olmasından dolayı yaz sebzeleri kurutma işlemi yapılamamaktadır. Sebze kurutmaya dönük bir yapının oluşmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak Bulancak yöresinde halk edebiyatı ve halkbilimi ürünlerinin üretiminin ve aktarımının devam ettiği geleneksel inanç ve uygulamaların süreklilik arz ettiği tespit edilmiştir. Gelenek, çağın şartlarına bağlamında eskiye oranla zayıflamış olsa da yörenin halk edebiyatı ve halk bilimi ürünleri noktasında hale önemli bir zenginliğe sahip olduğu görülmektedir. Alan araştırması ve yazılı kaynaklardan yararlanma yöntemleriyle hazırlanan ve Bulancak yöresi halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerini konu edinen bu çalışmanın en önemli önerisi ilerleyen süreçte konunun yeni çalışmalarla derinlemesine araştırılmasıdır.

SÖZLÜK**-A-**

Abrul: Nisan ayı.

Afır: Ahır.

Akanduruk: Çam ağacından çıkan sıvı, çam reçinesi.

Alaf: Mısır saplarının biçilmiş hali.

Alamuk: Havadaki nemin alçalıcı hal almasıyla oluşan bunaltıcı hava için kullanılır.

Andır: Kötü şey.

Annak: Önü açık yer.

Avu: Zehir, bahçede yetişen tohumlu kırmızı saplı bitki.

Avuz: Yeni doğuran inekten gelen sarı koyumsu şekerlenerek yenen şey.

Ayama: Lakap, takma isim.

-B-

Badal: Merdiven, basamak.

Böğce: Fasulye.

Böğür: Göğüs.

Bökenek: İnsanlara ve ineklere konan büyük kanatlı sinek.

Buza: İneğin yavrusu.

-C-

Caranak: Sağanak yağın yağmur.

Cazı: Cadı.

Cember: Kenarına oya yapılan başörtüsü.

Cenik: Köy, yayladan aşağı olan yer.

Cıbban: Alkış.

Cingan: Çingene, toplayıcılık yapan göçebe insan.

Civil: Ufak, küçük.

Cücük: Cıvciv.

-Ç-

Çangal: Yaklaşık iki metre boyunda olan fasulye sırığı.

Çel: Yaramaz çocuk.

Çıtlak: Küçük ateş parçası.

Çimmek: Banyo yapmak.

Çivit: Çekirdek, çamaşır yıkanırken kullanılan mavi toz.

Çörtük: Küçük armut.

Çöten: Etrafi çubukla örülü mısır deposu

-D-

Dadanmak: Alışmak.

Dadluk: Tatlı, sevimli.

Davun: Yara.

Dekmük: Tekme.

Derbey: Lastik ayakkabının içi astarlı yani daha kaliteli olanı.

Dozirik: Gece ortaya çıkan ve ışığa uçan büyük böcek.

Döş: Göğüs, bağır.

Döşeme: Pancarın patates ve bulgur katılarak yapılan yemeği.

Düve: Dişi genç inek.

-E-

Ebrük: Yumuşak, zedelenmek.

Ecünnü: Cin, üç harfli.

Emice: Amca.

Enük: Köpek, it.

Erikme: Şımarma, yaramazlık yapma.

Essah: Gerçek, sahi.

-F-

Feşel: Yaramaz çocuk.

Fetil: Saçta pişen beyaz ekmek.

-G-

Galdirik: Yemek yapılan yabani, sapı dikenimsi bitki.

Galez: Kurumuş fındık yaprağı.

Gocaman: Yaşlı erkek.

Goğuk: Delik.

Golan: Odun taşırken sırta sarılan ip.

Gopsil: Küçük şey.

Goruk: İçi boş fındık.

Gozak: Olgunlaşmamış meyve.

Gübür: Toz.

Gücük ayı: Şubat ayı.

Gücüktenne: Yaylada yetişen ve yemeği yapılan çayır bitkisi.

Güverme: Yeşerme.

-H-

Haccak. Güzel.

Haçan: Ne çabuk.

Hartama: Evlerin çatısına veya yer zeminene döşenen ince tahta.

Hayat: Koridor.

Hennük: Yağmur sonrası yumuşamış toprak.

Herslenmek: Sinirlenmek.

Hıl hışır: Eski, gereksiz eşya.

Hızan: Çocuk.

Hortik: Domuz yavrusu.

Hoşguran: Yemeği yapılan bir bitki.

Höngül: Yemeği yapılan bir bitki.

-I-

Imık: İlık.

Işgın: Fındık ağacının diplerinde büyüyen küçük fındık çubukları.

-İ-

İlenmek: Beddua etmek.

İlistir: Süzgeç.

-K-

Kelek: İneklerin boynuna takılan büyük çan.

Keme: Büyük fare.

Kenlemek: Biri için içinde sürekli kötü düşünceler barındırmak.

Keş: Torbaya koyulup bekletilmiş peynir.

Keyfanı: Yaşlı kadın.

Külek: Yuvarlak, tahtadan yapılmış yağ kabı.

-M-

Mendek: Çorbası yapılan ve kokusu güzel olan bir bitki.

Mil: Tığ.

Mudara: Dayanıksız

-N-

Nebri: Kötülük yapanlar veya yapabilecek olanlar için söylenir.

Nerdek: Pekmez suyu.

-O-

Obuz: İki yamaç arası akan su.

Orak: Ot ve mısır biçme aleti.

-Ö-

Ötürük: İshal.

Öcü: Cadının diğer bir adıdır.

-P-

Palak: Ayı yavrusu.

Palan: Eski kıyafetler.

Pancar: Karalahana.

Patoz: Fındık ayıklama makinesi.

Pezük: Pazı.

Pıtıtrak: Uçlarındaki tohum kısmı yapışkan olan bitki.

Pıtlak: Patlamış mısır.

Poğul: Mısır.

-S-

Sadır: Sidik.

Sarıca: Yabani arı, eşek arısının küçüğü.

Sasuk: Tatsız.

Savruk: Müsrif.

Sef: Yanlış, hatalı.

Sekmen: Elde yapılan küçük tahta oturak.

Söykenmek: Yaslanma.

-Ş-

Şavvadak: Birdenbire, aniden.

Şelek: Sırtta taşınan büyük sepet.

Şennik: Sebze ekilen küçük tarla.

Şırahna: Üzüm ezilen ahşap kap.

Şilte: Yatak ve yorganın iç yüzü.

Şişek: Yaşına gelmiş koç koyun.

-T-

Taasal: Uyuşuk, tembel.

Tecir: Hayvan alıp satan kişi.

-Y-

Yal: Yemek artıklarıyla ve kepekle yapılan ılık hayvam yiyeceği.

Yalavu: Ateş.

Yama: 1- Yokuş. 2- Kıyafetin yırtılmış kısmına ek yapma.

Yavşak: Bit yavrusu.

Yennik: Hafif.

-Z-

Zemheri: Ocak ayı.

Zıpcuk: Sap.

Zumbuk: Yumruk.

KAYNAK ŞAHISLAR LİSTESİ

KK.1) Adı: Abdullah

Soyadı: Telli

Doğum tarihi: 1945

Doğum yeri: Ahmetli/Bulancak

Tahsili: Okuma Yazması var

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 15.04.2018

KK.2) Adı: Abdulrahman

Soyadı: Gündoğdu

Doğum tarihi: 1962

Doğum yeri: Ahurlu/Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 20.08.2018

KK.3) Adı: Ahmet

Soyadı: Keleşoğlu

Doğum tarihi: 1947

Doğum yeri: Yunuslu/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 20.05.2018

KK.4) Adı: Ali

Soyadı: Kadioğlu

Doğum tarihi: 1932

Doğum yeri: Büyükada/Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 19.04.2018

KK.5) Adı: Ali

Soyadı: Karahasan

Doğum tarihi: 1933

Doğum yeri: Aydındere/Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 05.05.2018

KK.6) Adı: Altın

Soyadı: Kadioğlu

Doğum tarihi: 1960

Doğum yeri: Büyükada/Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 19.04.2018

KK.7) Adı: Arife

Soyadı: Yöndem

Doğum tarihi: 1940

Doğum yeri: Tepecik/Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 25.05.2018

KK.8) Adı: Avni

Soyadı: Çağlan

Doğum tarihi: 1960

Doğum yeri: İsmet Paşa Mah./Bulancak

Tahsili: Üniversite

Mesleği: Öğretmen

Derleme Tarihi: 26.08.2018

KK.9) Adı: Ayşe

Soyadı: Güner

Doğum tarihi: 1930

Doğum yeri: Muratlı/ Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 15.06.2018

KK.10) Adı: Ayşe

Soyadı: Keleşoğlu

Doğum tarihi: 1956

Doğum yeri: Bostanlı/ Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 15.06.2018

KK.11) Adı: Ayşe

Soyadı: Usta

Doğum tarihi: 1952

Doğum yeri: Arifli/Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 15.06.2018

KK.12) Adı: Azmi

Soyadı: Aydın

Doğum tarihi: 1962

Doğum yeri: Yunuslu/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Şoför

Derleme Tarihi: 20.08.2018

KK.13) Adı: Bahtişen

Soyadı: Telli

Doğum tarihi: 1965

Doğum yeri: Arifli/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 25.07.2018

KK.14) Adı: Cengiz

Soyadı: Tirsi

Doğum tarihi: 1960

Doğum yeri: İcilli/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 22.06.2018

KK.15) Adı: Dursun

Soyadı: Beşikçi

Doğum tarihi: 1960

Doğum yeri: Ucarlı/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 24.05.2018

KK.16) Adı: Emine

Soyadı: Kılıç

Doğum tarihi: 1954

Doğum yeri: Arifli/ Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 21.06.2018

KK.17) Adı: Emine

Soyadı: Kovancık

Doğum tarihi: 1950

Doğum yeri: Eriklik

Tahsili: Yok

Mesleği: Ev hanımı

Derleme Tarihi: 18.07.2018

KK.18) Adı: Emine Türkan

Soyadı: Bodur

Doğum tarihi: 1961

Doğum yeri: Gültepe

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 01.05.2018

KK.19) Adı: Eşref

Soyadı: Güner

Doğum tarihi: 1964

Doğum yeri: Muratlı/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 15.06.2018

KK.20) Adı: Fahri

Soyadı: Usta

Doğum tarihi: 1965

Doğum yeri: Arifli/ Bulancak

Tahsili: Lise

Mesleği: Mobilyacı

Derleme Tarihi: 28.08.2018

KK.21) Adı: Fethi

Soyadı: Ergüner

Doğum tarihi: 1958

Doğum yeri: Bayındır/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 08.07.2018

KK.22) Adı: Galip

Soyadı: Pekdemir

Doğum tarihi: 1967

Doğum yeri: Yassıbahçe/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 23.08.2018

KK.23) Adı: Gülsen

Soyadı: Hakyemez

Doğum tarihi: 1965

Doğum yeri: Yassıbahçe/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev hanımı

Derleme Tarihi: 25.06.2018

KK.24) Adı: Gülşan

Soyadı: Torun

Doğum tarihi: 1938

Doğum yeri: Kuzköy /Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 19.04.2018

KK.25) Adı: Gülzade

Soyadı: Aktaş

Doğum tarihi:1959

Doğum yeri: Kuzköy/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 26.07.2018

KK.26) Adı: Gurbet

Soyadı: Telli

Doğum tarihi: 1955

Doğum yeri: Kayhan/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 11.09.2018

KK.27) Adı: Hakkı

Soyadı: Abanoz

Doğum tarihi: 1948

Doğum yeri: Erdoğan/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 26.07.2018

KK.28) Adı: Hasan

Soyadı: Çakıroğlu

Doğum tarihi: 1961

Doğum yeri: Şeyh Musa/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 22.08.2018

KK.29) Adı: Hasan

Soyadı: Kasapoğlu

Doğum tarihi: 1964

Doğum yeri: Çarşamba/ Samsun

Tahsili: Üniversite

Mesleği: İmam

Derleme Tarihi: 05.05.2018

KK.30) Adı: Hasan

Soyadı: Yüksel

Doğum tarihi: 1967

Doğum yeri: Bahçeli/ Bulancak

Tahsili: Üniversite

Mesleği: İmam

Derleme Tarihi: 17.06.2018

KK.31) Adı: Hatice

Soyadı: Alkan

Doğum tarihi: 1966

Doğum yeri: Ahmetli/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 15.09.2018

KK.32) Adı: Hatice

Soyadı: Tirsi

Doğum tarihi: 1965

Doğum yeri: Samugüney/ Bulancak

Tahsili: Lise

Mesleği: Müzisyen

Derleme Tarihi: 22.06.2018

KK.33) Adı: Huriye

Soyadı: Yılmaz

Doğum tarihi: 1960

Doğum yeri: Pazarsuyu/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 09.06.2018

KK.34) Adı: Hülya

Soyadı: Usta

Doğum tarihi: 1970

Doğum yeri: Yassıbahçe/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 28.08.2018

KK.35) Adı: Hüseyin Nadi

Soyadı: DüNDAR

Doğum tarihi: 1955

Doğum yeri: Şeyh Musa/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 22.08.2018

KK.36) Adı: Kahraman

Soyadı: Alkan

Doğum tarihi: 1934

Doğum yeri: Pazarsuyu/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: İnşaat Ustası

Derleme Tarihi: 21.07.2018

KK.37) Adı: Lütfü

Soyadı: Demir

Doğum tarihi: Kovanlık

Doğum yeri: 1941

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 28.06.2018

KK.38) Adı: Lütfü

Soyadı: Ergüner

Doğum tarihi: Bayındır

Doğum yeri: 1952

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 08.07.2018

KK.39) Adı: Mehmet

Soyadı: Tamcı

Doğum tarihi: Erdoğan

Doğum yeri: 1954

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 26.07.2018

KK.40) Adı: Mevlüt

Soyadı: Çakır

Doğum tarihi: Erdoğan

Doğum yeri: 1956

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 26.07.2018

KK.41) Adı: Muradiye

Soyadı: Çetintemel

Doğum tarihi: 1937

Doğum yeri: Küçükülü/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 03.08.2018

KK.42) Adı: Mürsel

Soyadı: Tiryaki

Doğum tarihi: 1955

Doğum yeri: Kuşluhan

Tahsili: Lise

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 18.07.2018

KK.43) Adı: Nazım

Soyadı: Pekdemir

Doğum tarihi: 1931

Doğum yeri: Küçükada/ Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 19.04.2018

KK.44) Adı: Nizamettin

Soyadı: Beşikçi

Doğum tarihi: 1960

Doğum yeri: Ucarlı/ Bulancak

Tahsili: Lise

Mesleği: Taksici

Derleme Tarihi: 26.08.2018

KK.45) Adı: Nurşen

Soyadı: Kılıç

Doğum tarihi: 1984

Doğum yeri: Tepecik/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 02.06.2018

KK.46) Adı: Orhan

Soyadı: Aktaş

Doğum tarihi: 1962

Doğum yeri: Kuzköy

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Tüccar

Derleme Tarihi: 17.05.2018

KK.47) Adı: Ömer

Soyadı: Karakaya

Doğum tarihi: 1950

Doğum yeri: İnece/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Çay Ocağı İşletmecisi

Derleme Tarihi: 12.06.2018

KK.48) Adı: Ramis

Soyadı: Telli

Doğum tarihi: 1962

Doğum yeri: Ahmetli/ Bulancak

Tahsili: Üniversite

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 25.07.2018

KK.49) Adı: Raşit

Soyadı: Bodur

Doğum tarihi: 1961

Doğum yeri: Gültepe/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 01.05.2018

KK.50) Adı: Rehber

Soyadı: Alkan

Doğum tarihi: 1959

Doğum yeri: Pazarsuyu/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 01.09.2018

KK.51) Adı: Sefa

Soyadı: Hacıvelioğlu

Doğum tarihi: 1953

Doğum yeri: İnce/ Bulancak

Tahsili: Üniversite

Mesleği: Emekli Öğretmen

Derleme Tarihi: 23.07.2018

KK.52) Adı: Şükrü

Soyadı: Demir

Doğum tarihi: 1940

Doğum yeri: Kovanlık/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 28.06.2018

KK.53) Adı: Turan

Soyadı: Kılıç

Doğum tarihi: 1986

Doğum yeri: Küçükada/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Kuaför

Derleme Tarihi: 01.05.2018

KK.54) Adı: Umran

Soyadı: Tirsi

Doğum tarihi: 1937

Doğum yeri: İcilli/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Çiftçi

Derleme Tarihi: 22.06.2018

KK.55) Adı: Ünsal

Soyadı: Kadioğlu

Doğum tarihi: 1961

Doğum yeri: Büyükada/ Bulancak

Tahsili: Ortaokul

Mesleği: Gemici

Derleme Tarihi: 19.04.2018

KK.56) Adı: Yusuf

Soyadı: Güner

Doğum tarihi: 1932

Doğum yeri: Muratlı/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Emekli

Derleme Tarihi: 13.07.2018

KK.57) Adı: Zehra

Soyadı: Alkan

Doğum tarihi: 1932

Doğum yeri: Arifli/ Bulancak

Tahsili: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 21.07.2018

KK.58) Adı: Zeynep

Soyadı: Güner

Doğum tarihi: 1964

Doğum yeri: Küçüklü/ Bulancak

Tahsili: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Derleme Tarihi: 15.06.2018

KK.59) Adı: Z.Şefik

Soyadı: Toprak

Doğum tarihi: -

Doğum yeri: -

Tahsili: -

Mesleği: Memur

Derleme Tarihi: 30.06.2018

KAYNAKÇA

AKALIN, L. Sami. (1990). **Türk Dilek Sözlerinden Alkışlar Kargışlar**. Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları.

AKSOY, Ömer Asım. (1993). **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I**. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

ALBAYRAN, Nurettin. (2004). **Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: LM Yayıncılık.

ALPTEKİN, Ali Berat. (2005). **Hayvan Masalları**. Ankara: Akçağ Yayınları.

ALTINKAYNAK, Erdoğan vd. (2008). **Giresun Kent Kültürü**. Ankara: Giresun Valiliği Yayınları.

ALTUN, Işıl. (2004). **Kandıra Türkmenlerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm**, Kocaeli: Yayıncı Yayınları.

ARTUN, Erman. (2004). **Türk Halk Edebiyatına Giriş**, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

ARTUN, Erman. (2015). **Türk Halkbilimi**. İstanbul: Karahan Kitabevi.

ASLAN, Ensar. (2011). **Türk Halk Edebiyatı**. Ankara: Maya Akademi.

BAYRAM Ebru (2014). **Atatürk ve İnönü Dönemi Giresun'da İktisadi Hayat**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

BORATAV, Pertev Naili. (1982a). **Folklor ve Edebiyat-I**. İstanbul: Adam Yayınları.

BORATAV, Pertev Naili. (1984). **100 Soruda Türk Folkloru**, İstanbul: Gerçek Yayınevi.

BORATAV, Pertev Naili. (2000a). **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul: Gerçek Yayınevi.

BORATAV, Pertev Naili (2000). **Halk Edebiyatı Dersleri**. Haz: M. Sabri Koz, İstanbul: Numune Matbaası.

ÇELEBİOĞLU, Amil. (1995). **Türk Ninniler Hazinesi**. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

ÇEPNİOĞLU, Cahit. (2014). **Oğuz Çepni Boyu**. İstanbul: Yazın Basım Yayın.

ÇOBANOĞLU, Özkul. (2009). **Halkbilimi Kuramları ve Yöntemleri Tarihine Giriş**. Ankara: Akçağ Yayınları.

DUYMAZ, Ali. (2002). **İrfanı Arzulayan Sözler Tekerlemeler**. Ankara: Akçağ Yayınevi.

DÜZGÜN, Dilaver. (2002). **Dede Korkut Kitabı'nda Alkışlar ve Kargışlar**, H. Celal Güzel, K. ÇİÇEK ve S. KOCA. (Editörler). **Türkler Ansiklopedisi**. Ankara, c. 3, ss. 1480-1488.

ELÇİN, Şükrü (2001). **Halk Edebiyatına Giriş**. Ankara: Akçağ Yayınevi.

EMECEN, Feridun (2005). **Doğu Karadeniz'de İki Kıyı Kasabasının Tarihi Bulancak/ Piraziz**. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

EMİR, Osman, **Eskiçağ' da Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Jeopolitik Önemi**, Karadeniz İncelemeleri Dergisi, Yıl 2012, Sayı 13, Cilt 13, s. 9- 26.

EMİROĞLU, Kudret. (1993). **Trabzon Vilayeti Salnamesi 1869**. C.I, Ankara: Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları.

ERGİN, Muharrem. (2004). **Dede Korkut Kitabı-I Giriş-Metin-Faksimile**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

FATSA, Mehmet. (2002). **Giresun'da Kırsalın Sosyal Tarihi**, Giresun: Melisa Matbaası.

FATSA, Mehmet. (2018). **İlçe Oluşunun 85. Yılında Bulancak**. İstanbul: Step Ajans.

GÖKŞEN, Cengiz. (1999). **Giresun Efsaneleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

KARAMAN, Oktay (1999). **Giresun Kazası (1850- 1900)**,Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

KARABRAHİMOĞLU, Selin, **Türk-Rum Mübadelesinin Anadolu'da Kentel Mekânın Şekillenmesine Etkisi, Giresun/Bulancak Örneği**, International Journal Of Social And Humanities Sciences, Yıl 2012, Sayı 2, Cilt 1, s. 122- 199.

KAYA, Doğan. (2004). **Anonim Halk Şiiri**. Ankara: Akçağ Yayınevi

KOCA, Salim. (2002). **Eski Türklerde Sosyal ve Ekonomik Hayat**. H. Celal Güzel, K. ÇİÇEK ve S. KOCA. (Editörler). **Türkler Ansiklopedisi**. Ankara, c. 3, ss. 8-53.

KOCASAVAŞ, Yıldız. (2002). **Eski Türklerde Yas ve Ölü Gömme Adetleri**, H. Celal Güzel, K. ÇİÇEK ve S. KOCA. (Editörler). **Türkler Ansiklopedisi**. Ankara, c. 3, ss. 107-121.

KORKMAZ, M. Akif. **Eski Türk Tarihi ve Coğrafyasının Sürekliliğinde Giresun Yöresi ve Bostanlı Köyü'nde Yer-Su Kutsalları**, TKHBV Araştırma Dergisi, Sayı 34, 2005.

KÜÇÜK, Abanoz. (2014). **Giresun Çepnileri**. Giresun: Gece Kitaplığı Yayınları.

KÜÇÜK, Abanoz. (2015). **Giresun Yöresi Kemeççilik Geleneği Üzerine Bir Araştırma**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

KÜÇÜK, Abanoz. **Türk Ağaç Kültü Etrafında Teşekkül Eden Dokuz Oğul Efsanesi ve Toplumsal İşlevi**, Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 11, Sayı 22, s. 69-76.

MELİKOĞLU, Aşlar. (2019). **Giresun İli Halkbilim Monografisi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

OĞUZ, M. Öcal-EKİCİ, Metin-AÇA, Mehmet vd. (2015). **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**. Ankara: Grafiker Yayınları.

ÖRNEK, Sedat Veyis. (1979). **Anadolu Folklorunda Ölüm**, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.

ÖRNEK, Sedat Veyis. (2014). **Türk Halk Bilimi**. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.

ÖZMENLİ M. ve KURUCA N., **Giresun Havalisinin Türk Yurdu Haline Gelmesinde Gezgin Dervişlerin ve Ahalinin Rolü**, Motif Akademi Dergisi, Cilt 11, Sayı 24, s. 399- 414.

PEKŞEN Okay. (2012). **Giresun İli Eskiçağ Tarihi**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

SAKAOĞLU, Saim. (1980). **Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

SAKAOĞLU, Saim. (1992). **Türk Fıkraları ve Nasreddin Hoca**. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.

SAKAOĞLU, Saim. (2009). **Efsane Araştırmaları**. Konya: Kömen Yayınları.

SAKAOĞLU, Saim. (2010). **Masal Araştırmaları**. Ankara: Akçağ Yayınevi.

SAİNTYVES, P. (1951). **Folklor Elkitabı**. (Çev: Bilal Aziz Yanıkoğlu). İstanbul: Haşet Kitabevi.

SARAL Yasemin M. (2006). **Doğu Karadeniz Bölgesi Folkloru Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

SARIYILDIZ B. (2014). **Osmanlı Öncesi Giresun'da Türk ve Türklük İzleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

ŞAHİN, K. vd. **„Balancak'ta (Giresun) Coğrafi Özelliklerin Yemek Kültürüne Etkileri**, Studies Of The Ottoman Domain, Cilt 7, Sayı 13, Ağustos 2017, s. 248- 265.

TATLI Hüseyin. (1996). **Osman Ağa ve Giresun Alayının Milli Mücadeledeki Yeri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

TEPEKAYA, Muzaffer. (2002). **Türk Kültüründe ve Tarihinde Nevruz**, H. Celal Güzel, K. ÇİÇEK ve S. KOCA. (Editörler). **Türkler Ansiklopedisi**. Ankara, c. 3, ss. 600-610.

UNCUOĞLU, C. Musa. (2015). **Giresun'da Deniz Balıkçılığı ve Balıkçıların Sosyo- Ekonomik Yapısı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Giresun.

YAKICI, Ali. (2007). **Halk Şiirinde Türkü**. Ankara: Akçağ Yayınevi.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin. (2018). **Hacı Emiroğulları Beyliği'nden Türkiye Cumhuriyet'ne Ordu Tarihinden İzler**, Ordu: Ordu Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Kültür Yayınları:19.

YILDIRIM, Dursun. (1992). **“Fıkra”**, **Türk Dünyası El Kitabı**. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

YILMAZ, Ali. (2013). **XIX. Yüzyıldan Cumhuriyete Giresun'da Eğitim ve Öğretim**, Yayınlanmamış doktora tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim, Samsun.

ZEREN Z. (2005). **Balancak İlçesinin Nüfus Özellikleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

E- Kaynaklar

- (<http://www.giresunkulturturizm.gov.tr/TR-57984/tarihce.html>) Erişim Tarihi: 27.01.2019
- <http://www.bulancak.bel.tr/tarihi> Erişim Tarihi: 27.01.2019
- <http://www.bulancak.bel.tr/muhtarlarimiz> Erişim Tarihi: 27.01.2019
- <http://www.nufusune.com/> Erişim Tarihi: 27.01.2019

EKLER

EK-1 HARİTALAR

Harita 1: Bulancak'ın uydu haritasından görünümü (www.bulancak.bel.tr).

Harita 2: Bulancak'ın fiziki haritası (Fatsa, 20018).

EK-2 FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf: 1 (Kişisel arşiv) Bulancak Eski Cami yanında kaynak kişilerimizle birlikte

Fotoğraf: 2 (Kişisel arşiv) Bayındır köyünde kaynak kişimizle birlikte

Fotoğraf: 3 (Kişisel arşiv) Kaynak kişimizle sohbet ederken

Fotoğraf: 4 (Kişisel arşiv) Bulancak mezarlığında yer alan kadın mezarları

Fotoğraf: 5 (Kişisel arşiv) Samugüney köyünde kaynak kişimizle birlikte

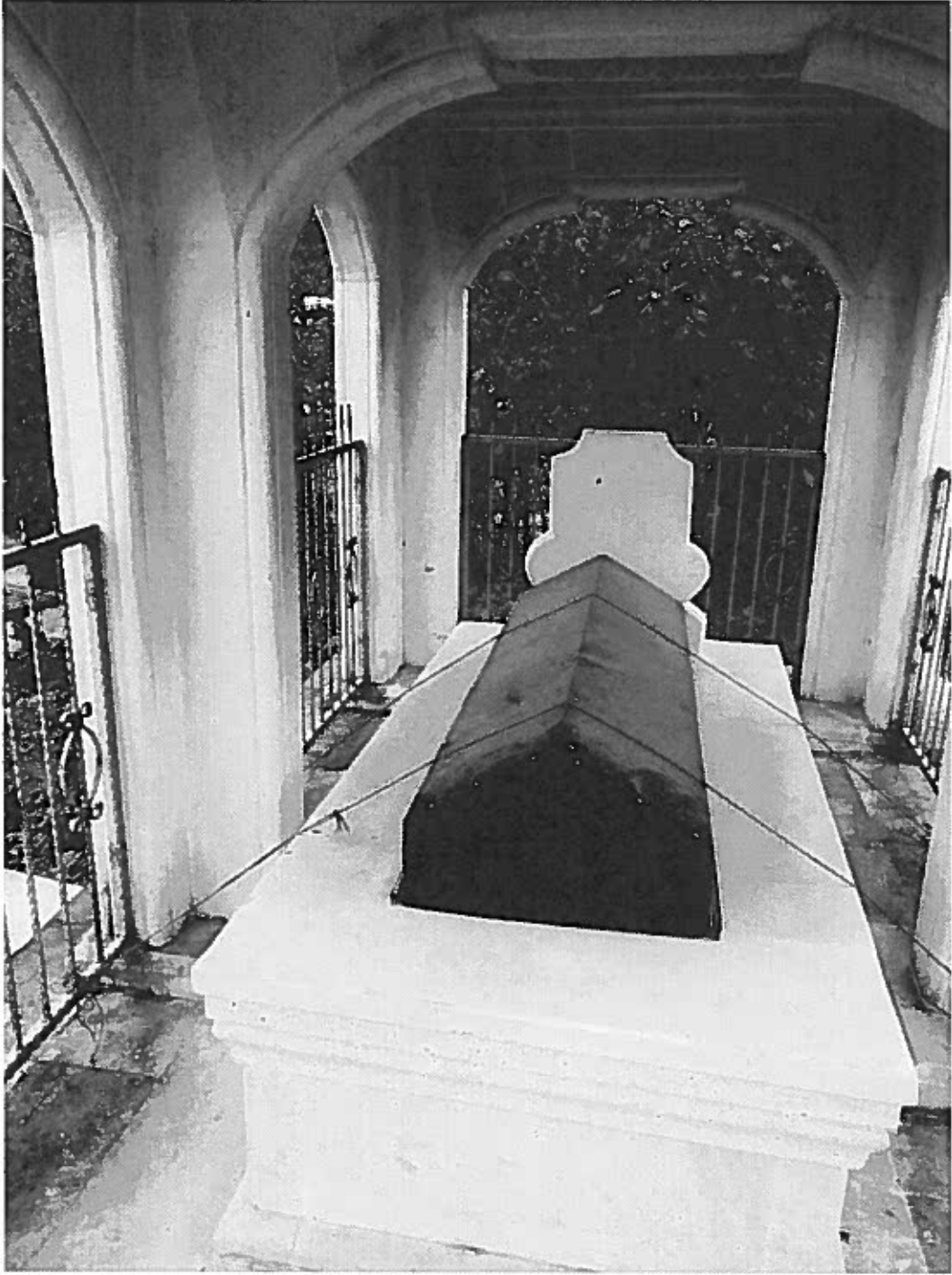
Fotoğraf: 6 (Kişisel arşiv) Erdoğan köyünün kahvesinde sohbet ederken

Fotoğraf: 7 (Kişisel arşiv) Eski köyü

Fotoğraf: 8 (Kişisel arşiv) Şeyh Musa köyünde bulunan Şeyh Musa Hazretlerinin türbe kitabesi

Fotoğraf: 9 (Kişisel arşiv) Şeyh Musa köyünde bulunan Şeyh Musa Hazretlerinin türbesi

Fotoğraf: 10 (Kişisel arşiv) Mezar taşı yazılarından örnekler

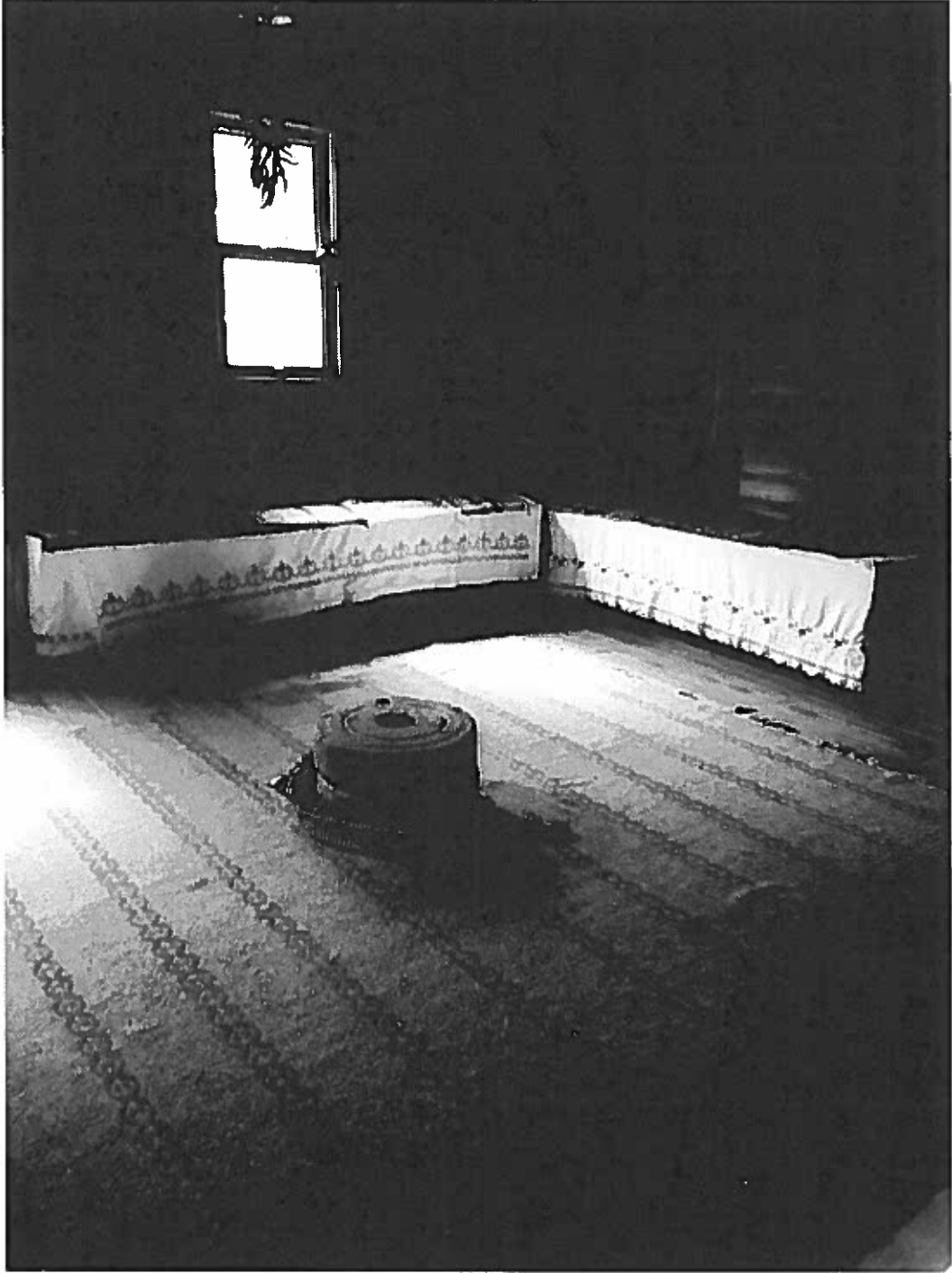
Fotoğraf: 11 (Kişisel arşiv) Mezar taşı yazılarından örnekler

Fotoğraf: 12 (Kişisel arşiv) Balançak Kuzköy mezarlığında bir kadın mezarı

Fotoğraf: 13 (Kişisel arşiv) Kuzköy mezarlığında ‘‘Dudana’’ diye bilinen taşlar

Fotoğraf: 14 (Kişisel arşiv) Eski köy evinin odası. İçerde sedirler ve ortada değirmen taşı

Fotoğraf: 15 (Kişisel arşiv) Eriklik köyünde buğday dövülen dibek

Fotoğraf: 16 (Kişisel arşiv) Eriklik köyünde kaynak kişimizle birlikte

Fotoğraf: 17 (Kişisel arşiv) Köylülerin kışlık erzaklarını sakladıkları "Serenti" adı verilen yapı

Fotoğraf: 18 (Kişisel arşiv) Fındık çuvalı, fındık sepeti ve sepetin büyüğü olan şelek

Fotoğraf: 19 (Kişisel arşiv) Pekmez yapılması için şırahane de üzüm sıkılırken

Fotoğraf: 20 (Kişisel arşiv) Pekmez tavalarında şıra kaynatılırken

Fotoğraf: 21 (Kişisel arşiv) Kaynak kişimizle birlikte

Fotoğraf: 22 (İnce köyünde yapılan düğünden bir fotoğraf. Resimdekiler soldan sağa, İdris Hacıvelioğlu, Hacı İbrahim Aydın, İzzet Akdağ, Mehmet Akkaya, Halil Kaya Öztaş, Halil Ağa İleri, Halit Kurnaz, Sabit Kurnaz)

Fotoğraf: 23 (Kişisel arşiv) Dokuzoğul türbesi

Fotoğraf: 24 (Kişisel arşiv) Mezar taşı yazılarından örnekler

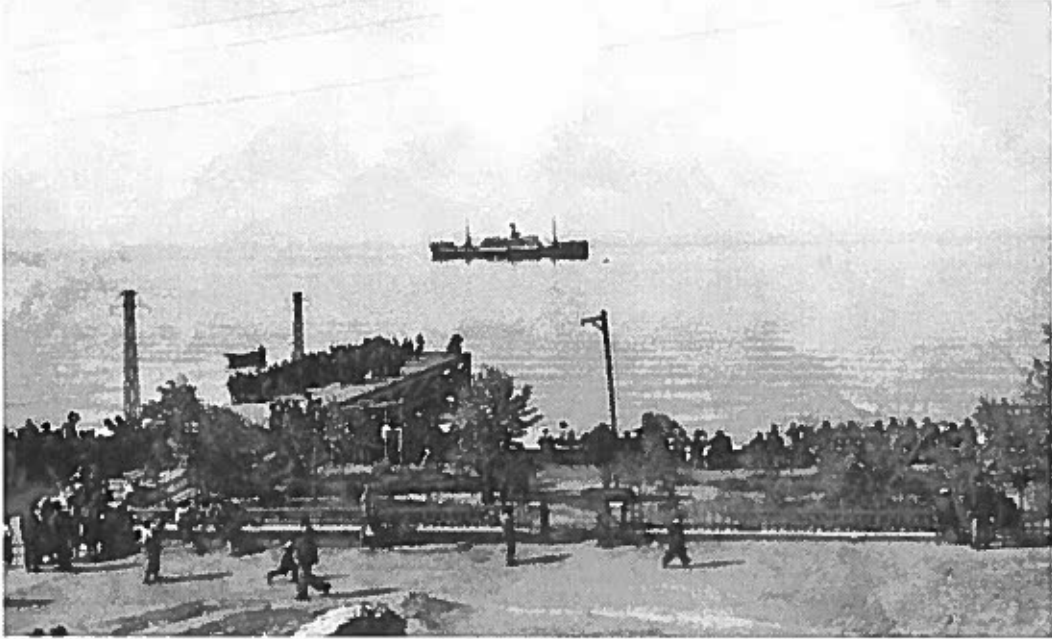
Fotoğraf: 25 (Kişisel arşiv) Mezar taşı yazılarından örnekler

Fotoğraf: 26 (Kişisel arşiv) Mezar taşı yazılarından örnekler

Fotoğraf: 27 (Kişisel arşiv) Kızılot köyü camisi

Fotoğraf 28 (Kişisel arşiv) Bulancak iskelesi

ÖZ GEÇMİŞ

Emre ALKAN, 1991 yılında Giresun ilinin Bulancak ilçesinde doğmuştur. İlk ve orta öğretimini ilçede tamamlamıştır. 2015 yılında Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmuştur. Üniversiteden mezun olduktan sonra bir yıl MEB' te öğretmenlik yapmıştır.